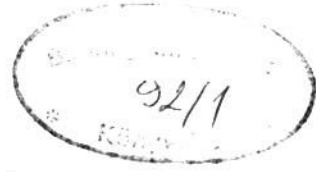

ACHERON

1992

AZ ACHERON BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLY
1992. évi kutatási jelentése

A jelentés szövegét irták :

Báró Ferenc	Rosner Péter
Dianovszky Tibor	Szabó Károly
Kárpát József	Szabó Zoltán
Kocsis András	Zsanda Géza

A fényképfelvételeket készítették:

Kárpát József
Szabó Zoltán

Kötés: Károlyi Katalin

A jelentést szerkesztette:

Kárpát József

T A R T A L O M

Összefoglalás.....	5
FELTÁRÓ KUTATÁS	11
A Csodabogyós-barlang további feltárása (Kárpát J. - Báró F. - Zsanda G.)	12
A balatonedericsi Nagy-nyelő barlangja (Kárpát J.).....	18
Az É-i Bakonyban, a Márvány-árki-fennsík víznyelőiben végzett feltáró munkák (Kárpát J.)	23
Amfiteátrum 1.sz.barlang (Kocsis A.)	28
Amfiteátrum 3.sz.barlang (Kocsis A.)	30
Ürömi Kongó-barlang (Kocsis A.)	32
Mátyás-hegyi-barlang (Báró F.)	36
A Mátyás-hegyi DK-i kőfejtő barlangjai (Szabó Z.)	38
Kutatások a Zelezná Baba-barlangban (Szabó Z.)	40
Kutatások a Bolha-hegyi hasadékbarlangban (Szabó Z.) ..	44
Solymári Ördög-lyuk (Zsanda G.)	45
Közreműködésünk a Romániában levő V5-ös barlang további feltárásában (Szlány I.)	46
A Hárs-hegyi Szent Miklós-barlang (Kárpát J.)	51
Cserszegtomaji-kútbarlang (Zsanda G.)	54
A Bátori-barlang gondozása (Rosner P.)	56
TUDOMÁNYOS VIZSGÁLATOK	
Klimavizsgálatok a Pál-völgyi- és Szemlő-hegyi-bar- langban (Kárpát J.)	58
A Mátyás-hegyi-barlang tavánál végzett vízszintmérések eredményei (Kárpát J.)	66

DOKUMENTÁCIÓS MUNKÁK

A Csodabogyós-barlang térképezése (Kárpát - Szabó Z.)..	70
Az Acheron-kútbarlang, Cserszegtomaji-kútbarlang és a Csodabogyós-barlang állapotjellemezése a Barlang- tani Intézet Irányelvei alapján (Kárpát - Szabó Z.)	84
A Tábor-hegyi-barlang térképezése (Kárpát J.)	107
Érdekességek a Mátyás-hegyi-barlang kutatástörténe- tében (Dianovszky T. - Szabó K.)	110

CSOPORTÉLET

10 éves az Acheron Barlangkutató Szakosztály	114
Szakosztályunk működése	117
1993.évi munkatervünk	120

Ö S S Z E F O G L A L Á S

FELTÁRÓ KUTATÁS

A Csodabogyós-barlang további feltárása

A Balatonedericsi-fennsikon általunk 1990-ben feltárt barlang hosszát ez évben 350 méterrel tudtuk megnövelni, Így hossza eléri a 2600 métert. A jelentősebb újabb szakaszok (Katedrális, Bezengő, Felüljáró stb). ismertetése mellett az egyéb bontási helyeken szerzett tapasztalatokat is rögzítjük.

A Balatonedericsi Nagy-nyelő barlangja

A fennsík egyik legimpozánsabb méretű víznyelőjének kibontásával júliusi, ill. októberi táborunkban 40 m mély, 60 m hosszú, dolomitban képződött, de igen fejlett barlangba jutottunk. Végpontja ígéretes, de csak az omlásveszély stabilizálása után szabad a továbbjutást megkísérelni. Továbbkutatását a tapolcai és cerszeztomaji csoporttal együttműködve végezzük a jövőben.

Az É-i Bakonyban a Márvány-árki-fennsík víznyelőiben végzett feltáró munkák

A Kőrös-hegytől ÉNy-ra 3 km-re levő platón az elmúlt évben 25 víznyelőt és berogyást derítettünk fel, amelyek bontását még 1991-ben megkezdtük. Az idén a tavaszi és nyári tábor során az 1., 3., és 22.sz. víznyelőben végeztünk bontásokat, jelentősebb eredmény nélkül.

Amfiteátrum 1.sz .barlang

Az Ürömön elmúlt évben 80 m mélységig feltárt, kristályképződményekben gazdag barlangot nyáron lezártuk, sajnos azóta feltörték. Kutatásokat elsősorban a tó környékén végeztünk, a már kimutatott, de ezidáig hozzáférhetetlen, szomszédos tavas terem feltárása érdekében.

Amfiteátrum 3.sz.barlang

A kőfejtő alsó szintjén nyiló gömbfülkeszerű barlangocskában a kitöltés kitermelését megkezdtük és eddig 6 m mélységet értünk el. Bontásra a továbbiakban is érdemes.

Ürömi Kongó-barlang

Ürömön a Péterhegyi út 1.sz felett levő kis kőfejtőben már ismert volt egy kisebb üreg. Ennek rendszeres bontásával 13 m mély, jól követhető tektonikai irányra illeszkedő, hévizes oldásformákat mutató aknabarlangot tártunk fel. Rövid bontással kiderül, hogy nem szűkül-e be szálkőben.

Mátyás-hegyi-barlang

Ez évben a Tűzoltó-ágban végeztünk csupán bontásokat, amely eredményeként egy 4, és egy 12 méteres kisebb oldalágba jutottunk. Emellett folytattuk a terepbejárásokat, az alfa nyomdetektoros mérésekt és a tó vízszintmérését.

A Mátyás-hegyi DK-i kőfejtő barlangjainak kutatása

A kőfejtő Ny-i peremének közelében egy kis beszakadás bontásával 10 mély barlangba jutottunk (16.sz.bg.) amelynek bejárata sajnos beomlott. Kisebb bontásokat még az 1. és 3. sz barlangban végeztünk. Tervezzük még a 11.sz., korábban felhagyott kutatóakna bontásának folytatását is.

Kutatások a Zeleзна Baba-barlangban

A Sós-kút községben levő barlang végpontjának bontását tavasszal folytattuk. A jobboldali végponton levő szálkő szűkület kitágításával 8 m-nyi újabb járatba jutottunk, azonban az szálkőben beszűkül, tovább-bontása reménytelen.

Kutatások a Bólha-hegyi hasadékbarlangban

A Biatorbágy határában levő, általunk 1990-ben feltárt, 25 méter hosszú barlang szarmata mészkőben képződött. Biztató végpontjának bontásához a végpontra rályukasztott új, kb. 2-3 m-es akna megnyitása szükséges, az anyagszállítás biztosítása érdekében. Az új bejárat helyét kimértük és a munkát előkészítettük. 1993 tavaszán folytatjuk a bontást.

Solymári Ördög-lyuk

Terepbejárásokat és próbabontásokat végeztünk a kutatási engedéllyel rendelkező Anteus csoport hozzájárulásával. Feltáró kutatás szempontjából a DNy-i zónában regisztráltunk ígéretes pontokat. A barlang rendkívül elhanyagolt állapotban van, lezárására terveket dolgoztunk ki.

Közreműködésünk a Romániában levő V5-ös barlang további feltárásában.

A Bihar-hegységben, a Pádis-fennsík ÉNy-i peremén levő aknabarlangban több romániai csoport összefogásával szervezett expedíción két fővel képviseltettük magunkat. Az elért mélység 272 méter, de még további jelentős mélység feltárása várható. A fejezet jó összefoglalást ad az akció szervezéséről, eredményeiről, bemutatva ezt a hazánkban kevésbé ismert barlangot is.

A Hárs-hegyi Szent Mikós-barlang

December 6.-án, terepbejárás közben bukkantunk rá a Hárs-hegy csúcsától DDK-re 380 m-re nyíló, eddig semmiféle dokumentációban fel nem lelt barlangra. A 18 méter hosszú, 12 méter mély barlang homokkőben képződött, korábban már ismert volt, amit a bontások látható nyomai igazolnak, de eredetük tisztázatlan.

Cserszegtomaji-kútbarlang

Ez évben a barlang kikutatásában velünk együtt működő Labirint csoport tevékenykedett többségében, részleteket az Ő jelentésükben olvashatunk. Közös téli táborunk során a Holt-tó térségében és a kúttól É-ra nyúló járatokban történtek bontások, számottevő eredmény nélkül.

A Bátori-barlang gondozása

A barlangot márciusban ismét lezártuk, karbantartását azóta is végezzük. Rendszeres helyszíneléseink kapcsán megkezdjük a barlang kitakarítását és turisztikai bemutatásának előkészítését.

TUDOMÁNYOS VIZSGÁLATOK

Klimavizsgálatok a Pál-völgyi- és Szemlő-hegyi-barlangban

A cikk az évi mérési eredmények bemutatása mellett rávilágít a két barlang közötti klímaelterések okaira, azok tendenciáira. Különösen érdekes a liftakna hermetizálása óta még mindig jelentős klímajavulás, amelyet az elmúlt évek adatainak tükrében is láthatunk.

A Mátyás-hegyi-barlang tavának vízszintmérése

A barlang mélypontán levő tó vízszintingadozásait beépített vízmércén 4-8 naponként olvastuk le és az eredményeket a csapadékadatokkal összevetve diagrammon ábráztuk. A tó vízállása egész évben rendkívül alacsony volt, vízszint-változása és a csapadék között korreláció nem mutatható ki.

DOKUMENTÁCIÓS MUNKÁK

A Balatonedericsi Csodabogyós-barlang térképezése

A barlang térképezését a Labirint csoport közreműködésével, a Barlangtani Intézet megbízásából végeztük. A fejezet tartalmazza a munka műszaki leírását, a felmérési jegyzőkönyveket és a bemért pontok koordinátajegyzékét. A barlangból ezidáig 1787 méternyi szakasz térképezését végeztük el.

Az Acheron-kútbarlang, Cserszegtomaji-kútbarlang és a Csodabogyós-barlang állapotjellemezése a Barlangtani Intézet irányelvei alapján

Az igen részletes adatfelvételi lapok egységes szempontok alapján dolgozzák fel a három barlang valamennyi jellemzőjét.

A Tábor-hegyi-barlang térképezése

A barlang térképezését a kutatását végző SZIKKTI SE-vel együttműködve végeztük el. Hossza: 117 m, legnagyobb függőleges kiterjedése 22,9 m (+6,5, -16,4), legnagyobb vízszintes kiterjedése: 29,5 méter.

Érdekességek a Mátyás-hegyi-barlang kutatástörténetében.

A honvédség és munkásőrség keretében a 60-as években működő speciális alakulat többek között ezt a barlangot is vizsgálta. A tőlük hallott elbeszéléseket foglaltuk össze.

CSOPORTÉLET

Szakosztályunk működése

E fejezet áttekintést ad a Budai XI SE keretében működő csoportunk szervezeti életéről, rendezvényeiről, kutatási területeiről, más csoportokkal való együttműködésünkről és túráinkról.

1993. évi munkaterv

Kutatási területenkénti bontásban vázoljuk jövőbeli feladatainkat és kutatási programjainkat. E melléklet az MKBT és a Természetvédelmi Igazgatóságok felé is átadott munkaterv másolata.

F E L T Á R Ó K U T A T Á S

A CSODABOGYÓS-BARLANG TOVÁBBI FELTÁRÁSA

A Balatonedericsi-fennsíkön általunk 1990-ben felfedezett barlang kutatását továbbra is kiemelt feladatunkként kezeljük. Munkánk eredményeként a barlang hosszát ez évben kb. 350 méterrel sikerült növelnünk. Hosszára vonatkozó egzakt adat még nem áll rendelkezésünkre, - jelenleg 1900 méternyi szakasz térképezését végeztük el, amelyről az összefoglalót és a felmérési jegyzőkönyvet jelentésünk másik fejezete tartalmazza.

A terület fővárostól való nagy távolsága (190 km) és az útköltségek növekedése miatt a kutatásokat elsősorban táborok alkalmával folytattuk. Ez évben áprilisban és júliusban szervezett két, egyenként 9 napos táborunkban végeztük a munkák döntő részét, néhány kisebb létszámú hétvégi leszállás mellett. Munkánkban az eddigiekhez hasonlóan, közreműködik a cserszegtomaji Labirint csoport is.

Tavasszal sziklatömbök szétvésésével és némi tereprendezéssel sikerült olyan utat kialakítanunk, amely lehetővé teszi, hogy a barlangot gépkocsival 70-80 m-re megközelítsük. Nagy segítséget jelentett az OTVH és erdészet jóvoltából megkapott faház, amit az említett út végén, a barlang feletti ligetes erdőben építettünk fel. A házikót bazaltgyapottal hőszigeteltük és emeletes priccseket szereltünk bele. Jelenleg 4-6 fő elszállásolására és felszerelés raktározására alkalmas. Természetesen nagyobb létszámú akcióinkat sátorral szervezzük.

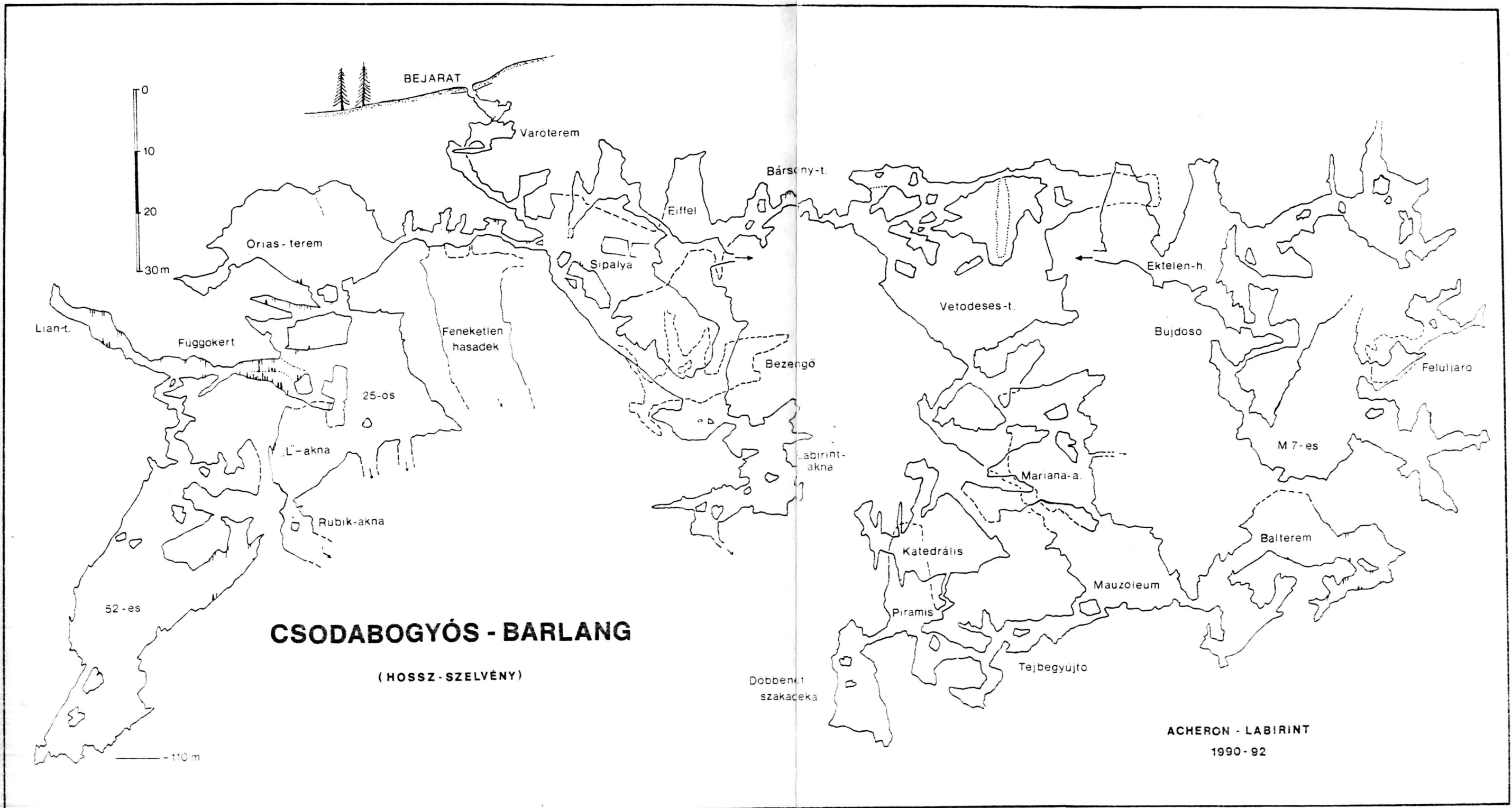
A továbbiakban tekintsük át 1992.évi feltérési eredményeinket és a munkák során szerzett tapasztalatokat:

1. Katedrális feltérása (április)

A 90 m mélyen levő Piramis termének egyik oldalában egy rejtett átjárót vettünk észre, amelyet némi munkával sikerült járhatóvá tágítani. A szűk járat kb. 10 m-rel magasabban - egy a Piramis-teremmel párhuzamos (É-D-i irányú) - hasadék-terembe vezetett. Méretei (főleg magassága) miatt kapta a Ktedrális nevet. A főjáratból több merőleges hasadék indul, helyenként 15-30 m-es felfelé vezető kürtőkkel tagolva. Az egyik DK-re vezető járat a Gyóntató- egy lapos, de széles ürege pedig a Kétdimenziós-terem nevet kapta. (Feltérésében részt vettek: Zsanda Géza, Manga Mihály, Buda László, Varga Bea, Kocsis András). A barlangszakasz egyik pontján, némi samuzás után továbbjutás remélhető, eddigi hossza: kb. 120 m.

2. M 7-es Felüljáró (április)

Az M 7-esnek nevezett hasadékfolyosó tetejét 20 m magasságig kimászva sikerült a kb. 40 méternyi, két szomszédos hasadékból álló járatot feltérni. (Résztevők: Bézsenyi Zsolt, Gáti Gábor, Zsanda Géza). Legmagasabb pontja a bejárat szintje alatt 30 m-re van és a rendelkezésünkre álló adatok alapján a felszint 4-5 m-re megközelíti ! Amennyiben ezt sikerül tisztázni, megfontolandó itt egy új bejárat rályukasztása, ami e bejáratától távoli és körülményesen megközelíthető barlangrész továbbkutatását megkönnyítené. Az M 7-es tovább felfelé vezető kimászatlan szakaszát is érdemes lenne még átvizsgálni.

CSODABOGYÓS - BARLANG

(HOSSZ-SZELVÉNY)

ACHERON - LABIRINT

1990-92

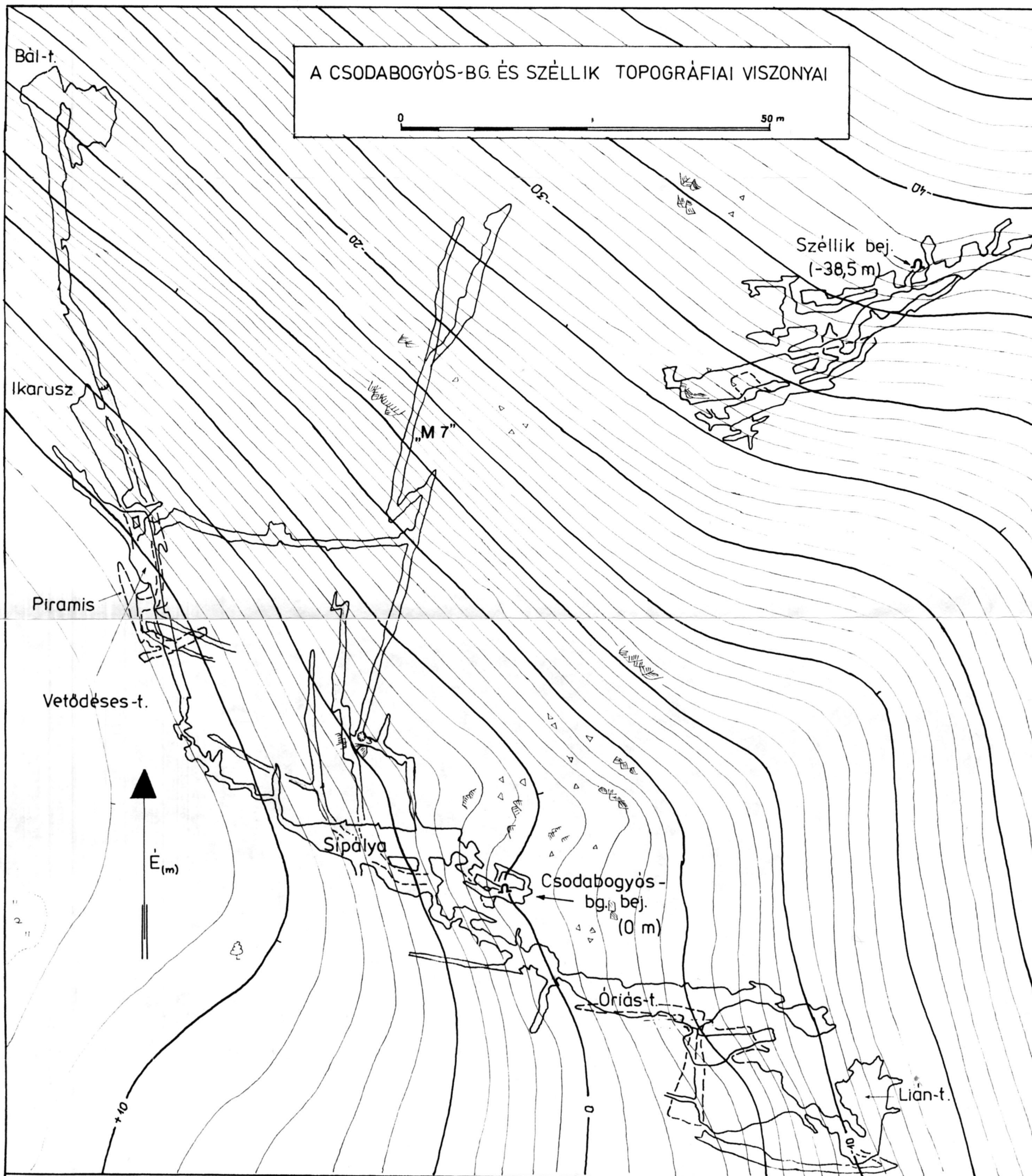
3. Bezengő - Csomagoló (április - október)

A Sipálya felől a Labirint-akna irányába levezető Csúszdán számtalanszor leereszkedtünk, de csak most figyeltünk fel a ferdén, oldalra vezető, omladékkal kitöltött keskeny hasadéokra. (Az elnevezés onnan ered, hogy a feltáró brigád, már a bontás megkezdése előtt "bezengte", hogy ott továbbjutás lesz) Az omladékot néhány órai munkával átbontva, 10 m-nyi szűk, lejtős járaton át, egy a Kis Travival párhuzamos (É-i irányú) tágas 25 m hosszú hasadékfolyosóba jutottunk, amelyből egy aknán át 20 m-es alsó szint is indul. A főhasadék falait nagyfelületű csepkkőleflyások diszítik, mennyezetén pedig két, eddig még kimászatlan igen magas kürtő vezet felfelé.

A balra (Ny-ra) kiágazó hasadékból októberben egy szűkületen átbontva és átpréselődve (Csomagoló), 15 m hosszú, 1 méter átmérőjű 15 m magas járat nyílt meg, ahonnan 8 métert felmászva további 10 métert sikerült előrejutni. (A feltárásban részt vettek: Báró Ferenc, Barabás Mária, Károlyi Katalin, Nagy Zoltán, ifj. Nagy Zoltán, Rénes László, Szlányi István, Bartha Ildikó, Krizsán Irén, Selmesi Szabolcs, Zsanda Géza). A barlangrész összhossza 100-120 méter, a Csomagoló végpontján igéretes bontási hely található.

4. Feneketlen-hasadék vízszintes átmászása (július)

A becslések szerint 70 méter mély, igen nehezen járható hasadékaknát az igen mostoha körülmények miatt még nem térképeztük és akaposabban nem vizsgáltuk át. Ez évben Kocsis András vízszintes irányban kb 50 métert előremászott benne, végét nem érte el, az NyÉNy-i irányban tovább folytatódik. Mivel

Alapszintvonalak 1 m-enként

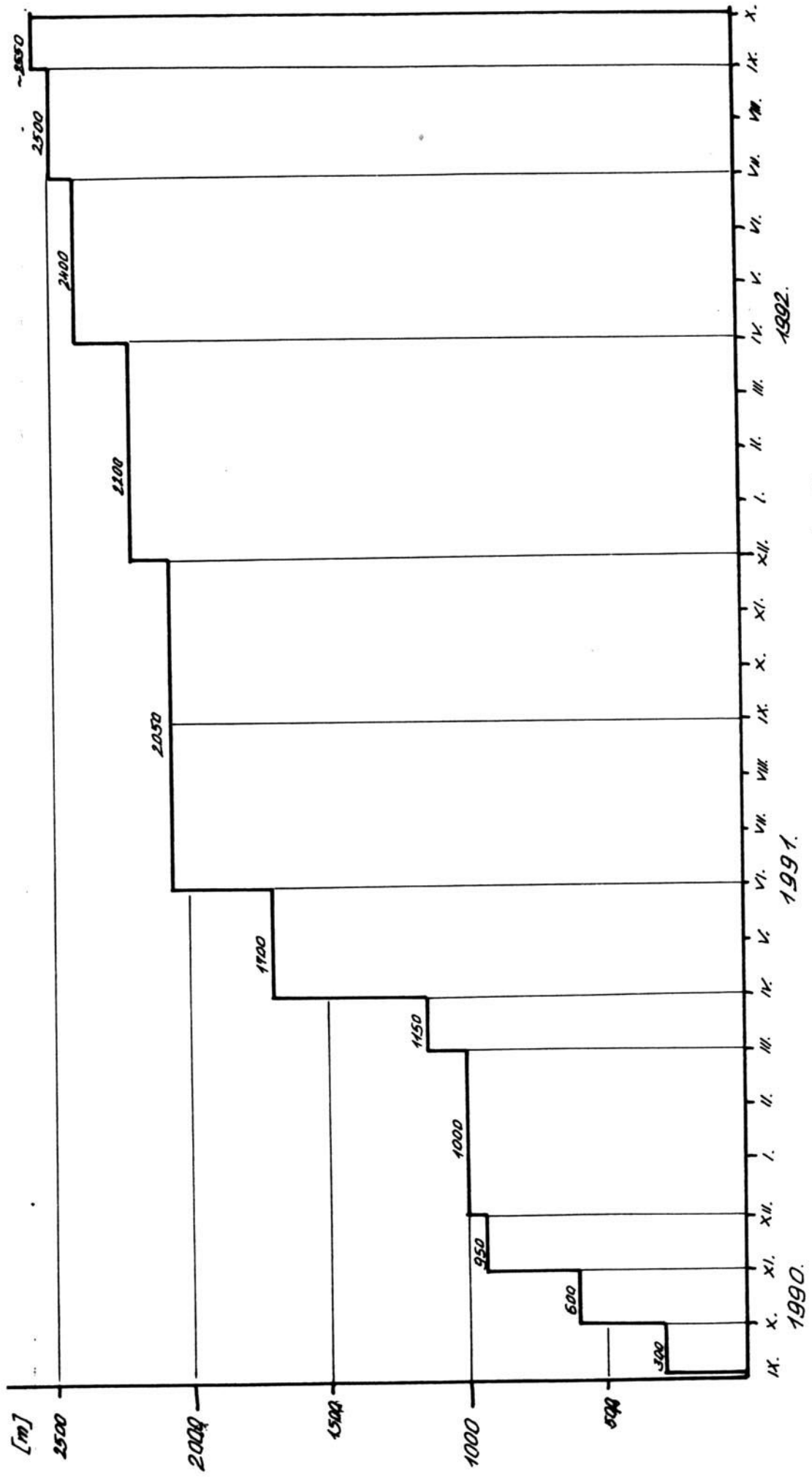
Készítette: az ACHERON és Labirint Bg. kut. Csoport (Kárpát J. - Szabó Z.)
1991-92.

Mivel jelentős tektonikai irányt képvisel és ismeretlen szakaszok felé vezet, további kutatásra feltétlenül érdemes.

5. Egyéb bontási munkák

- 5.1. A Tükör-terem végében egy szűk hasadék kimászásával megközelítettük a felszint (pontos adat nincs, de a gyökerek belógnak). Aljában a Polip irányában egy kereszthasadékra figyeltünk fel, amely elhajlik és 1,5 m szélesre kitágul. Itt rövid vésés után továbbjutás remélhető. A Tükör-terem előtt levő Niveás-ágot is feltétlenül érdemes még átnézni. (Zsanda G.)
- 5.2. Az Éktelen-hasadék tetjén az omladékzónában egy visszahajló járatot találtunk, amelyben két ponton is továbblátni. Kőműveskalapáccsal kibontható és járhatóvá tehető. (Zsanda G.).
- 5.3. Az 52-es csapdája alján (-110 m) az üregesedést követve megkezdtük az omladék átbontását, de egy nagy kő bebólintása a további munkát megakadályozta. (Részvevők: Börcsök Péter, Gyovai László, Sághy Péter, Taródy Péter, Zsanda Géza).
- 5.4. A Niveás-ág omladékzónájában kb. 20 méternyi új járatot találtunk (Szin András, Úr György, Zsanda G.).
- 5.5. A Labirint-akna vízszintes átmászásával a hasadék végén balra (Ny-ra) 5 m kereszthasadékon át egy ismét É-ra forduló kereszthasadékba jutottunk. (Báró F., Selmesi Sz., Krizsán Irén).

A Csodabogyós-barlang feltárt hosszának növekedése, a felfedezéstől napjainkig (becsült adatok)

5.6. A szomszédos Szél-lik barlangot is átvizsgáltuk, az esetleges összeköttetés továbbkutatása szempontjából, de egyelőre érdemi eredményt vizsgálódásunk nem hozott. (Résztevők: Báró Ferenc, Szilaj Magdolna, Károlyi Katalin, Kovács Ferenc, Mucsi Zoltán, ifj. Nagy Zoltán).

A feltáró munkák mellett valamennyi expediciónk során folytatódott Kárpát József és Szabó Zoltán irányításával a barlang és a felszín topográfiai térképezése, amelyben Dianovszky Tibor, Lóránt Zsolt, Kominka Zoltán, Kőcs Zsuzsa, Zsanda Géza, Molnár Péter, Nagy Zoltán, ifj. Nagy Zoltán működtek közre.

A barlang hosszát legújabb feltárásainkkal együtt jelenleg kb. 2600 m-re becsülhetjük.

Kárpát József
(Báró Ferenc és Zsanda Géza közreműködésével)

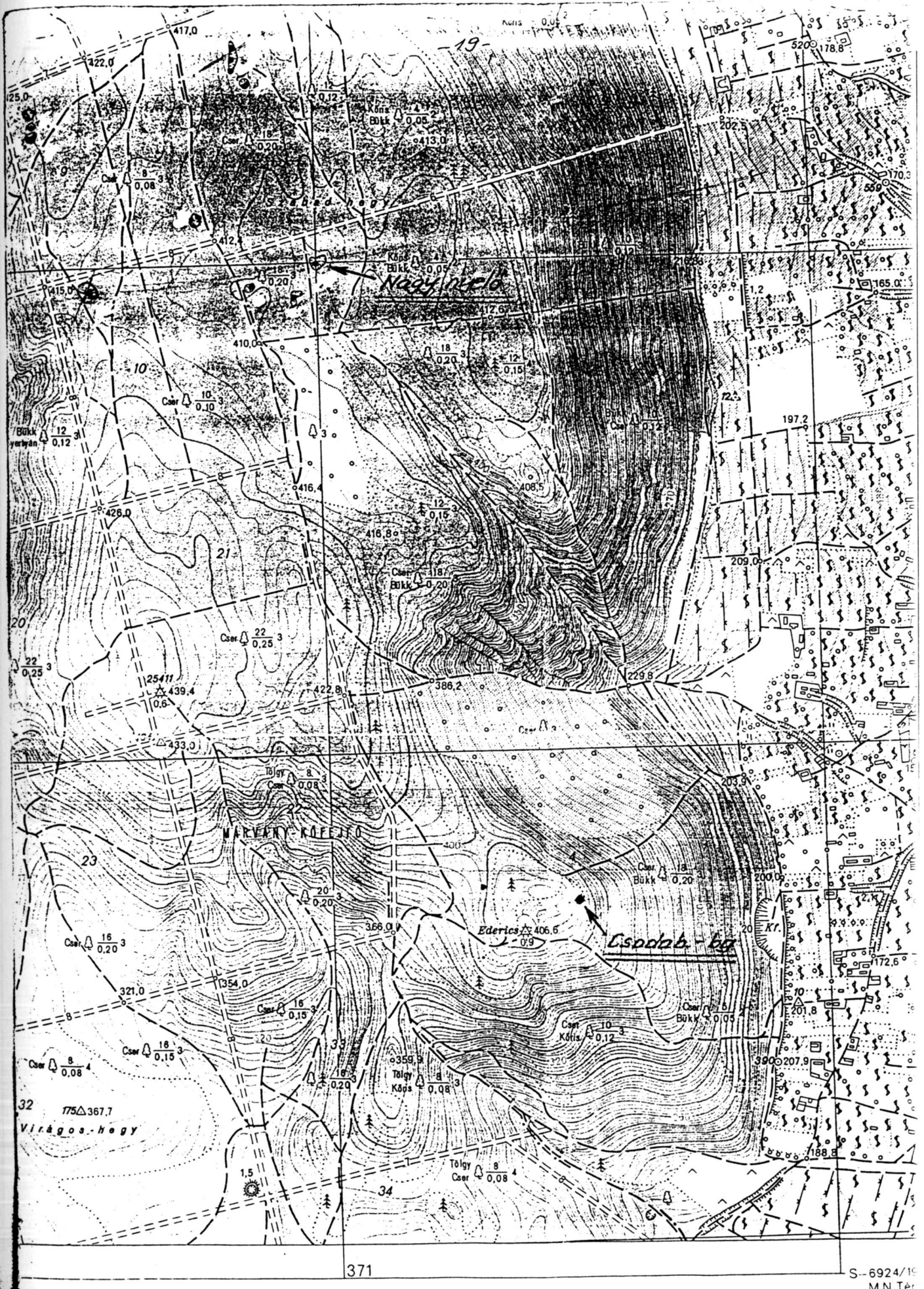
A BALATONEDERICSI NAGY-NYELŐ BARLANGJA

A Nagy-nyelőnek, majd általunk később Somos-nyelőnek elnevezett karszobjektum a Balatonedericsi-fennsíkron található, a fennsík K-i letörésétől Ny-ra 450 m-re, a Vékonycseri-putritól pedig 120°-ra, 750 m-re, 405 m tszf. magaságban. A feltáró kutatás szempontjából ígéretesnek mutatkozott a berogyás nagy mélysége (8 m) meredek fala és nagy vízgyűjtőterülete miatti excentricitása.

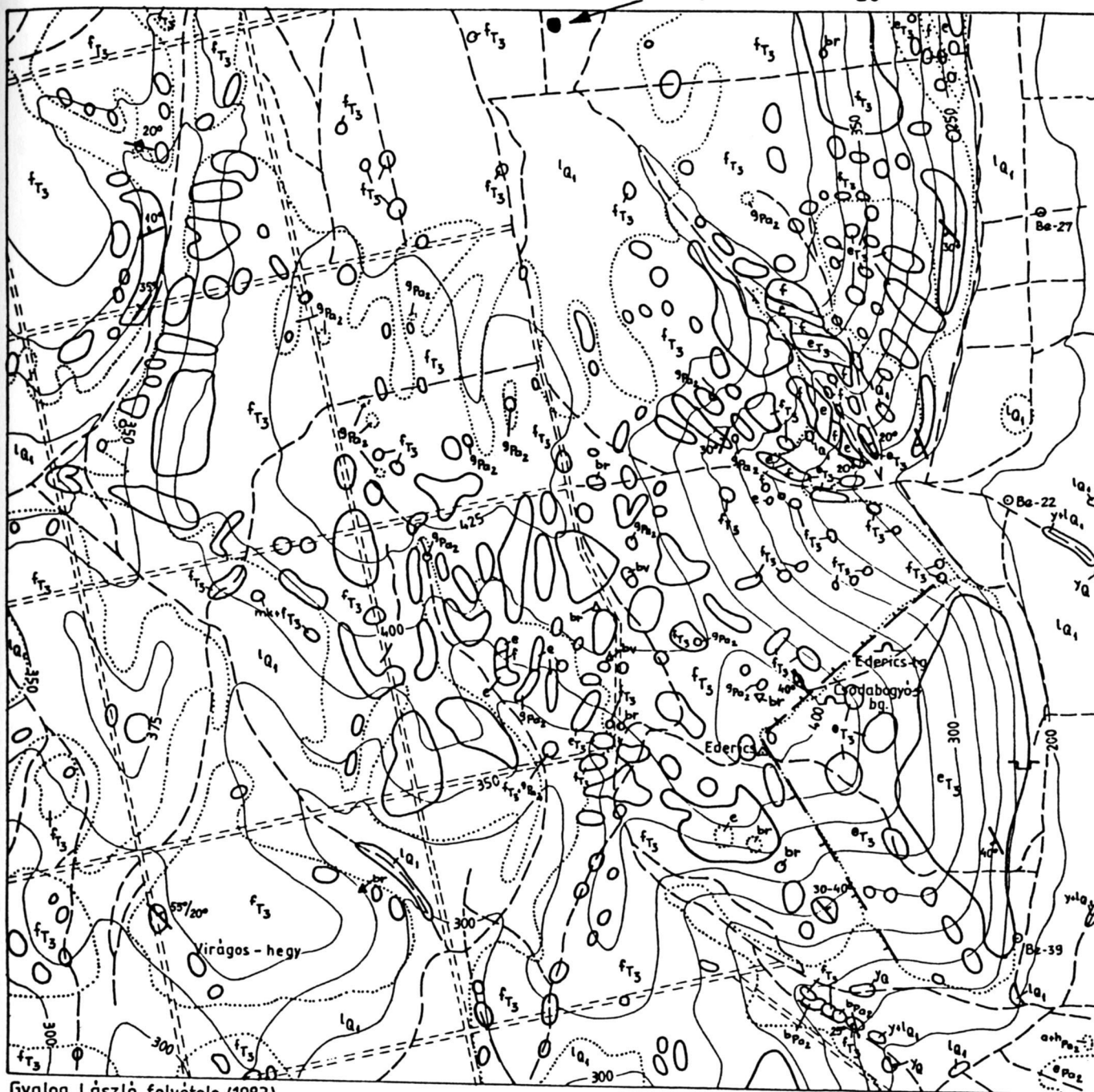
A fennsík É-i részén tevékenykedő tapolcai barlangkutató csoport hozzájárult, hogy kutatási területük tözsomszédságában a feltáró munkát megkezdjük és a munkálatok első szakaszában képviseltették magukat a bontásban is.

A nyelő bontását nyári, edericsi táborunkban, július 25-én kezdtük meg. 2 x 1,2 m-s szelvényű kutatóaknánk 2 m mélységig vályogos löszben haladt, amelynek jó állékonysága miatt ácsolásra nem volt szükség. 2 m mélységben megjelent a szalkőzet és kibontakozott egy 1 - 1,2 m átmérőjű, ÉK - DNy-i irányú, korrodált falú hasadék. Stabilizálási gondok csupán az akna ÉK-i oldalában jelentkeztek, ahol a beékelődött omladékot 2-től 7 m mélységig ácsolattal biztosítottuk. Az akna indulási szelvényét végig tartottuk, miközben jórészt nagy kötömbök között 7,5 m mélységet értünk el.

Július 30-án este, egy nagy kő alatt vízszintesen átbontva erős üregesedés és élénk huzat jelezte a szabad üregek közelségét. A főte stabilizálása után, 2-3 m magas, 3 m hosszú, 1,5 m széles terembe jutottunk, 11 m mélységben. Alján az omladékálfenék tömbjei között lefelé több irányba is üregesedés mutatkozott.

371

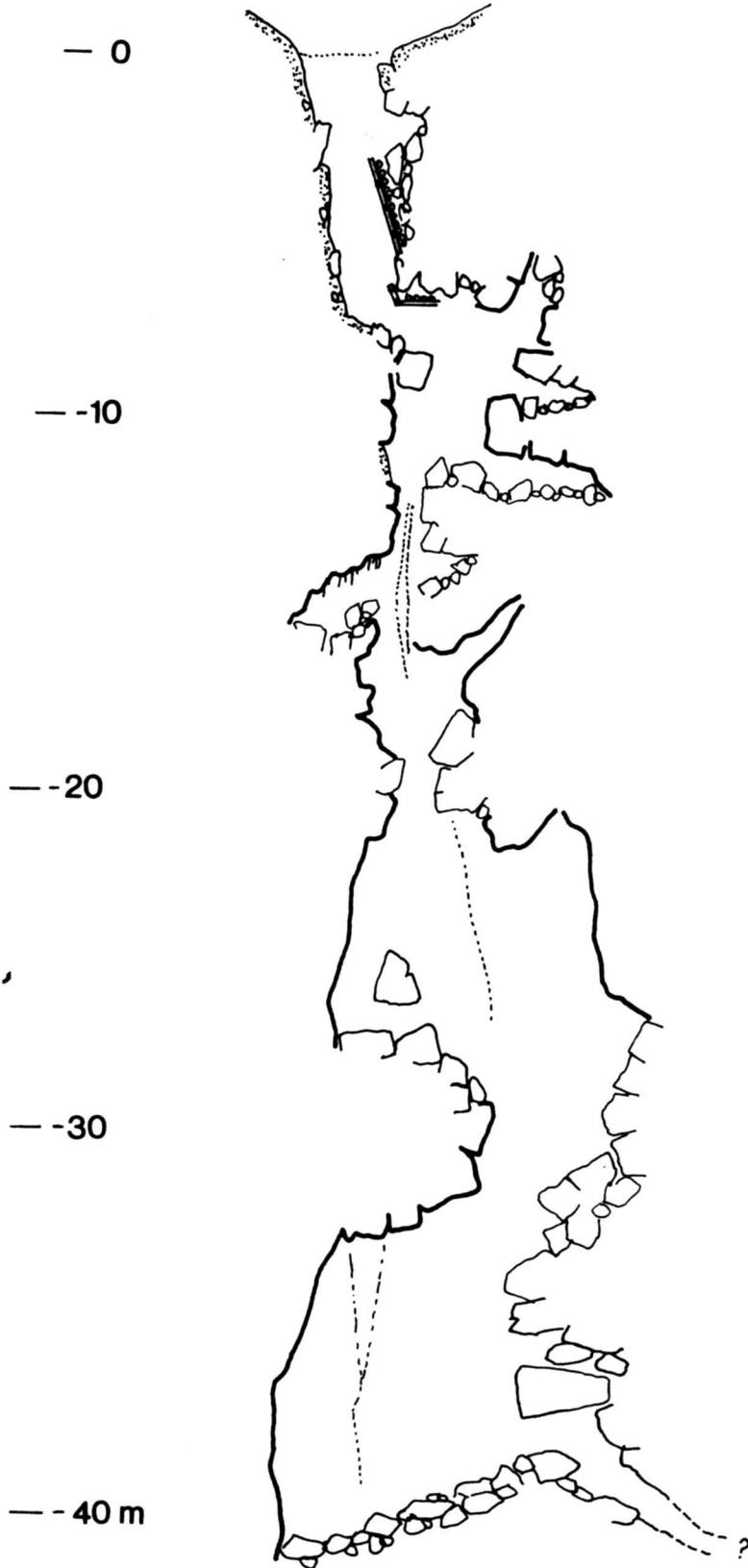

Gyalog László felvétele (1983)

JELMAGYARÁZAT

PLEISZTOCÉN	γQ	lejtőtörmelék	FELSŐ-PANNON	$a^h Pa_2$	agyagmarga, homok		képződmény szálaban
	lQ_1	löss, lejtőlöss		FELSŐ TRIÁSZ	fT_3	földolomit (f)	
	tQ_1	lejtőüledék, agyag, homok	br		breccsás dolomit		30°
FELSŐ-PANNON	gPa_2	átkalitosodott dolomit	eT_3	edericsi mészkő (e)		$Be-27$	fúrás jele és száma
	ePa_2	édesvizi mészkő					felhagyott fejtögödőr
							barlang
							vető

A NAGY-NYELŐ BARLANGJA

31-én, táborunk utolsó napján délelőtt, a -11 m-es szinten az álfenék omlasztásával, egy 3 m mély hasadékon át kis cseppköves termet értünk el, ahol a megjelenő kereszthasadék mentén jó bontási lehetőség mutatkozott.

Következő expedíciónkat a területre október 23-25. között szerveztük. A nyáron 15 m mélyen elért végponton folytattuk a bontást. A kitermelt anyagot a barlang első termébe depóztuk, így a munkához 3-4 fő is elegendő volt. Kb. 1,5 m talpszintsüllyesztés után, szűk hasadékon át kis omladékos terembe értünk (-20 m), ahol az instabil kötömbök stabilizálását követően, még 23-án akadálytalanul 40 m mélységig jutottunk. A levezető szakasz egy 10 m mély, csak kötélbiztosítással járható, hasadékszerű teremből és egy hasonló mélységű, tágas hasadéknából áll. A dolomitból felépülő szálkőfalakon szép tektonikai és korróziós formák figyelhetők meg.

Az elért végpontról látszólag szabadon járható járat vezet lefelé, azonban a felette levő instabil omladéktömbök miatt az oda való leereszkedést még nem kíséreltük meg. A lógó tömbök stabilizálása után (ami komoly gondot okoz) minden jel szerint további szakaszok felfedezésére számíthatunk.

A barlang becsült mélysége 40 m, összhossza pedig 60 m. A munkákat - a tapolcai csoport kérésének megfelelően - a továbbiakban Velük együttműködve kívánjuk folytatni.

Kárpát József

AZ ÉSZAKI-BAKONYBAN, A MÁRVÁNY-ÁRKI-FENNSIK VIZNYELŐIBEN
VÉGZETT FELTÁRÓ MUNKÁK

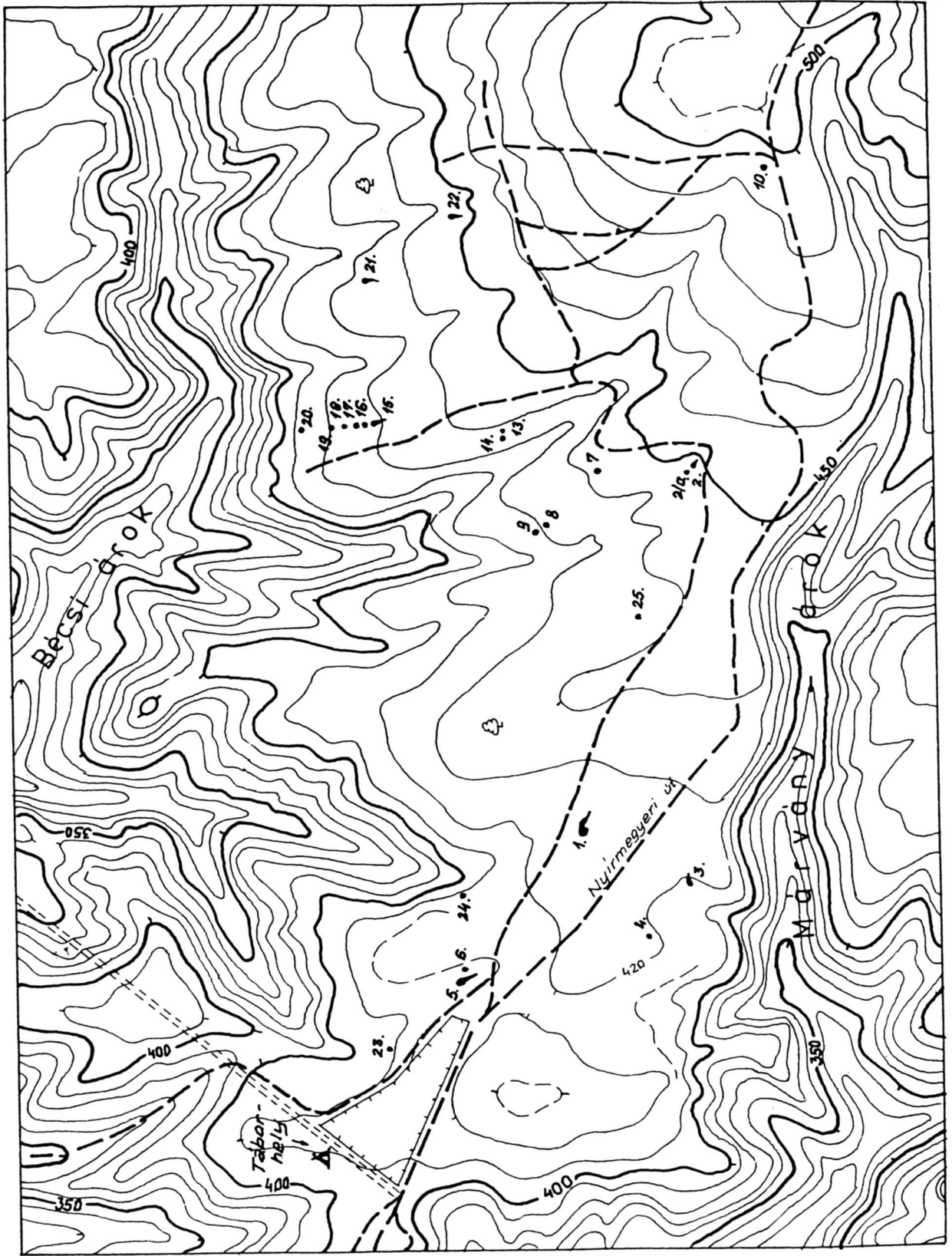
A Kőrös-hegytől ÉNy-ra, 2-3 km-re, a Márvány-árok és Bécsi-árok közötti fennsikon 1991-ben 25 karsztos berogyást, ill. viznyelőt derítettünk fel. Ezek közül az 1-es, 2-es, 3-as 5-ös és 22-es számú objektumban már 1991 nyarán szervezett nyári táborunkban jelentős munkát végeztünk, amiről azévi kutatási jelentésünkben részletesen beszámoltunk.

Ez évben két alkalommal szerveztünk jelentősebb feltáró munkákat, februárban 4 napig a 22.sz.nyelőt, augusztusi 3 hetes nyári táborunkban pedig az 1-es és 3-as számú nyelő bontását folytattuk. A nyelők elhelyezkedését a mellékelt topográfiai térkép tartalmazza.

Februárban e rövidebb táborunkat a 22.sz. viznyelő közelébe telepítettük. A még meglevő, olvadó hó a gépkocsival való feljutást igen keservessé tette az erdei utakon, de az aggregátor, vésőgép, stb. szükségessége miatt közel kellett jutnunk a nyelőhöz.

A vakvölgyszerű 3 m mély nyelőtölcsér bontásával 1991-ben 2,5 m mély kutatóaknát mélyítettünk, a nagy mészkőtömbök között fúrásos-repesztéssel lefelé haladva. A munkát akkor a SKIL vésőgép meghibásodása miatt függesztettük fel.

Ez évben HILTI TE-72-es fúróval előrefúrva majd spiccvésővel repesztve daraboltuk a tömböket, majd tágitottuk a szálkőhasadékot. 4 méter mélyen ÉNy-DK-i irányú szálkőhasadék

A Márvány-árki plató víznyelői M=1:10000

nyílt meg, amelyen keresztül legvékonyabb csoporttársaink 9 méter mélységig tudtak lemászni. A hasadék szilvanagszelvényű 0,25 x 3 m-es szelvényméretű. Alján álfenék található, de annak bontása a hely szűkössége miatt gyakorlatilag reménytelen.

Nyári kutatótáborunkat augusztus 4-22. között rendeztük.

Táborhelyünket az elmúlt évhez hasonlóan, a fennsík Ny-i szélén, a Nyirmegyeri úttól É-ra, 100 m-re alakítottuk ki, amelynek komfortosságát növelték az elmúlt évről megmaradt ácsolt padok és asztalok. A létszám 8 - 20 fő között alakult, a táborban képviseltette magát a Labirint csoport is.

Az élelmiszer és ivóvizutánpótlást gépkocsival Bakonykopányból, ill. Pápáról biztosítottuk. A tábor alatt végig kitarató hőség még a fennsiki, árnyas szálbükkösben is 29-33 fokos hőmérsékletével szokatlan volt és mindenkit próbára tett. Táborunk során az 1.sz.nyelőt és a 3.sz.nyelő harlangját bontottuk.

Az 1.sz. nyelőben az elmúlt évben 4,5 m mélységig, nagy szelvényben kibontott kutatóaknánkban a félkész ácsolat a táborvégi nagy esőzés miatt, nem tudta a vörösgyag visszasuvadását megállítani, így az akna 2 méterig visszatöltődött. Ez évben a munkát a keretácsolat felújításával és a visszasuvadt kitöltés kitermelésével kezdtük. Három nap alatt elértük a tavalyi szintet és az omladéktömbök között ismét megjelent az üregesedés, valamint az élénk kihúzó légáram.

A továbbmélyítés során kb. 1,5 x 1,5 m-es szelvényben haladtunk lefelé és végig komoly ácsolási feladatokat kellett megoldanunk. Helyenként igen nagy tömbök között légtéres

üregeket is harántoltunk, ahol kisebb cseppkőképződmények is mutatkoztak. A kitermelt anyagot vödrözéssel, csigákkal kiépített ún. futómacska pálya kialakításával szállítottuk az ácsolt, lépcsőzetes depóra, műszakonként 5-6 fő részvételével. A laza, helyenként agyagba ágyazott omladéktömbök között az üregesedés és az élénk huzat végigkísérte a bontást, de a tábor végén 11 méter mélyen a munkát az idő lejártával fel kellett függesztenünk. Bizunk benne, hogy a végpontig számos fogásban kialakított keretácsolat jövő évig kitart és folytathatjuk a munkát. A kutatást biztatóvá teszi a nyelő nagy vizgyűjtőterülete, a meredekfalú berogyás nagy méretei és a komoly üregekre utaló hatalmas omladékkőna.

3.sz. nyelő barlangja

A kis berogyásban 1991 évi táborunk alatt 5 m mély kutatóaknánkból egy kis vízszintes, nagyon szép oldásformákkal tagolt terembe jutottunk, ahonnan néhány kisebb korróziós kürtő nyúlik fel. Az idén a term szivós vörösagyaggal kitöltött alját 1,5 m-rel mélyítettük. Sajnos táborunk alatt a nehezen jöveszthető vörösagyagban érdemi eredményre nem jutottunk. Megfontolandó, hogy a lejárati akna szálkőhasadékát lenne talán érdemes függőlegesen lefelé bontani.

Az É-i Bakonyban, a Kőrös-hegy térségében hosszú évek óta végzett munkáink ellenére ezidáig látványos eredményt nem sikerült felmutatnunk. A nagyméretű, fejlett viznyelők alatt a hatalmas omladékkőnák átbontása és stabilizálása okoz komoly nehézségeket, míg a kisebb, fiatalabb nyelőkben a felszinközelen megjelenő szálkőzet általában hamar járhatat-

lanul szűk korróziós hasadékokba vezet. Bár e nehézségeket egy-egy alkalommal sikerült legyőznünk (pl. Futómacskás-viznyelőbarlang) könnyű sikereket nem remélhetünk.

1993-ban szeretnénk újraértékelni az egyes kutatási helyeken szerzett tapasztalatokat és lehetőségeket, hogy energiánkat a minden szempontból optimálisnak tűnő helyekre tudjuk koncentrálni. A terület továbbkutatásában való együttműködési készségét a MAFC csoport is kifejezte, így egyesült erővel talán korábban felhagyott (pl. Meander nyelő), de ígéretesnek látszó munkahelyek kutatását is felújíthatjuk.

Kárpát József

AMFITEÁTRUM 1. barlang

Ez évben továbbjutás az 1. számú barlangban nem történt, mivel a pillanatnyi egyetlen továbbjutási lehetőség a jelenlegi végpontot képező, ismeretlen mélységű és kiterjedésű tóban történő merüléstől várható.

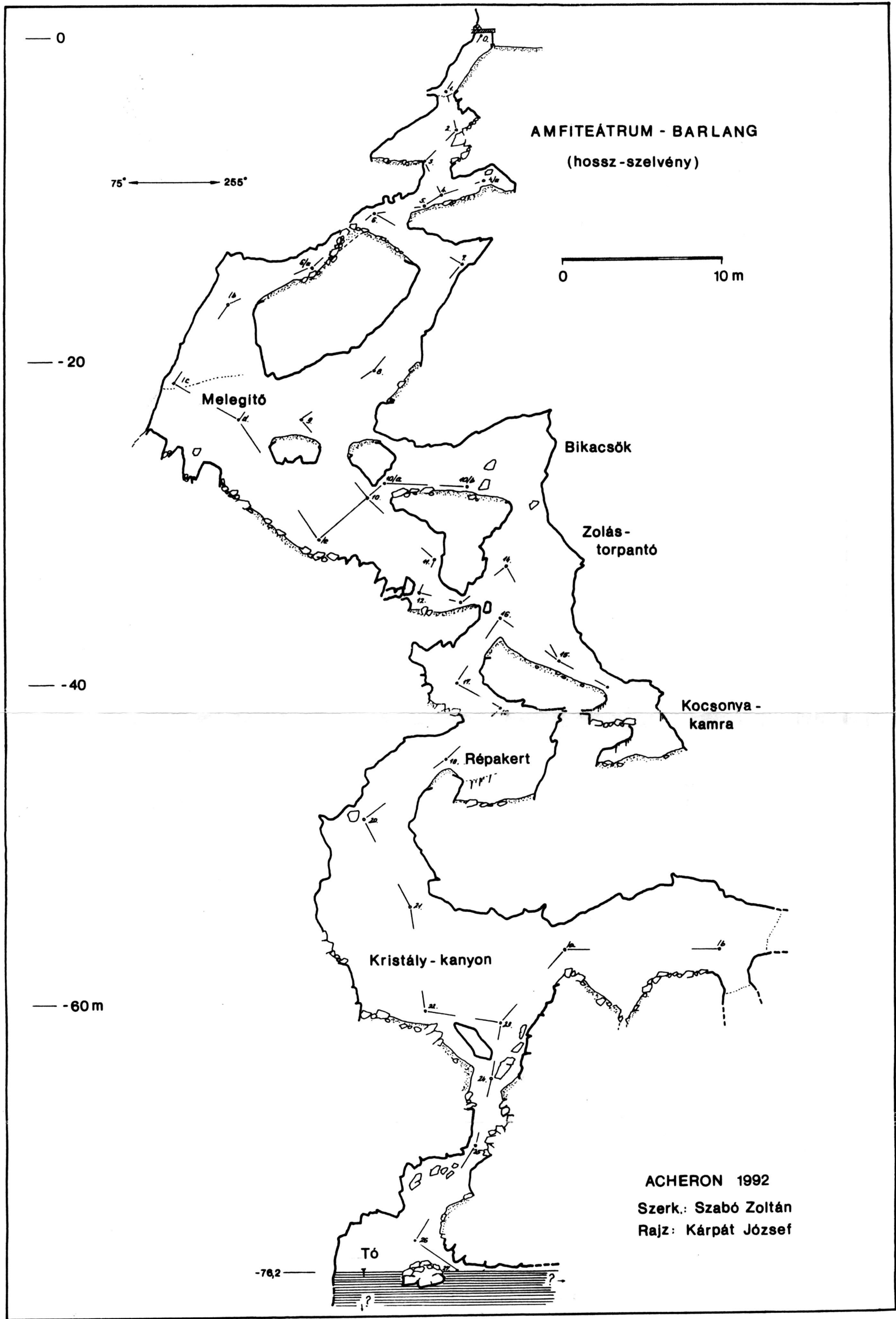
Sajnos azonban, egyrészt az Amfhora barlangi könnyűbúvár csoporttal kialakított kontaktus nehézkes közös program kialakítására, másrészt a barlangban a tó előtti szűkület vésőgépes átbontásának elhúzódása miatt - mely a könnyebb lejutást tette volna lehetővé - a feltételezett további szakaszok feltáró munkája elmaradt.

Megkezdődött viszont a barlangban észlelt magas CO₂ tartalom változásának regisztrálása, valamint a tó vizének vízkémiás elemzése, és a karsztvízszint ingadozásának mérése.

Megterveztük továbbá a barlang képződményeinek megóvása érdekében, a hasadékokban elhelyezésre kerülő vaslétrák szakaszos méreteit, rögzítésük lehetőségeit.

Sajnálatos módon a barlangot lezáró vasajtó zárszerkezete oly mértékű konstrukciós hibákat mutatott, hogy nem egy alkalommal a barlangba történő lejutás, csak a zár kifűrésével vált lehetővé, ellenben az ismeretlen behatolók erőszakos felfeszítésének könnyedén engedett ez év júniusában.

Kocsis András

AMFITEÁTRUM 3 SZ. ALSÓ BARLANG

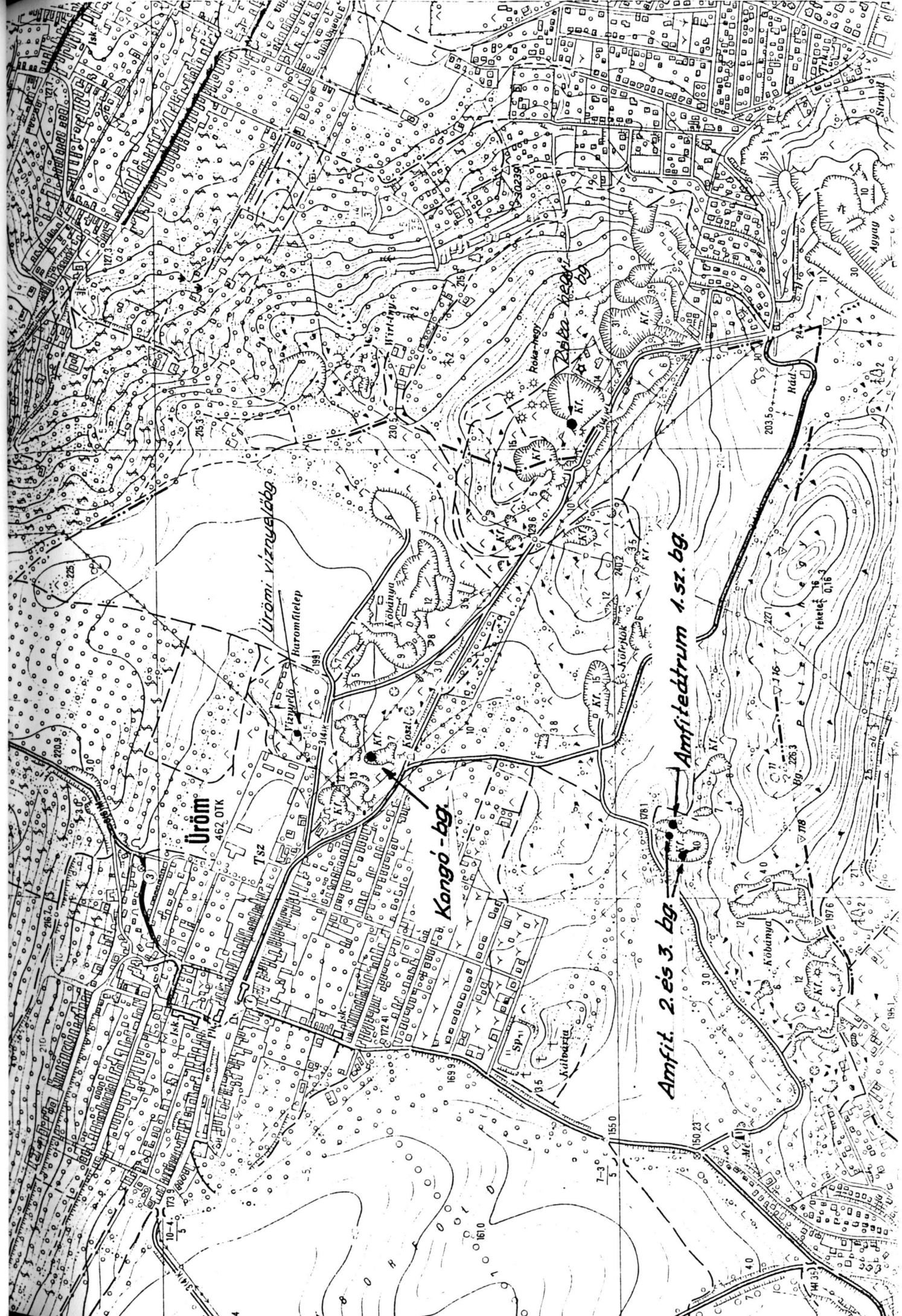
Ez év februárjában csoportunk az 1.sz. barlang kutatása mellett megkezdte az Amfiteátrum-kőfejtő alsó fejtési szintjén, a sziklafal tövében található, igen szép, oldásos formákat mutató 1,5 x 2 m átmérőjű, kiöblösödő, hévizes eredetre utaló üreg próbabontását.

Az első kiszállás alkalmával mindössze a bontás területének tereprendezését sikerült végrehajtanunk, mivel a kőfejtő aljában a dúsan tenyésző, főleg vadrózsából álló vegetáció akadályozott bennünket a továbbjutásban.

A következő alkalommal, mivel a kutatás helye már megfelelt az elvárásoknak és elegendő mozgásteret biztosított a kikerülő törmelék elszállításához, megkezdődhetett a barlang tényleges feltárási munkája.

A kezdeti szakaszban, a gömbfülke talpszintjét képező ökölnyi, babafej méretű sziklatörmelék, laza, löszös jellegű, könnyen kitermelhető száraz agyag váltotta fel.

Sajnos, ez a könnyen és gyorsan bontható réteg - a barlangi szokásoknak megfelelően - 40-50 cm-es mélység elérése után átalakult igen nehezen kitermelhető, réteglaposan felszakadozó, szürke agyaggá. Hogy teljes legyen az örömünk, kb. 1 m-es mélységet elérve a gömbfülke falai elkezdtek egyre erősebben visszahajlani, zsákszerű üreget képezve. Néhány társunk - látva a kutatás egyre reménytelenebbnek tűnő voltát - pánikszerűen elhagyta a kőfejtő területét.

Üröm

Ürömi víznyelők

Kongó-bg.

Amfiteátrum 2. és 3. bg.

Amfiteátrum 1.sz. bg.

Víznyelő

Háromfőtelep

Közműnyelők

Köszel

Róka-hegy

Zsibor-hegy

Köbörny

Kilvertu

Fenevölgy

Strand

Ágyú

Hád

462.0TK

Tsz

1981

314M

Kt. 17

Kt. 18

Kt. 19

Kt. 20

Kt. 21

Kt. 22

Kt. 23

Kt. 24

Kt. 25

Kt. 26

Kt. 27

Kt. 28

Kt. 29

Kt. 30

Kt. 31

Kt. 32

Kt. 33

Kt. 34

Kt. 35

16993

1981

314M

Kt. 17

Kt. 18

Kt. 19

Kt. 20

Kt. 21

Kt. 22

Kt. 23

Kt. 24

Kt. 25

Kt. 26

Kt. 27

Kt. 28

Kt. 29

Kt. 30

Kt. 31

Kt. 32

Kt. 33

Kt. 34

Kt. 35

16993

1981

314M

Kt. 17

Kt. 18

Kt. 19

Kt. 20

Kt. 21

Kt. 22

Kt. 23

Kt. 24

Kt. 25

Kt. 26

Kt. 27

Kt. 28

Kt. 29

Kt. 30

Kt. 31

Kt. 32

Kt. 33

Kt. 34

Kt. 35

16993

1981

314M

Kt. 17

Kt. 18

Kt. 19

Kt. 20

Kt. 21

Kt. 22

Kt. 23

Kt. 24

Kt. 25

Kt. 26

Kt. 27

Kt. 28

Kt. 29

Kt. 30

Kt. 31

Kt. 32

Kt. 33

Kt. 34

Kt. 35

16993

1981

314M

Kt. 17

Kt. 18

Kt. 19

Kt. 20

Kt. 21

Kt. 22

Kt. 23

Kt. 24

Kt. 25

Kt. 26

Kt. 27

Kt. 28

Kt. 29

Kt. 30

Kt. 31

Kt. 32

Kt. 33

Kt. 34

Kt. 35

16993

1981

314M

Kt. 17

Kt. 18

Kt. 19

Kt. 20

Kt. 21

Kt. 22

Kt. 23

Kt. 24

Kt. 25

Kt. 26

Kt. 27

Kt. 28

Kt. 29

Kt. 30

Kt. 31

Kt. 32

Kt. 33

Kt. 34

Kt. 35

16993

1981

314M

Kt. 17

Kt. 18

Kt. 19

Kt. 20

Kt. 21

Kt. 22

Kt. 23

Kt. 24

Kt. 25

Kt. 26

Kt. 27

Kt. 28

Kt. 29

Kt. 30

Kt. 31

Kt. 32

Kt. 33

Kt. 34

Kt. 35

16993

1981

314M

Kt. 17

Kt. 18

Kt. 19

Kt. 20

Kt. 21

Kt. 22

Kt. 23

Kt. 24

Kt. 25

Kt. 26

Kt. 27

Kt. 28

Kt. 29

Kt. 30

Kt. 31

Kt. 32

Kt. 33

Kt. 34

Kt. 35

16993

1981

314M

Kt. 17

Kt. 18

Kt. 19

Kt. 20

Kt. 21

Kt. 22

Kt. 23

Kt. 24

Kt. 25

Kt. 26

Kt. 27

Kt. 28

Kt. 29

Kt. 30

Kt. 31

Kt. 32

Kt. 33

Kt. 34

Kt. 35

16993

1981

314M

Kt. 17

Kt. 18

Kt. 19

Kt. 20

Kt. 21

Kt. 22

Kt. 23

Kt. 24

Kt. 25

Kt. 26

Kt. 27

Kt. 28

Kt. 29

Kt. 30

Kt. 31

Kt. 32

Kt. 33

Kt. 34

Kt. 35

16993

1981

314M

Kt. 17

Kt. 18

Kt. 19

Kt. 20

Kt. 21

Kt. 22

Kt. 23

Kt. 24

Kt. 25

Kt. 26

Kt. 27

Kt. 28

Kt. 29

Kt. 30

Kt. 31

Kt. 32

Kt. 33

Kt. 34

Kt. 35

16993

1981

314M

Kt. 17

Kt. 18

Kt. 19

Kt. 20

Kt. 21

Kt. 22

Kt. 23

Kt. 24

Kt. 25

Kt. 26

Kt. 27

Kt. 28

Kt. 29

Kt. 30

Kt. 31

Kt. 32

Kt. 33

Kt. 34

Kt. 35

16993

1981

314M

Kt. 17

Kt. 18

Kt. 19

Kt. 20

Kt. 21

Kt. 22

Kt. 23

Kt. 24

Kt. 25

Kt. 26

Kt. 27

Kt. 28

Kt. 29

Kt. 30

Kt. 31

Kt. 32

Kt. 33

Kt. 34

Kt. 35

16993

1981

314M

Kt. 17

Kt. 18

Kt. 19

Kt. 20

Kt. 21

Kt. 22

Kt. 23

Ezt követően az immáron vízszintessé egyenesedett szálkő-talpszint váratlanul peremben kezdődő, gallérszerű aláhajlásban folytatódott, melyből néhány ásónyi agyagot kitermelve, tágasabb, levegős üregbe világított lámpáink fénye.

A kezdeti ováció csillapodása után megújult erővel kezdtük a kisterembe vezető hasadék tágítását. Rövidesen elég tágassá vált a bejárat ahhoz, hogy egy vékonyabb társunk lemerészkedhetett az említett terembe, ahol sajnálkozva konstataálta, hogy az üreg erősen feltöltődött; légréses járatot, aláhajlást nem mutat, a pillanyatni továbbjutás nem lehetséges.

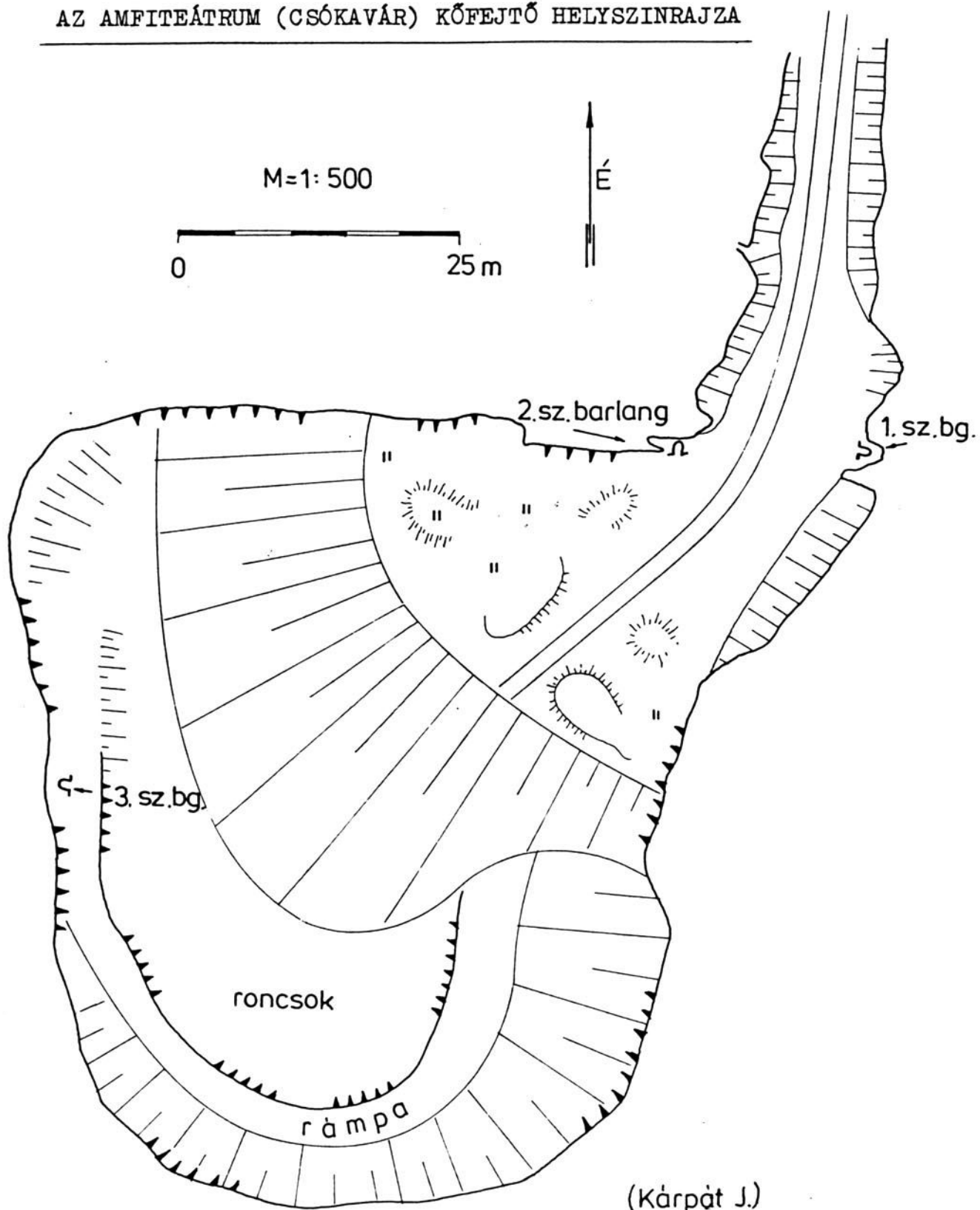
A következő hétvégén megkezdtük a terem talpszintjének süllyesztését, valamint az üreg egyik oldalfalát képező agyag elbontását. A bontásban lefelé haladva érdekes módon váltakoztak 20-30 cm-enként a könnyen kitermelhető és az erősen cementálódott szakaszok.

Igazi meglepetést azonban az üreget határoló agyagfal okozott. Bármilyen intenzíven bontottuk, nem tudtuk elérni a szálkő-falat, sőt a stabil föte is mindinkább háttérbe szorult az agyagkitöltés mellett. Valószínűnek tartjuk, hogy egy nagyméretű feltöltődött terem oldalsó kis üregébe bontottuk be magunkat.

Sajnos a kőfejtőben levő illegális szemétkerakó az emelkedő hőmérséklet hatására egyre elviselhetetlenebbül bűzlött, ezért a barlang bontását átmenetileg le kellett állítanunk.

Kocsis András

AZ AMFITEÁTRUM (CSÓKAVÁR) KŐFEJTŐ HELYSZINRAJZA

ÜRÖMI KONGÓ-barlang

Ez év májusában, csoportunk az ürömi karszt területén folytatott terepbejárás során, a barlang-kataszterben nem jelzett, ismeretlen barlangot talált.

A barlang a Péterhegyi út 1. sz. fölött elhelyezkedő, dombok közt meghúzódó kis kőfejtő oldalában nyílik, numuliteszes mészkőben.

Megtalálásakor a barlang egy 7-8 m hosszúságú, 1-1,5 m főte magasságú, 1 m szélességű tektonikus kialakulású, helyenként gyengén oldott járatot képezett.

Érdeklődésünket, a hasadékban a bejáratától 4-5 méteres távolságban, a járat egyik oldalfalán észlelt pára lecsapódás keltette fel. Szokatlan volt, hogy egy amúgy száraz, poros barlangban, mindössze egy rövid, méteres falszakaszon ennyire erős pára lecsapódást tapasztaljunk. Feltételezésünk szerint, e ponton egy rövid, eltömődött szakasz átbontása után, remélni véltük a kigőzölgő barlang-szakaszba történő lejutást.

Következő kiszállásunk alkalmával, megkezdtük a kigőzölgéses szakasz talpszintjének süllyesztését.

A bontás jól haladt, kezdeti problémát csak a bontásra szánt vödörök alkalmatlansága okozott, mivel a kitermelt törmeléket vízszintes irányú mozgással lehetett a külszínre juttatni.

A megfelelő méretű "vonszoló" ládák kialakítása után a munka gyors ütemben haladt.

Sajnos, az 1,7 m-es mélységet elérve, a hasadék oldalfalai oly nagy mértékben beszűkültek, hogy a további bontás e ponton reménytelenné vált.

A következő kutató akna mélyítését közvetlenül a hasadék bejáratnál kezdtük meg, remélve, hogy az itt tapasztalt, a bentinél lényegesen tágabb szelvény nem szűkül be teljesen.

Elképzelésünk helyességét, már az első méternyi szint süllyesztése igazolta: a törmelék egyre nagyobb mértékű üregesedést mutatott.

A hasadék falát, ebben a mélységben már tömegesen borította a borsóköves aragonit. Elérve a 4 méteres mélységet, a helyenkénti össze-

cementálódott törmeléket fellazító csákány ütési nyomán, meglepő erősségű visszhangzó kongás támadt.

Megkettőzve erőfeszítéseinket, a bontás eredményeképpen, a vájvég belukadt, és a nyíláson át kisebb, 2-3 "emberes" terembe láthattunk.

Az azonnali lejutásban a járat utolsó méteres szakaszán 15-20 cm szélességűvé beszűkült hasadék akadályozott meg bennünket. Nyilvánvalóvá vált, hogy a járatban való továbbjutás, a szűkület kivésése nélkül, megvalósíthatatlan.

A mozgástér nagy mértékű korlátozottsága miatt a kézi erővel történő vésést elvetettük, és a csoport tartalékban, a Szemlőhegyi barlangban tartózkodó tagjaival a kapcsolatot felvéve, a helyszínre szállítottuk a csoport aggregátoros vésőgépes apparátusát. A nagyteljesítményű vésőgép segítségével 1,5-2 órás folyamatos véséssel, sikerült kitágítanunk a borsókövek által, az oldalfalakon, helyenként 15-20 cm-es vastagságban lerakódott elzáródást.

Az idő hiányában, éppen csak emberrnyi szélességűvé kitágított hasadékon leereszkedve, igen szép, érintetlen, aragonitos képződményekben gazdag, 2,5 m hosszúságú, 3 m magas, 1 m széles, harang formát képező kis terembe jutottunk.

A terem alját nagy mennyiségben elborító, kisebb-nagyobb kötörmelék, mely a vésés következtében leomlott, nyilvánvalóan eltömődöklte a tovább vezető járatot, amely létezésére, a belukadáskor, a pillanatnyi talpszintnél lényegesen mélyebbre guruló kövek utaltak.

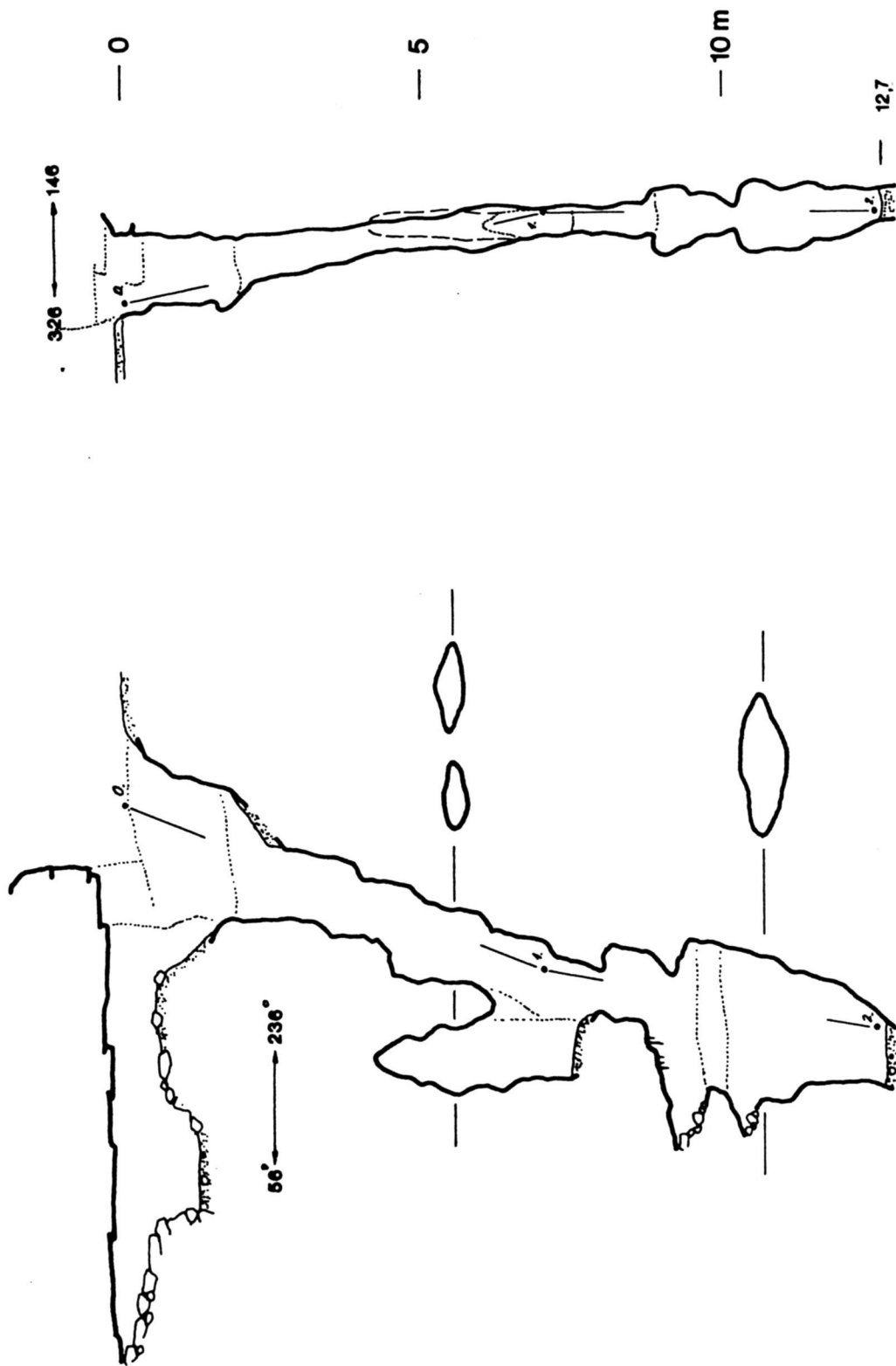
A következő kiszállás alkalmával, a lajárati szűkület nehéz leküzdhetősége miatt, az általunk előzőleg leomlasztott törmelék felszínre kerülése, igen körülményes feladatnak bizonyult.

Mindezek ellenére, tevékenységünket 2-3 óra elteltével, siker koronázta, mert a törmelék eltávolítása után, szűk, de ember számára járható akna nyílt a kövek alatt.

Az aknán lebújva, 3 m hosszú, 1,5 m fötte magasságú, 1 m szélességű hasadékba jutottunk.

A járat falait igen szép, 2-3 cm-es vastagságú kalcit hidak és cseppkő kezdemények díszítették. A falakról lehulló, vastag kalcit-lemezek bőséggel borították az akkori talpszintet, teljes szélességben. Az idő múlásával végrehajtottunk egy ismételt vésőgépes kiszállást, mely következtében mind az első, mind a második terem előtti szűkületet, a bontáshoz használatos vödör méretére véstük fel.

ÜRÖMI KONGÓ-BARLANG

ACHERON 1992

Ettől kezdve, a bontás folyamatossága és eredményessége jelentős mértékben javult.

Figyelembe véve a járat teljes hosszát, jobbnak láttuk közvetlenül a levezető kis akna alatti szakaszon, egy kutató akna lehajtásának megkezdését, könnyebbé téve ezáltal a felszínre húzott vödör útvonalát.

A kezdetben, közel függőleges, szálkő szűkületben záródó járat-fal azonban kb. 1,7 m mélységet elérve, már 45° -os szöget bezárva, hajlott befelé, ezzel egyre inkább a szemközti agyagfal alá, illetve elbontására kényszerítve bennünket.

Pillanatnyilag, a bontás a talpszint-süllyesztés megkezdésétől számított 3,5 m mélységben tart, követve a mostanra, közel 30° -os lejtésűvé vált oldalfal irányát, folyamatosan elbontva a kutató akna oldalfalát képező agyag törmeléket.

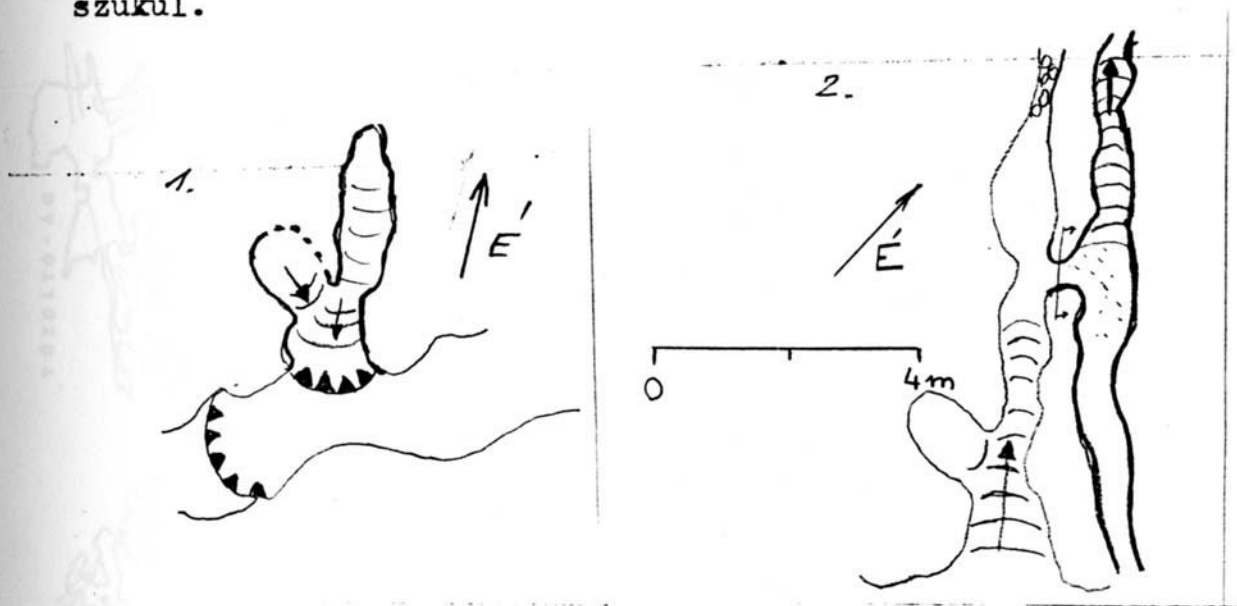
Budapest, 1992. 11. 30.

Kocsis András

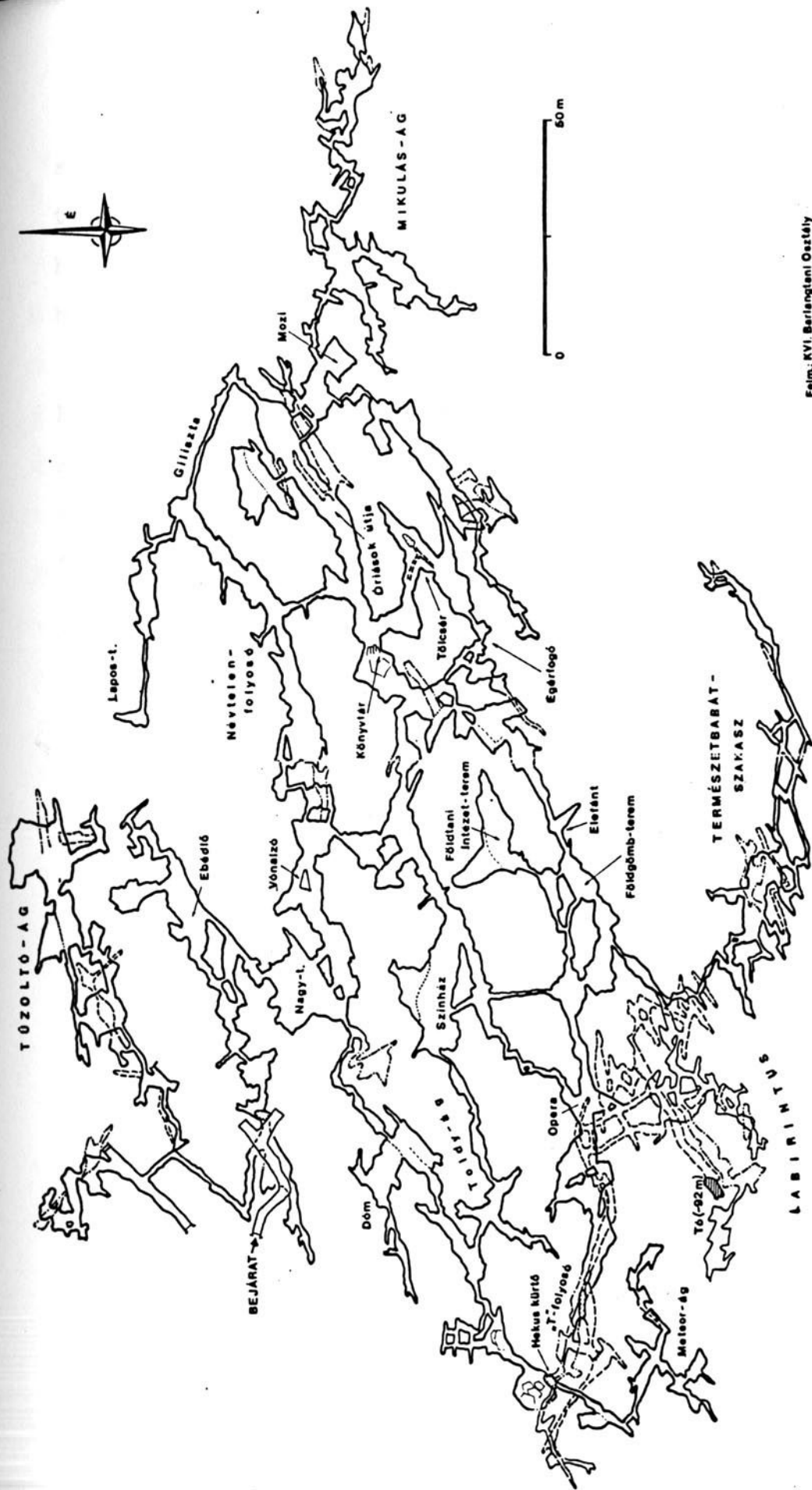
MÁTYÁS-HEGYI-BARLANG

Szakosztályunk a barlang kutatását már egy évtizede végzi. Mivel legutóbbi kutatási engedélyünk áprilisban lejárt - és megújítása különböző okok miatt késett - ez évben a barlangban főleg terepbejárásokat végeztünk. Bontások márciusban történgtek a Tűzoltó-ág két pontján:

1. Az ún. "Túróscsusza" után 2 méterrel a főágból balra induló kovás telért figyeltünk meg. A telér mentén a talpszintet süllyesztve rövid bontás után légrést találtunk. További talpszintsüllyesztéssel ember számára járhatóvá tettük. A főágra merőleges, É-i irányú, 4 m hosszú, szálkőben összeszűkül.

2. A "Túróscsusza" tetején ÉNy-i irányú, fölfelé haladó csőszerűen összeszűkülő járat vége előtt 2 m-rel a járat jobb oldalán a szálkőben agyaggal kitöltött lyukat találtunk. Ezt átbontva a bejárat fűzettel párhuzamos hasadékba jutottunk, amely 11 méter hosszú. Az új járat falait fésűs kagylók, tengeri

Felm.: XVI. Barlangtani Osztály
 és Acheron Csoport
 Szerk.: Kárpát József
 1981-82.

sünök diszítik. A járat ÉNy-i végében rozsdás szöget találtunk, amely arra enged következtetni, hogy valamilyen szűk hasadékon keresztül kapcsolatban lehet(ett) a hozzá közel haladó mesterséges táróval.

Ez évben is folytattuk a barlangban az alfa nyomdetektoros méréseket az ATOMKI-val együttműködve és rendszeresen mértük a tó vízszintingadozását. (Ld. külön fejezet). A barlangban több alkalommal végeztünk takarítást a leggyakrabban járt részeken. Jövőre a kutatási és gondozási munkáinkat is szeretnénk felújítani.

Báró Ferenc

A MÁTYÁS-HEGYI DK-i KŐFEJTŐ BARLANGJAINAK KUTATÁSA

Ebben az évben fő célunkul tűztük ki, hogy a kőfejtőben nyíló barlangokkal sikerüljön minél jobban megközelítenünk a szomszédos Mátyás-hegyi-barlang járatrendszerét, ezért a munkát a kőfejtő Ny-i oldalában nyíló barlangokra koncentráltuk.

Első, táborjellegű akciónkat a február 9.-ei hétfőre szerveztük. A kutatást a már korábban is ismert 14.sz.barlangban kezdtük meg. A barlangban oldásformák, ill. szálkőfalak nincsenek, inkább réteglapmenti elválásról, felszakadozott járatról beszélhetünk. Végpontján nem omladékkitöltés, hanem összetöredezett szálkőhomlok található. A talpszintsüllyesztés egyelőre nem folytatható, a barlangot az omlásveszély elhárításával biztonságosabbá kell tennünk.

Próbabontásokat végeztünk az 1. 4. és 15.sz.barlangokban is, de itt még számottevő eredményt nem sikerült elérni.

A bontási munkák mellett megkezdük a kőfejtőtől Ny-ra húzódó terület tüzetes átvizsgálását is, ahol a 14.sz barlangtól D-re, a kőfejtő peremének közelében egy friss beszakadásra bukkantunk. Megbontása során 20-30 kilós kövekből álló omladékban haladtunk lefelé. Kb.1,5 m mélyen az omladék között keskeny nyílásra bukkantunk. Néhány kő félremozdítása után egy omladékletjtő tetején találtuk magunkat, a járat fedig meredek letjtővel vezetett tovább.

Következő alkalommal a járatot kitágítva 4 méter mélységig jutottunk. A továbbvezető utat nem látván, folytattuk az üreget kitöltő omladék felszínre deponálását. A járat a kőfejtő 8.sz.barlangja felé halad, így a munkát ott felfüggesztettük. Ellenkező irányba (Ny-ra) a barlang valószínűleg folytatódik, de a további bontás csak a bejárat szakszakasz ácsolása után lett volna lehetséges. E barlang a 16-os sorszámot kapta. Őszre sajnos a barlang bejárata beomlott, így a munka folytatására nem volt lehetőség.

Az őszi hónapokban a kőfejtő területén kívül a perem közelében talált berogyásban kezdtünk próbabontást. Az 1 m mély, 2 m átmérőjű bemélyedés mélypontján kezdtük meg kutatóaknánk mélyítését, amelyet laza mészkőtörmelékben haladva 3 méterig bontottunk ki. Alján igen kemény homokos-törmelékes kitöltésbe ütköztünk, ezért a munkát ott felfüggesztettük.

A jövő évben szeretnénk folytatni az igen ígéretes, de korábban felhagyott 11.sz kutatóakna bontását, valamint az 1-es, 4-es és 14.sz.barlangok továbbkutatását is.

Szabó Zoltán

KUTATÁSOK A ZELEZNA BABA-BARLANGBAN

A barlang a Sós-kútról Biatorbágy felé induló műút bal oldalán található, a község É-i szélén levő felhagyott kőfejtőben, kb. 30 m relatív magasságban.

1991-92 telén több alkalommal próbálkoztunk a barlang ún. Jobboldali végpontján továbbjutással (ld. térkép), de a rendkívül sűrű helyen és a depózási nehézségek miatt csak lassan haladtunk a munkával.

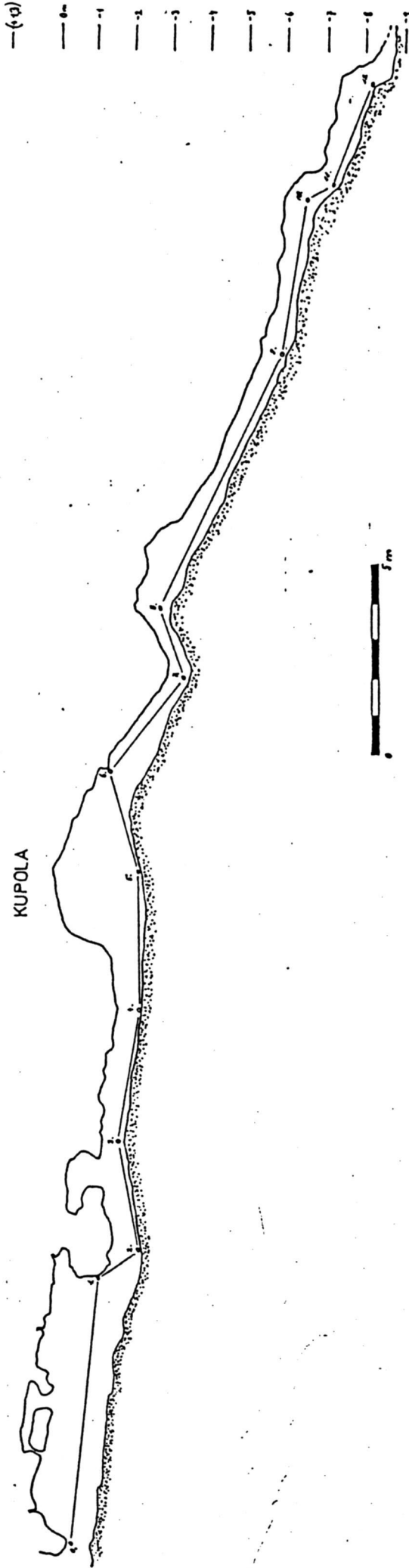
Tavasszal, az enyhébb idő beálltával folytattuk a feltárást. A keskeny és alacsony járatot sikerült annyira kitágítanunk, hogy ülve is kényelmesen lehetett benne dolgozni. A végpont legszűkebb részét kitágítva, előrehasalva megállapítottuk, hogy a járat bal oldalon nagyon szűk, csőszerű üreg formájában folytatódik, előre a járat erősen fel van töltődve, de továbblátni egy terembe. A vésést és a puha homok felszínre deponálását folytatva néhány óra alatt kibontottuk a járatot. Egyenesen előre egy kis terembe jutottunk, ahonnan járhatatlanul szűk, oldott csőszerű csatornák ágaznak szét. A jobbra megnyílt terem főtéig fel van töltve, és bár bontható lenne, a munkát a depózási nehézségek miatt nem folytattuk. Így a Jobboldali végponton, az igen erős huzatot követve, 18 órás vésés után mindössze 8 méter új járatot tártunk, és megállapítottuk, hogy a huzat minden bizonnyal egy, a kőfejtőbe visszavezető hasadékon át érkezik.

Szabó Zoltán

ŽELEZNA BABA - BARLANG
(a főág hossz szelvénye)

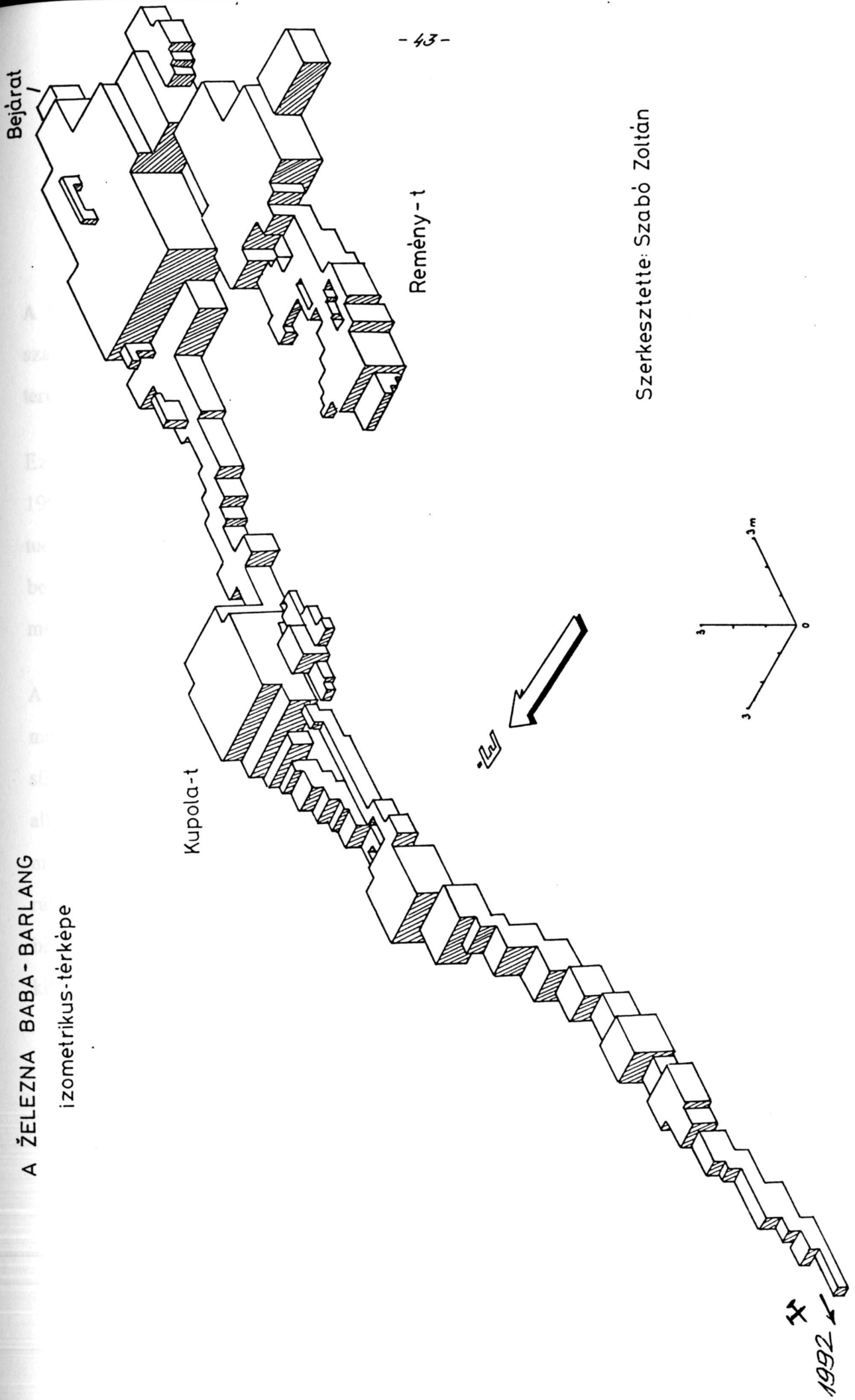
BEJÁRATI - TEREM

KUPOLA

MEZŐSÉNY: SZABÓ ZOLTÁN, SZABÓ LEVENTE

A ŽELEZNA BABA - BARLANG
izometrikus-térképe

Szerkesztette: Szabó Zoltán

KUTATÁSOK A BOLHA-HEGYI HASADÉKBARLANGBAN

A barlang Biatorbágy határában, a Bolha-hegy (182 m) K-i oldalában nyílik. A szarmata mészkőben képződött, jelenleg 25 m hosszú barlangot csoportunk, terepbejárás közben fedezte fel 1990-ben.

Ez évben folytattuk a barlang vizsgálatát és megkezdjük az előkészítő munkákat, az 1993-ra tervezett nagyobb arányú feltárásokhoz. Bebizonyosodott, hogy addig nem tudjuk folytatni a barlang feltárását, amíg a végpontot képező teremre a felszínről új bejáratot nem lyukasztunk, ugyanis a szűkületek kitágításával eltűnnének a barlang morfológiai jellegzetességei.

A végpontot képező Kaotikus Omladék-terem a felszíntől mindössze kb. 0,5 m mélységben van. Tervünk az, hogy a terem É-i oldalát képező omladékba süllyesztjük az aknát, hogy a főtét épségben megőrizzük. Júliusi kiszállásunk alkalmával bemértük a felszínen a terem helyzetét, majd egy kisebb aknát mélyítettünk a talajba. Egy acélrúddal rályukasztottunk a teremre, így ellenőriztük a rályukasztási pont bemérésének helyességét. Az új bejárat megépítése és biztonságossá tétele után jövőre elkezdjük a végponti terem omladékálfenekének kibontását.

SzabóZoltán

SOLYMÁRI ÖRDÖG-LYUK

Az elmúlt évben megállapodtunk az Anteus csoporttal, hogy alaklmanként közreműködünk a barlang kutatásában. Ezen évben is több leszállást végeztünk, ezek célja inkább terepbejárás, túrázás volt. A barlang DNy-i zónájában végzett próbabontásaink nem jártak eredménnyel, de biztató helyeket találtunk a Foteloknál, a Marcel Loubens-terem közelében. Egy hétvégi akció során kb. 200 m-nyi szakasz térképét is megcsináltuk. A barlangot szeretnénk teljesen feltérképezni. A barlang rendkívül elhanyagolt állapotban van. Lezárására terveket készítettünk.

Zsanda Géza

KÖZREMŰKÖDÉSÜNK A ROMÁNIÁBAN LEVŐ V5-ÖS BARLANG
TOVÁBBI FELTÁRÁSÁBAN

Ez év nyarán is, mint minden évben 1986 óta, sikerült összeszervezni a már híres-neves V5-ös barlangkutató tábort, melynek fő célkitűzése volt a " V5 " jelzésű aknabarlang további feltárása, az újonnan talált járatok feltérképezése, valamint az ismert "lélekszorító" szűkületek kényelmesebbé tétele.

A barlang helyileg a Bihar Hegységben /Erdély, Románia/ található, a pádisi karsztfensík ÉNY-i peremén, viszonylag közel a »függőleges kék csík« /Pádis - Vlegyásza útvonal/ és a »függőleges vörös csík« /Pádis - Biharfüred útvonal/ turista jelzésektől, a Veresaja tótól ÉÉNY-ra, a Versaja csúcstól DK-i irányban kb. 200 -250 m távolságban. A barlang pontos helyének meghatározása ennél részletesebben fölösleges, mert a helyszínen az objektum megtalálása néha még nyáron, tiszta időben is gondot okozhat annak viszonylag kicsiny bejárata miatt (0.4 x 0.8 m). A rendszerről még el kell mondani, hogy a főnyelő és a kifolyó /Boga-forrás/ közötti szintkülönbség -640 m , a főnyelő és a V5 bejárata közötti szintkülönbség +90 m , a vízszintesre vetített távolság a főnyelő és a kifolyó között 2.2 km , a főnyelőbe befolyó vízmennyiség kb. 20 - 40 l/s körül szokott alakulni azonban egy-egy felhőszakadás alkalmával 150 l/s is gyakori, a Boga-forrás vízhozama általában 150 - 500 l/s között változik.

A tábor '92.07.20. -án kezdődött és hivatalosan '92.08.05. -ig tartott. Ennyi idő bőven elég volt ahhoz, hogy mindenkiben leküzdhetetlen vágy ébredjen a civilizáció áldásai iránt (pl. tiszta ruha, forró vízzel telt fürdőkád, kényelmes ágy - egér, rovarok, és trágyaszag nélkül, stb.). A sátrakat a barlanghoz közeli, jelenleg is aktív víznyelő mellett, a völgy teraszán állítottuk fel. Átlagosan 14 sátor volt a tábor ideje alatt, legtöbb pedig 17 db volt, a létszám ennek megfelelően 20 és 35 fő között változott, azonban "potenciális barlangász" ezekből csupán 11 fő volt.

Az első napokban - mivel már mindenki hallotta az előző leszállásokról mesélt rémtörténeteket - egyöntetűen mindenki a szükületek "járhatóvá" tételét javasolta. Egy egész hetet áldoztunk a tágításra. A módszerek: fúrás és repesztés, ill. HILTI-vel véstük a törékenyebb szakaszokat. Az eredmény azonban nem állt arányban a befektetett munkával, ezért a taktikázást fel kellett adni, és a társaság egy jól megszervezett támadás mellett döntött.

Köztudott, hogy a barlangi feltárásokban a leggyorsabbak és legeredményesebbek a két fős csapatok, amennyiben a megfelelő felszerelésellátás biztosított. Ennek megfelelően, figyelembe véve az egyéni stílusokat, "szaktudást", valamint az összeszokottságot, három párost jelöltünk ki a következő feladatokkal:

- első csapat - a már behurcolt köteleket az eddig ismert aknákba a lehető legbiztonságosabb módon "beépíti", úgy hogy egy esetleges árvíz alkalmával is nyugodtan lehessen "közlekedni". (ennek szükségességére a táborozás 5. napján rántórt felhőszakadáskor kellett rájönnünk, ugyanis a NAGY TERMÉSZET "ürgét öntött" ezen a napon !)

- második csapat - gondoskodik a további felszerelés-szükséglet utánpótlásáról, és ameddig csak lehet, megkísérik a továbbjutást lefelé, de egyéb lehetőségek helyét is megfigyelik, hogy a következő csapatnak a munkáját elősegítsék.

- harmadik csapat - az előzők tapasztalatai alapján felkészül a támadásra /lelkileg és műszakilag/, és megpróbál a lehető legmélyebbre lejutni a barlangban;/ több utasítást ez a csapat nem kapott, ugyanis a barlang nehézségeiről már csak az előző csapattól értesülnek/.

A csúcs-csoport összeállításánál sajnos nem kellett az embereket ásóval elkergetni, mint ahogy azt előzőleg képzeltük, ugyanis mindenki szorítást érzett a szíve táján, aki csak a -137 m -en lévő "elátkozott meánder" -re gondolt. Márpedig továbbjutás egyelőre csak azon át lehetséges. (Szó nélkül tudta ezt mindenki, és nem is bántották érte egymást. Ha a barlangnak még nem volna neve, talán "Félelem Barlang"-nak hívnák.)

Az egyik legfontosabb felszerelési tárgyból, a nedves bűvárruhából, sajnos csak 7 db volt a táborban, ezért lett a csúcs-csoport létszáma mindössze 7 fő , azaz 2 - 3 - 2 fő csapatonként.

Az eredmények:

- első csapat - feladatát teljes mértékben betöltötte, az aknasorozaton lejutottak - becslés szerint - kb. -330 m mélységbe; a lenttartózkodás ideje : 13 óra.

- második csapat - egyik csapattag beszorult a meándernél, az átjutása egy órás próbálkozás után sem sikerült; a lenttartózkodás ideje : 7 óra.

- harmadik csapat - a pillanatnyi végpontot szintén sikerült elérnie, megerősítve ezzel az első csapat meglátásait, egyéb oldalirányú próbálkozásaik azonban hasztalanok maradtak; a lenttartózkodás ideje : 22 óra.

Ezek után az egész tábornak el ment a kedve a V5 további feltárásától, ugyanúgy, mint az előző táborok alkalmával, hiszen úgy indult el mindenki, hogy most már nyitva áll az út a föld alatti folyóhoz, és a várható mélység : -500 ... -600 m !

De ez a barlang nem adja meg magát egykönnyen.

A történetek után egy napi pihenő következett, mialatt a csúcstámadásban részt nem vett legények a HILTI fúrógépet szedték ki az elektromos kábellel együtt.

Az elszenvedett lelki katasztrófa után ezek a pokróc-lelkű barlangkutatók szinte saját maguk megerősökölésével indultak el az újonnan feltárt részek térképezésére. Így derült ki, hogy a becsült mélység sajnos kicsit túlzó volt. A valódi, eddigi legnagyobb mélység a mért adatok alapján a V5 barlangban tehát: -272 m, és a végponton egy nagyon lapos szifon található.

A kiépített aknák felszerelésének kihordása további egy napot vett igénybe.

További eredmények:

- *\ A V1 töbör bontása : tulajdonképpen az 1988-as bontás folytatása volt ez, akkor ugyanis idő hiányában kellett megszakítani a munkát; ezen a helyen a hajnali órákban vízcsobogás hallható; ezen a nyáron sikerült áttörni az első sziklarést, jelenlegi végpont -3 m-en erős huzatban !
- *\ A Fenyves víznyelő bontására is sor került az utolsó napokban, azonban további (kényszer)munkára ezen a helyen nem került sor, mert a '88-as tábor alatt kinyitott víznyelőben fokozódott az omlásveszély, elhárításához pedig kevesen voltunk; jelenlegi mélysége -14 m , ahol is ketté ágazik a járat; a remények ezzel az objektummal kapcsolatban nagyon szélsőségesek /"kevés munkával be lehet jutni a rendszerbe" ill. "nem érdemes foglalkozni vele"/
- *\ A legújabb kutatási pont a Fenyves víznyelőtől NY-i irányban 150 -180 m -re lévő Vízválasztóbeli töbör, melynek mindössze 5 órás bontása után sikerült egy huzatos hasadékba jutni; egyelőre a továbbjutást ködarabok akadályozzák 1.8 - 2.0 m-re a bejárattól; nagyon reményeltő hely !

Mint minden barlangkutató tábor után szükséges még a megfelelő következtetéseket is levonni:

1.\ ilyen nehézségi fokú barlangok feltárásánál nem csak a résztvevők fizikai és tehnikai felkészültségére kell hangsúlyt fektetni, de ugyanolyan fontos lehet a megfelelő pszihikai "erőnlét" szintjének növelése is ; ennek mikéntje egyénileg változhat, azonban meghatározó a tábor hangulata, a barlangkutatóban szélsőséges körülmények között szerzett tapasztalat, s ezzel együtt járó önbizalom;

2.\ megfelelő felszerelés hiányában kinná válhat a feltárás, mivel az eszközök tökéletlenségét erővel kell pótolni; a nagy és hosszantartó erő kifejtés persze mindig időelőtti elfáradáshoz vezet fizikailag és pszihikailag egyaránt;

3.\ elsőrendű fontossággal bír a feltárás és a tábor életének a pontos megszervezése, vagy legalább is egy irányadó programot mindenképpen érdemes készíteni; ebben hasznos lehet figyelembe venni a táborban részt vevők számát, felkészültségét, szaktudását, egyéni óhajokat, az egyéni és közös felszerelést, az élelmiszer mennyiségét és minőségét, a várható általános hangulatváltozást /ami elsősorban az elért sikerektől ill. kudarcoktól függ/, és - itt hibáztunk nagyot, - az egyes részakciók között egy bizonyos fontossági és elsőrendüségi sorrendet feltétlenül meg kell állapítani úgy, hogy az összhangban álljon a tábor időtartamával;

4.\ távoli célpontok esetén a közlekedés vagy legalább is a csomagszállítás megoldása sokat lendíthet az expedíció hatékonyságán;

Az eddig leírtak után nem marad más hátra, mint az esetleges V5-ös barlang után érdeklődőknek jó felkészülést és BARLANGÁSZ JÓSZERENCSET kívánjak ! Szükség is lesz rá!

Szlány István

A HÁRS-HEGYI SZENT MIKLÓS-BARLANG

December 6.-án, a Hárs-hegyen, a Bátori-barlangnál végzett állagmegóvási munkák kapcsán, terepbejárás közben egy eddig ismeretlen barlangra bukkantunk, amelyet a megtalálás napja alapján Szent Miklós-barlangnak neveztünk el. A barlang korábban is ismert volt - mint azt a benne látható bontási nyomok is jelzik - de róla ezidáig semmi dokumentációt nem találtunk.

Bejárata a Hárs-hegy csúcsától 165° -ra (DDK-re) 380 m-re, 405 m tszf. magasságban található a hegy meredek K-i letörésében, egy 3 m magas mészkőkibúvás tövében.

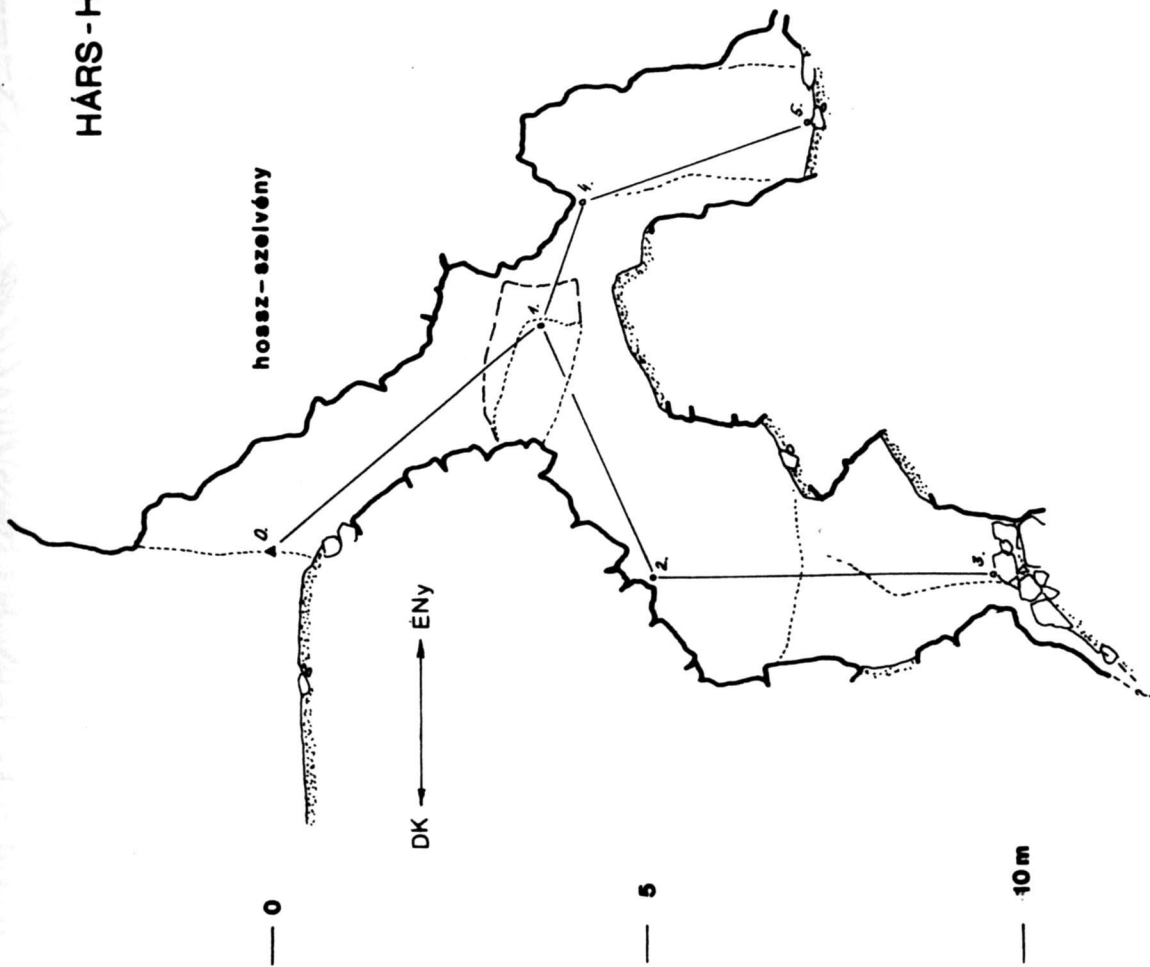
Kőfülkeszerű, 2 m magas, 1,3 m széles bejárata meredek, 5 m mély aknaszerű járatba vezet, amelyen át egy 4 x 2 méteres terembe jutunk. A terem bejárat alá nyúló oldalán újabb 5 méter mély, 2,5 x 2 m-es szelvényű omladékos falú aknán át érjük el a mélypontot, ahol üregesedés mutatkozik. A hajdani ismeretlen eredetű bontások nyomai és az épített depó, jól láthatók. Az első teremről ÉNy-ra egy alacsony átbújóm túl, 2,5 m-es akna vezet egy kis bontott terembe.

A barlang érdekessége, hogy csupán bejárati szakasza képződött felső-triász dachsteini mészkőben, járatai egy tágas ÉNy-DK-i irányú hasadék mentén, oligocén homokkőben vannak. Az üregeket predesztináló főhasadék mentén több helyen kovásodás (?) mutatkozik. A barlangot feltérképeztük, amely alapján mélysége 12, összhossza pedig 18 méter. Továbbkutatásra érdemesnek látszik.

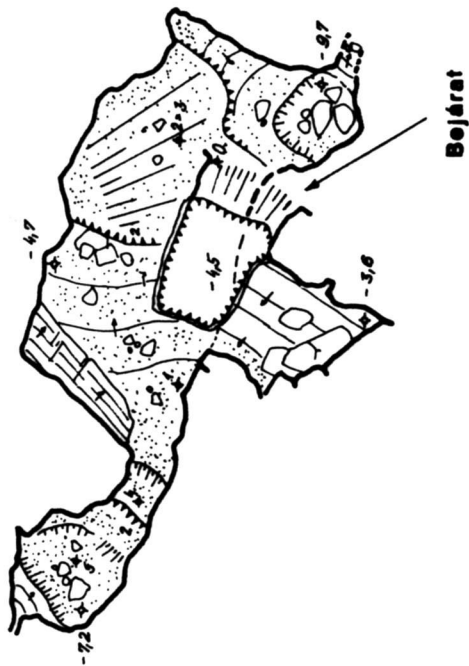
Kárpát József

HÁRS-HEGYI SZT. MIKLÓS-BARLANG

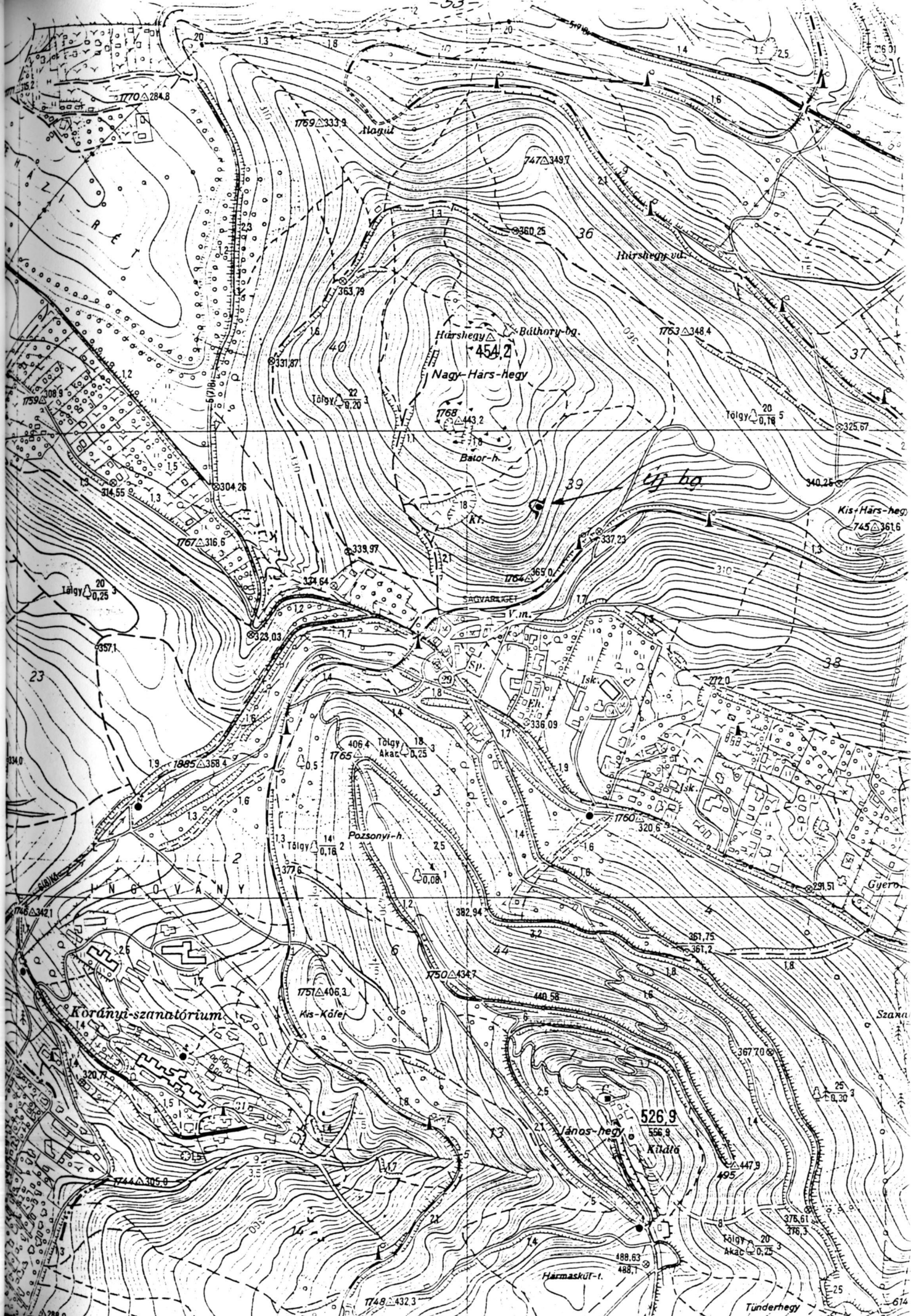
M 1 : 100

elaprzejz

FELM.: Dianovszki T., Húvós A., Kocsis A., Kárpát J.,

C SERSZEGTOMAJI-KÚTBARLANG

A Kútbarlang évközi kutatását jórészt a velünk együttműködő Labirint csoport végezte, időszakonkénti közreműködésünkkel. E munkákról a Labirint jelentésében találunk összefoglalót.

Ez évben is megrendeztük téli kuartótáborunkat karácsony és Szilveszter között. Ez sajnos betegség stb. miatt elég kis létszámmal zajlott. A táborhely a kultúrházban volt.

Bontás két helyen történt.

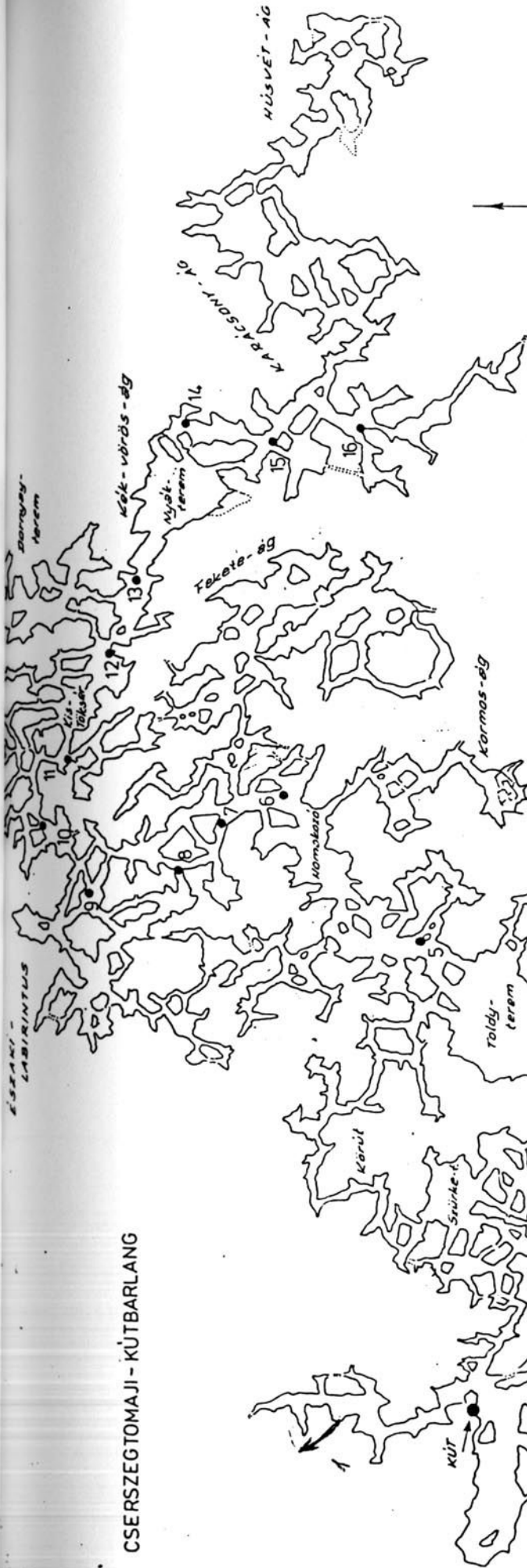
A Kút-kuszoda egyik Ny-i végződésében (térképen 1.3zámmal) a dolomitlisztet bontba egy attól É-ra levő már ismert járatba bontottunk át. Ez egyrészt a térkép hiánya miatt, másrészt pedig a várható folytatás éékanyarodása miatt történt.

A Szabó Pál Zoltán terentől D-re levő Három főbás járatában végzett bontásunk is eredménytelen maradt, ill. egy helyen visszacsatlakozott a Holt-tó járatába.

Mivel a táborban a kis létszám miatt több bontás nem volt, új csoporttársaink és 10 japán vendég számára több túrát szerveztünk a barlangban.

Zsanda Géza

CSERSZEGTOMAJI - KÜTBARLANG

0 10 20m

Kárnat Jörsei

KELETI - LABIRINTUS

Északi - LABIRINTUS

Alba Regia-terem

Körép-t.

Halt-tó

A BÁTORI-BARLANG GONDOZÁSA

A Hárs-hegy oldalában nyiló, fokozottan védett barlang évek óta gazdátlanul, tárva-nyitva állt, amely komoly balaszetszélyt jelentett és a barlang állapotát is veszélyeztette. Bár ajtaját korábban is több alkalommal lezártuk, a rongálók találékonysága miatt március 15.-én a zárszerkezetet megerősítettük és a lezárást megbízhatóbbá tettük. Sajnos azóta is 4-5 alkalommal kellett műszaki eszközökkel felvonulnunk, hogy az ajtón a rongálási kísérleteket helyrehozzuk.

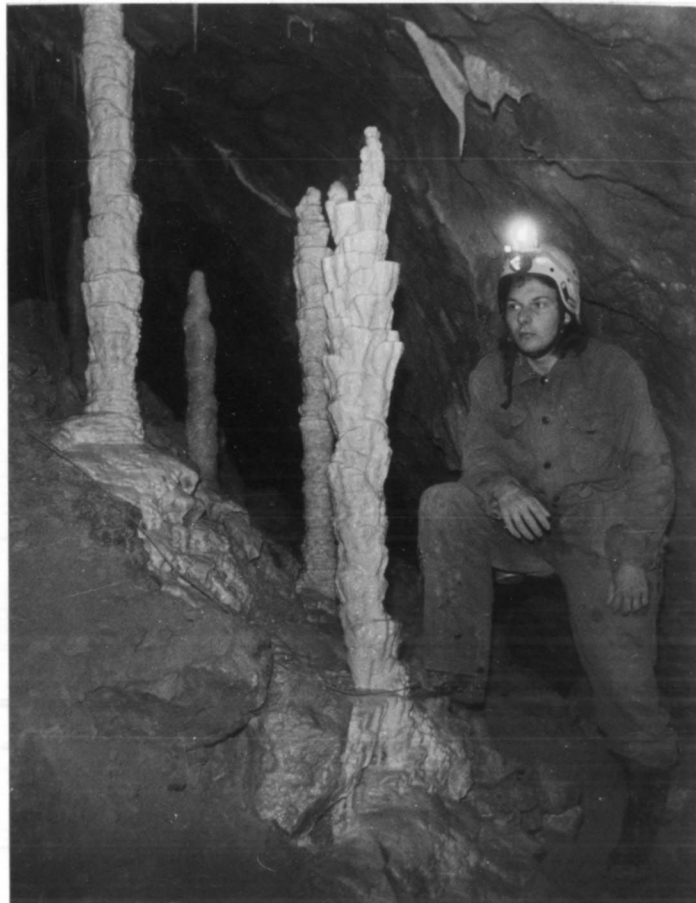
A barlangot rendszeresen (2-3 hetente) helyszineljük és igény esetén más barlangkutató csoportok részére túrákat is vezetünk benne.

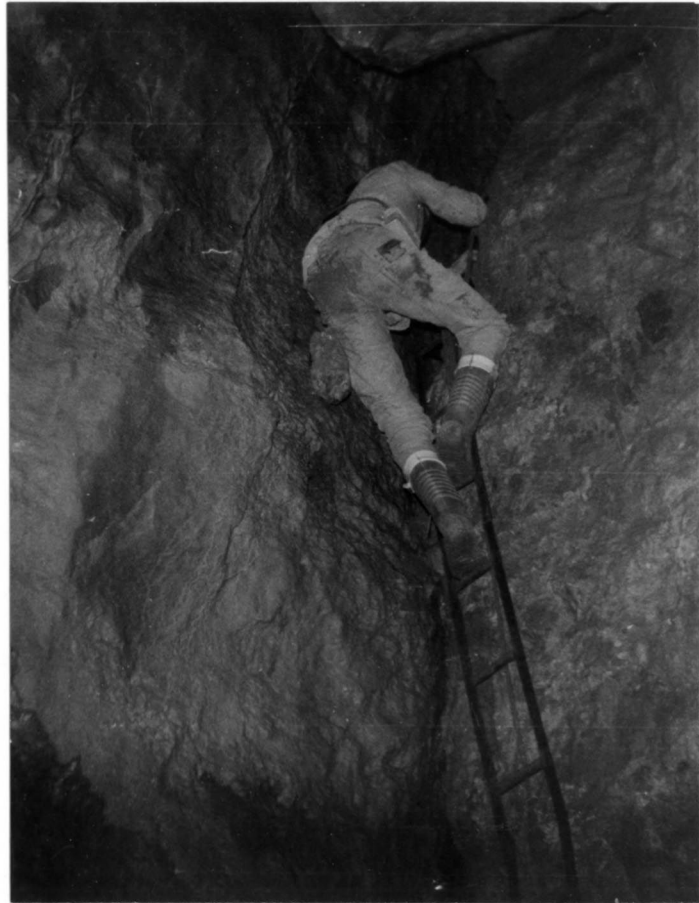
Megkezdtük a barlang és környezetének rendbetételét, ami egyelőre elsősorban a felhalmozódott hulladék elszállítását jelenti. Tervezetet dolgoztunk ki a barlang turista jellegű bemutatására is, amit a Barlangtani Intézet előzetetsen jóváhagyott. A gondozás, ill. bemutatás mellett szeretnénk a barlang klimatológiai és biológiai feldolgozását is megkezdeni.

Rosner Péter

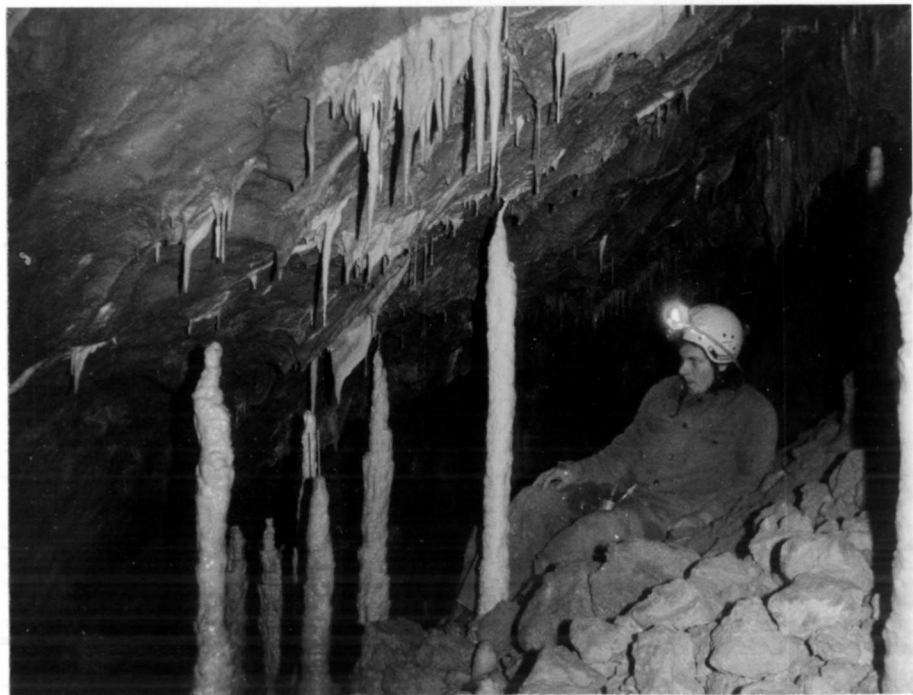

Csodabogyós-barlang, Fügőkert

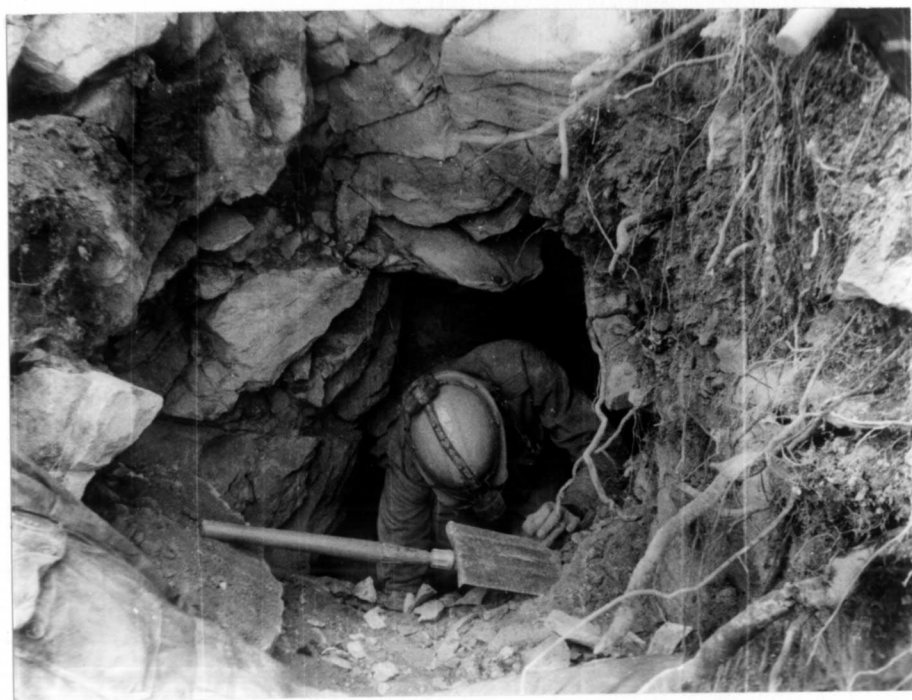

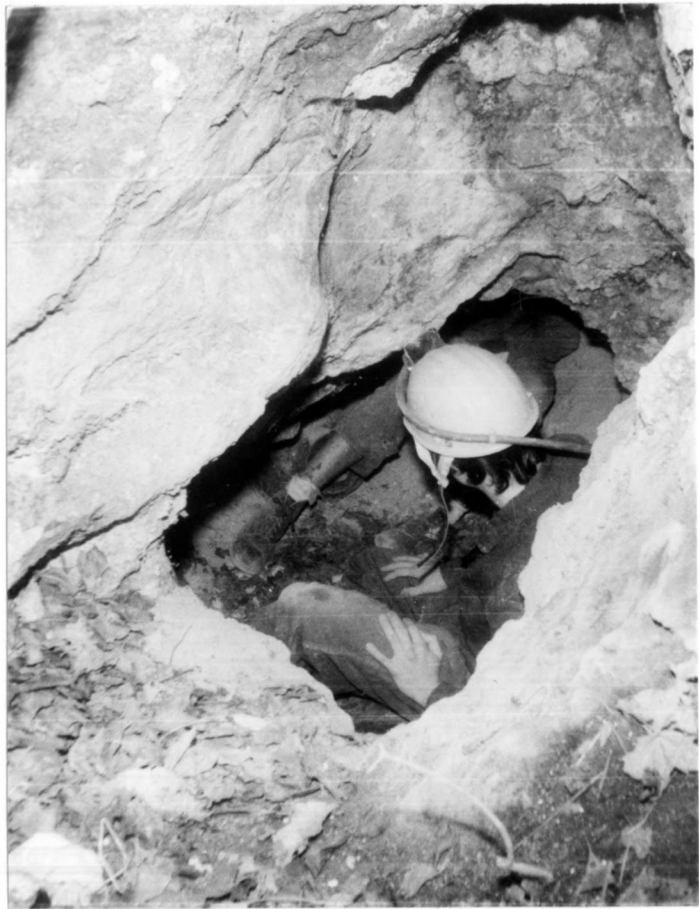
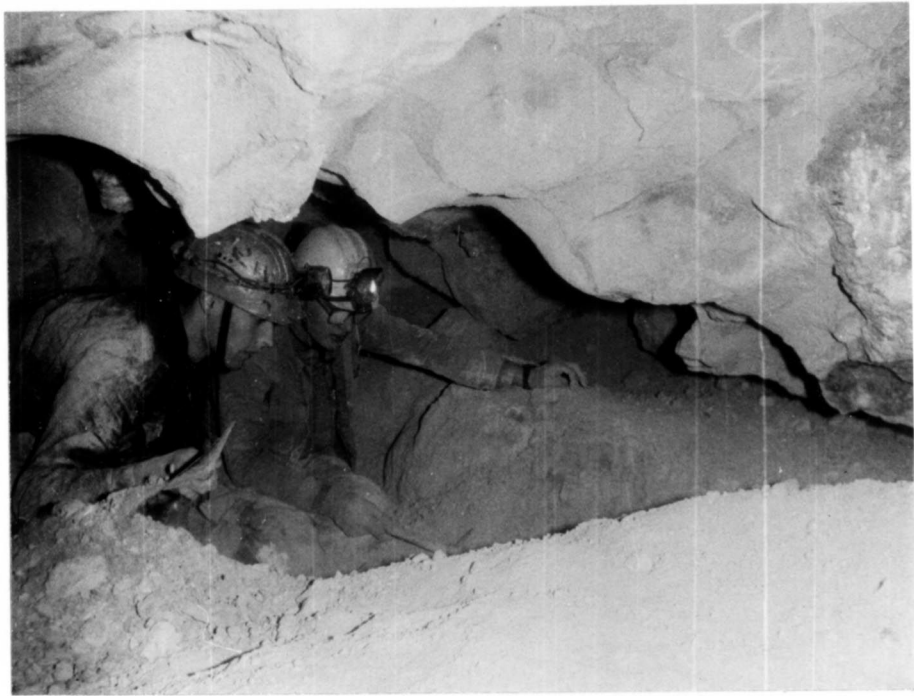
Csodabogyós-barlang, vaslétra az Ötös-teremben

Cseppkőgyertyák a Fügőkertben

Mátyás-hegyi DK-i kőfejtő 16. sz. barlangja

Mátyás-hegyi DK-i kőfejtő 1. és 13.sz. barlang

T U D O M Á N Y O S V I Z S G Á L A T O K

KLIMAVIZSGÁLATOK A PÁL-VÖLGYI- ÉS SZEMLŐ-HEGYI-BARLANGBAN

Az elmúlt években mindkét barlang klimatológiai jellemzőit rendszeresen vizsgáltuk, amit a Szemlő-hegyi-barlangban elsősorban a barlangterápia megindításával kapcsolatos törekvések motiváltak. Méréssorozataink eredményeként megismertük e két barlang légáramlási viszonyait, mint a klimatológiai paraméterek legfontosabb determináló tényezőjét és a mikroklíma éves változásának törvényszerűségeit. Ezekről éves kutatásy jelentéseinkben részletesen beszámoltunk.

Ezévi méréseink alapján a hőmérsékletekkel kapcsolatban szerzett újabb tapasztalatokra szeretnénk kitérni, mindkét idegenforgalmi barlangunk vonatkozásában.

Bár a két barlang földrajzi elhelyezkedését, morfogenetikai jellemzőit tekintve, egymáshoz sok hasonlóságot mutat és klimatológiai szempontból mindkettő ún. hegylábi barlang, mikroklímájukban óriási eltérések jelentkeznek. Az eltéréseket legjobban a hőmérséklet évi járása reprezentálja, ami természetesen az eltérő légáramlási viszonyok következménye.

A Pál-völgyi-barlangba a bejáratok denevérnnyilásain, valamint a kőfejtőbe nyíló szabad hasadékok tömegén át, októbertől márciusig akadálytalanul zúdul be a téli hideg levegő, a kiépitett részt teljes egészében a normál érték alá 5 - 6 fokkal lehűtve. A kiépitett szakasz átlaghőmérséklete 6 - 9 °C között alakul (1.ábra), de e hűtőhatás ezen jóval túlter-

jed és még a Decemberi-szakaszban is 1 - 2 fokkal érezteti hatását. A Pál-völgyi-barlang kiépített részét sőt még a Decemberi-szakaszt is klimatológiai szempontból bejárati zónának tekinthetjük, amelynek levegője az év 60 %-ában felszíni jellegű, hőmérséklete pedig egész évben jóval alacsonyabb a normál barlangi értéknél. E kedvezőtlen hatást - mint arra már korábban is utaltunk - a kőfejtőbe nyíló hasadékok hermetikus lezárásával jelentősen csökkenteni lehetne.

A Szemlő-hegyi-barlangnál a téli behúzó légáramot bebocsátó Liftakna és lejtakna zárva van, így a felszíni hatások minimalisak. Az éves ingadozás a kiépített szakaszon mindössze 0,3 - 0,4 °C, az éves átlag pedig 11,3 °C.

Még napjainkban is mérhető az a felmelegedési folyamat, ami a Liftakna 1990. decemberi hermetizálásának eredménye. E nagy hűtőkapacitású behúzó légáram megszüntetése óta folyamatosan nő mind a kiépített szakasz, mind pedig az Agyagos-folyosó hőmérséklete. E tendenciákat a 2. és 3. ábra diagramjai szemléltetik.

Az Óriás-folyosó (Terápiás szakasz) átlaghőmérséklete:

1990-ben: 11,15 °C

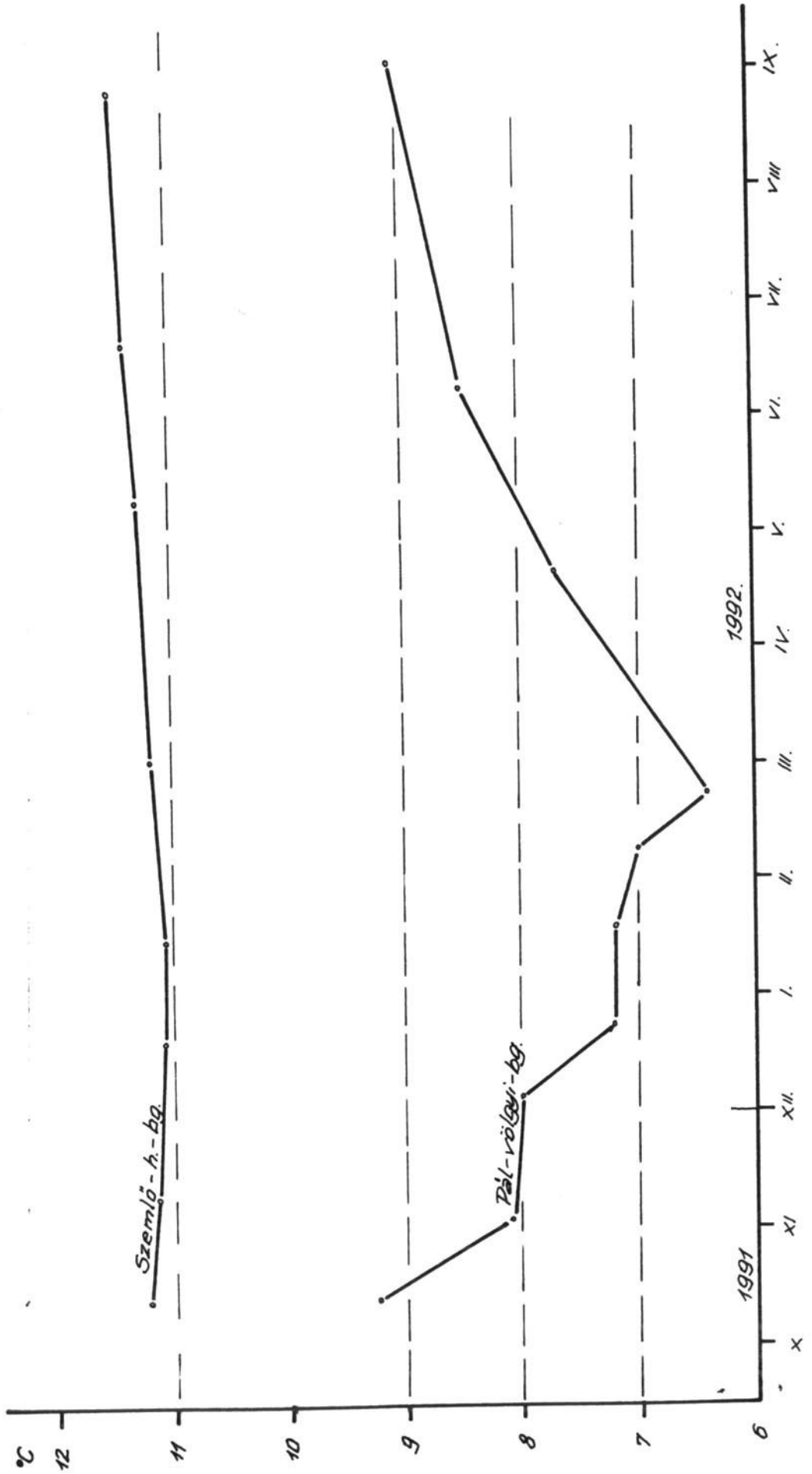
1991-ben: 11,45 °C

1992-ben: 11,76 °C

E tendencia a barlangi levegő összetételének javulásán túl a lenttartózkodó betegek komfortérzetét is javítja, mind a hőmérséklet emelkedésével mind pedig a légáramlási sebesség csökkenésével, ami együtt a kataértéket is kedvezően módosítja.

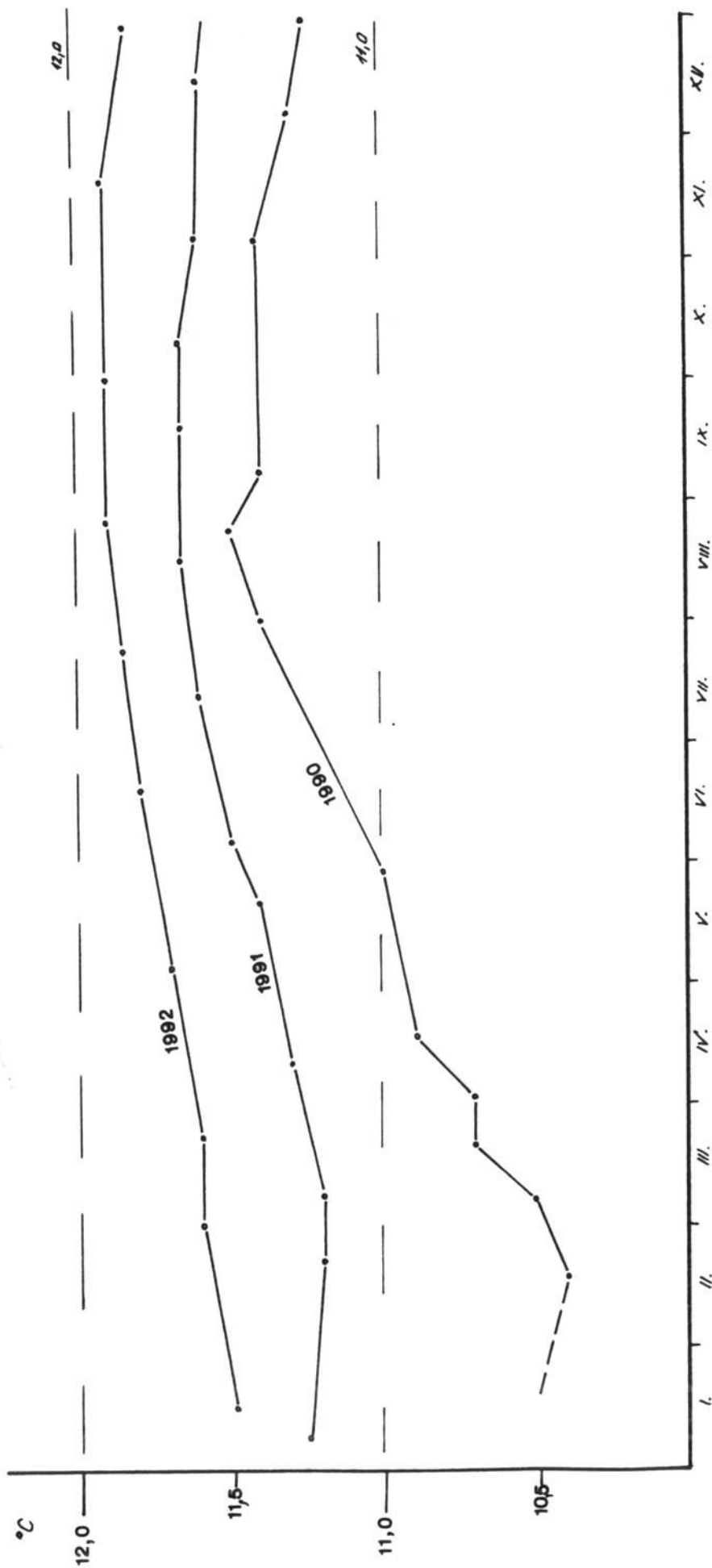
1. ábra

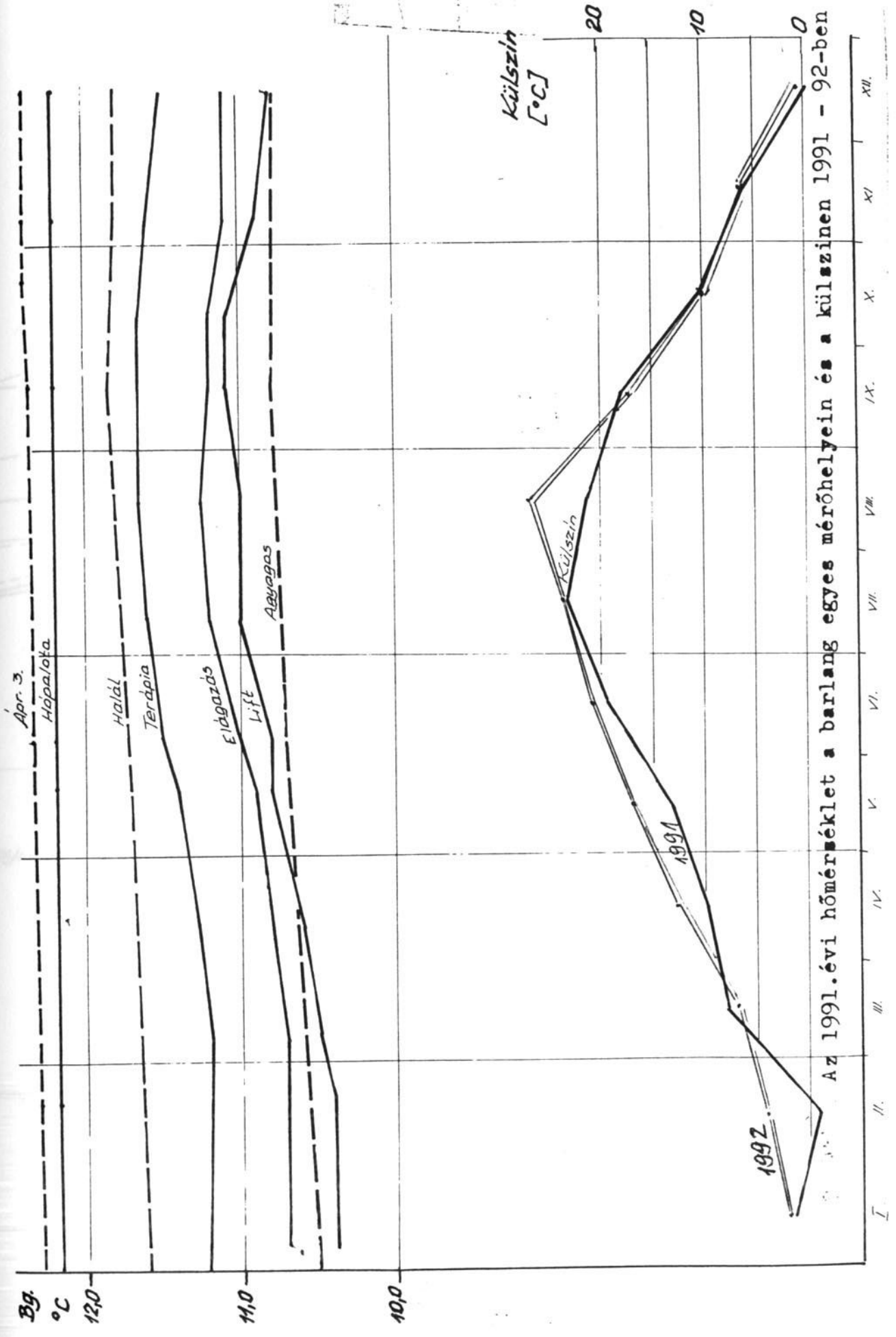
A Pál-völgyi- és Szemlő-hegyi-barlang idegenforgalmi szakaszának középhőmérséklete, a téli lehűlési folyamat során (9 - 9 mérőhely átlagából)

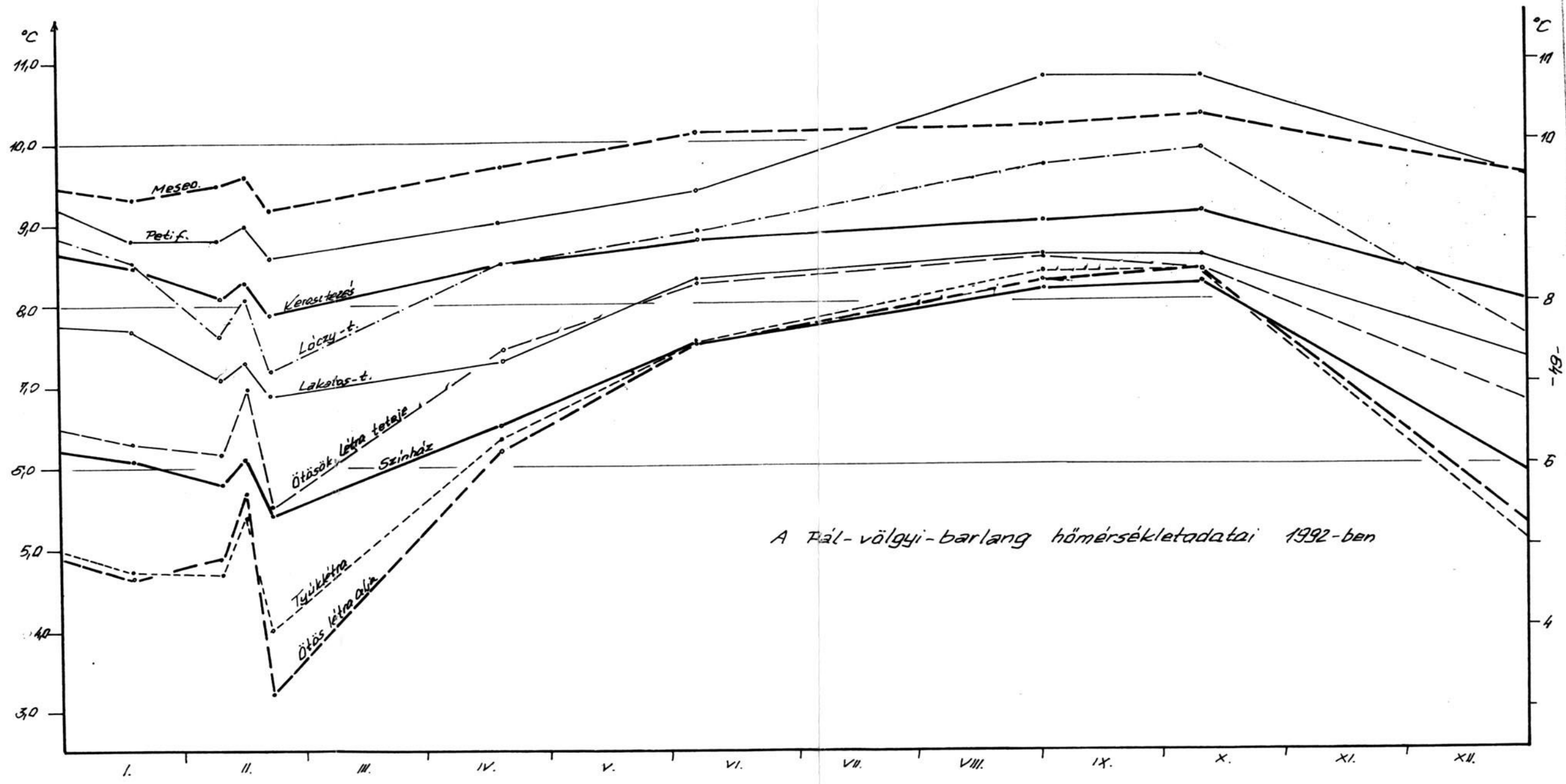
2. ábra

A terápiás hely (Óriás-folyosó) felmelegedési folyamata, a liftakna 1990 decemberi hermetikus lefedését követően 1991 - 1992-ben:

Az 1991. évi hőmérséklet a barlang egyes mérőhelyein és a külszínen 1991 - 92-ben

A Fál-völgyi-barlang hőmérsékletadatai 1992-ben

Az Agyagos-terem évi középhőmérsékletének javulása a Liftakna hermetikus lezárása óta:

1990-ben: 10,21 °C

1991-ben: 10,78 °C

1992-ben: 11,12 °C

A barlang belsőbb szakaszain (a Háláltól Ny-ra) már egy éve nincs mérhető hőmérsékletingadozás, a hőmérséklet télen - nyáron 12,4 °C, szemben azzal, hogy 1990-ben még itt is évi 0,6 - 0,7 °C-os ingadozás mutatkozott.

Az említett beavatkozás hatását és a levegő "barlangibbá" válását igazolják a javuló radon- és CO₂ koncentráció értékek is.

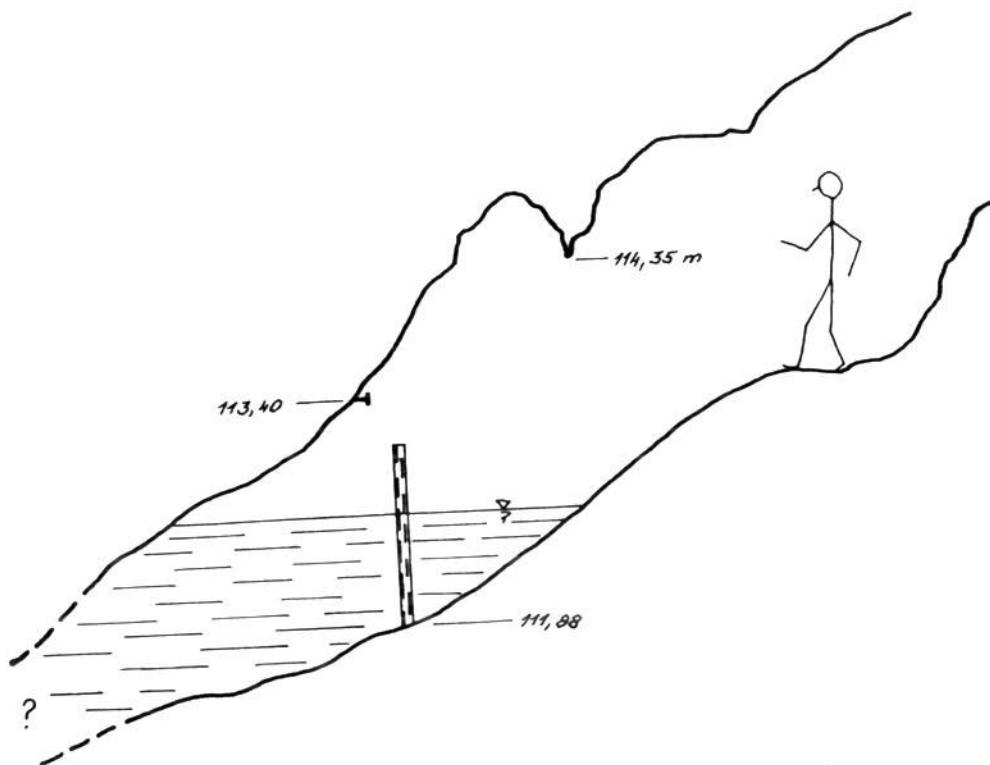
1993-tól a terápia bővítéséhez lehetőséget kínáló Agyagos-folyosó részletesebb vizsgálatát is tervbe vettük, amely minden bizonnyal rámutat e barlangrész mikroklímájának további javítási lehetőségeire is. Méréssorozataink alapját képezhetik a barlangszakasz gyógyhellyé nyilvánítási eljárásához is.

Kárpát József

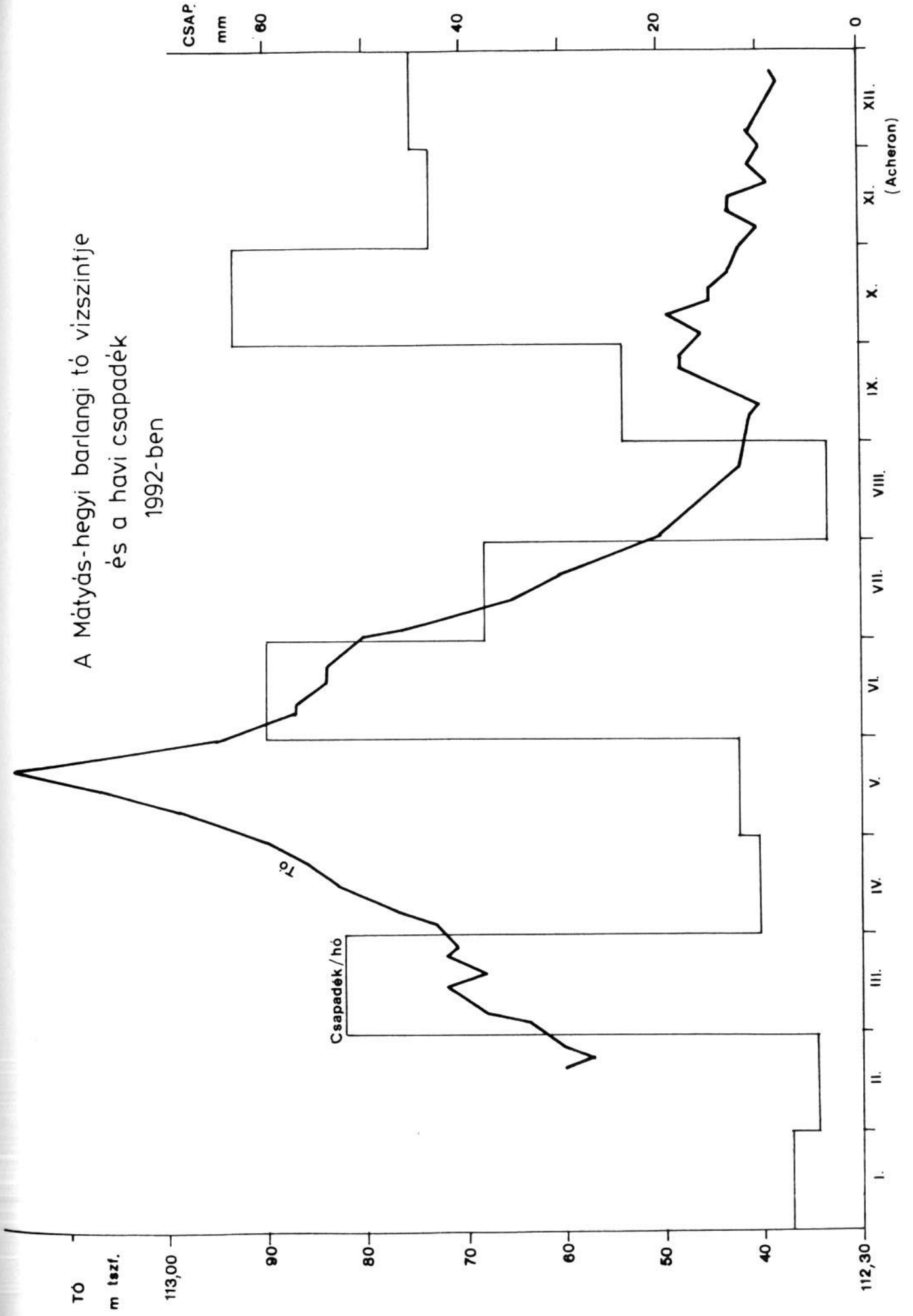
A MÁTYÁS-HEGYI-BARLANG TAVÁNAK VIZSZINTMÉRÉSE

A Mátyás-hegyi-barlang legmélyebb pontján levő tó vízszint-változásait 1985 óta nem mértük, így ez évben ezt a vizsgálatot felújítottuk. A tó feltételezhetően a karsztvízszinttel áll összefüggésben, bár annak idején ezt egyértelműen igazolni nem tudtuk. (Acheron 1985 évi jelentés p.79-81.).

Régisztrálóműszer hiányában ez évben pontonkénti méréseket végeztünk, átlag havi 4-8 alkalommal. Bár e módszer a pillanatnyi változások nyomonkövetésére nem alkalmas, a tó vízszintingadozásának tendenciáit egész évben jól nyomonkövethetővé tette. Felkészülve esetleges nagyobb vízszintingadozásokra is, az ábrán vázolt módon három vonatkoztatási pontot is kijelöltünk, amelyek közül az egyik az újra elhelyezett vízmerce.

A Mátyás-hegyi barlangi tó vízszintje és a havi csapadék 1992-ben

A főtében levő magasabb pontoktól mérőszalaggal, v. colstockal végeztük a méréseket, 0,5 cm-es megbízhatósággal.

A mért adatsort mellékelt diagrammunkon ábrázoltuk, amelyen a havi csapadékösszegeket is felvettük. (A csapadékadatokat a Meteorológiai Intézet bocsátotta rendelkezésünkre). Az ábrából megállapítható, hogy a csapadékkal semmilyen korreláció nem mutatható ki. A tó éves vízszíntingadozása csekély volt, az elmúlt évekhez képest pedig a legalacsonyabb vízállást figyelhettük meg, különösen az őszi-téli hónapokban.

A méréssorozatot 1993-ban is folytatni kívánjuk, lehetőség szerint szinkronban a Pálvölgyi kőfejtőben levő karsztvízszíntmegfigyelő kúttal és a Pál-völgyi-barlang tavával, továbbra is összevetve a csapadékkal és esetleg a Duna vízszíntváltásaival is.

Kárpát József

D O K U M E N T Á C I Ó S T E V É K E N Y S É G

A BALATONEDERICSI CSODABOGYÓS-BARLANG

TERKÉPEZÉSE

A barlang felmérési munkáit az Acheron és Labirint csoport 1990. okt. 6., ill. 1992. júl. 30. közötti időszakban végezte.

A munkában Kárpát József és Szabó Zoltán irányításával a következők vettek részt:

Balogh Csaba, Balogh Erzsébet, Báró Ferenc, Bézsényi Zsolt, Dianovszky Tibor, Herencsényi Timea, Jávorkai András, Kárpátné Fehér Katalin, Kamarás Norbert, Kiss Attila, Kocsis András, Kominka Zoltan, Kordován Csaba, Kőcs Zsuzsa, Kudecz László, Lóránt Zsolt, Molnár Péter, Nagy Zoltán, ifj. Nagy Zoltán, Petrikó Gábor, Rénes László, Sándor Viktória, Smodics Zsuzsa, Venczel Agnes, Zsanda Géza.

A térképezés alaphálózatát a bejáratától kiindulva, mágneses tájékozású sokszögvonalakkal alakítottuk ki, amelyek jó közelítéssel a járatok tengelyvonalát is képviselik.

A sokszögvonalak hosszát műanyag mérőszalaggal határoztuk meg. A mágneses irányszögeket függőkompasszal, a lejtőszöget pedig fokivvel ill. dőlésszögmérővel mértük. A szűkebb szakaszokon és mellékágakban az irányméréshez geológuskompaszt alkalmaztunk.

A bemért 336 sokszögpont koordinátáit számítással határoztuk meg.

Az alkalmazott helyi koordinatarendszer origója a bejáratnál lévő felmérési kezdőpontra esik, a +X tengely a mágneses É-i

irányra, a +Y tengely pedig a K-i irányra illeszkedik. A Z koordináták a bejárat szintje alatti mélységet képviselik.

A fontosabb, további mérések kiindulópontjául is felhasználható állandósított sokszögpontokat a koordinátajegyzékben bekeretezéssel jelöltük.

A felmért szakasz fő adatai:

Felmért hossz 1990-91-ben:	847 m
Felmért hossz 1992-ben:	940 m
Összhossz:	1787 m
Mélység:	-110,25 m
Legn.vizsz.kit.:	189 m

A még felméréstlen szakaszok becsült hossza kb. 600 m, amelyek térképezését /a reménybeli újabb feltárásokkal együtt/ 1993-ban tervezzük elvégezni.

A következő oldalakon a barlang felmérési jegyzőkönyvét, ill. a bemért sokszögpontok koordinátajegyzékét mellékeljük.

Kárpát József

Psz.	t_f	α°	φ°	X	Y	Z	Megj.
1.	1,90	274	-76	0,03	-0,45	-1,84	
2.	2,83	266	-51	-0,09	-2,23	-4,04	
3.	4,25	280	-57	0,31	-4,51	-7,61	
4.	3,10	96	-20	0,00	-1,62	-8,67	
5.	2,55	114	-7	-1,02	0,69	-8,97	
6.	5,45	36	-76	0,04	1,46	-14,27	
7.	4,52	280	-40	0,64	-1,94	-17,17	
7/a	4,50						
8.	3,57	295	-30	1,95	-4,74	-18,96	
9.	2,00	342	-10	3,82	-5,35	-19,30	
9/a	10,00	-	+50				
10.	2,12	15	+4	5,87	-4,80	-19,15	
11.	2,24	255	-72	5,69	-5,47	-21,29	
12.	4,75	304	-16	8,24	-9,26	-22,60	
13.	5,27	232	-44	5,91	-12,24	-26,26	Sipálya
13/a	3,60	195	-27				
13/b	4,00						
14.	9,25	296	-34	9,27	-19,13	-31,43	
15.	8,00	269	+9	9,13	-27,04	-30,17	
16.	5,53	312	+56	11,20	-29,33	-25,59	Eiffel
16/a	16,00	-	+90				
17.	2,37	10	+24	13,33	-28,96	-24,63	
17/a	6,00	0	+30				
18.	3,10	277	+10	13,70	-31,99	-24,09	
18/a	7,00	-	-90				
19.	2,82	329	+44	15,44	-33,04	-22,13	
20.	1,68	264	-3	15,27	-34,70	-22,22	
21.	2,36	306	+13	16,61	-36,56	-21,69	
22.	2,92	314	+52	17,87	-37,86	-19,39	
23.	3,80	335	+36	20,65	-39,16	-17,15	Bársony-t.
24.	1,62	326	+2	21,99	-40,06	-17,10	
25.	1,85	320	-20	23,33	-41,18	-17,73	
26.	2,72	325	-75	23,90	-41,58	-20,35	
27.	1,18	95	-63	23,86	-41,05	-21,41	
28.	1,47	20	+1	25,24	-40,54	-21,38	
29.	2,73	355	+9	27,93	-40,78	-20,96	
30.	2,50	334	-12	30,12	-41,85	-21,48	

Psz.	t _p	\checkmark	φ	X	Y	Z	Megj.
31.	6,90	345	-31	35,83	-43,38	-25,02	
32.	8,50	350	-82	36,99	-43,59	-33,44	Bárs.akna
33.	11,70	356	-48	44,80	-44,13	-42,13	
34.	5,41	325	-33	48,51	-46,74	-45,08	
35/a	8,00		0				
35.	4,28	340	-62	50,41	-47,42	-48,86	
35/a	13,00	340	+60				
35/1	8,00	10	-				
36.	2,13	337	-44	51,82	-48,02	-50,34	
33/a	4,85	347	+ 1				
/b	9,64	305	+35				
/c	7,70	325	- 6				
/c1	20,0	-	+90				
37.	4,05	346	-59	53,84	-48,52	-53,81	
37/a	14,50	350	-				
38.	3,12	40	- 3	56,23	-46,52	-53,96	Ikarusz-t.
38/a	6,50	155	-				
38/1	8,00						
39.	6,63	335	- 6	62,20	-49,31	-54,67	
39/x	6,00						
40	5,20	335	-50	65,23	-50,72	-58,65	
41.	8,73	60	-80	65,99	-49,41	-67,25	Mari.alja
42/a	6,00	167	+42				
41/b	4,30	170					
41/1	4,00	170					
41/2	10,00	170					
41/o.	9,00	168	+ 8				
42.	2,00	350	-54	67,15	-49,61	-68,87	
43.	1,70	355	-48	68,28	-49,71	-70,13	
44.	0,90	350	- 4	69,16	-49,86	-70,19	
45.	14,50	-	-90	69,16	-49,86	-84,69	Mauz.
47.	4,97	330	-16	73,40	-52,26	-86,06	45-->
48.	3,82	334	+22	76,48	-53,80	-84,63	
49.	3,44	358	-22	79,67	-53,91	-85,92	
50.	4,29	350	- 4	83,88	-54,66	-86,22	
51.	8,50	-	-90	83,88	-54,66	-94,72	Den.tem.
52.	15,61	350	+45	94,75	-56,57	-83,68	

Psz.	t_f	δ°	φ°	X	Y	Z	Megj.:
34^x	1,90	90	-50	48,52	-45,51	-46,53	34-->
53.	3,45	196	-58	46,76	-46,02	-49,46	
54.	3,85	160	-32	43,69	-44,90	-51,50	
55.	3,15	198	-50	41,77	-45,52	-53,91	
56.	8,39	4	-30	49,02	-45,02	-58,11	Nyomasztó
57.	7,45	326	-34	54,14	-48,47	-62,28	
58.	1,86	350	-20	55,86	-48,78	-62,92	
59.	2,50	•	-90	55,86	-48,78	-65,42	
60	4,75	336	-32	59,54	-50,41	-67,93	
61.	3,37	344	-40	62,02	-51,13	-70,10	
62.	10,15	350	-62	66,71	-51,96	-79,06	
63.	3,52	206	-36	3,05	-13,63	-27,80	13-->
64.	5,76	100	+34	2,23	- 8,93	-24,58	
65.	1,73	184	+ 8	0,52	-9, 05	-24,34	
66.	3,37	186	-20	-2,62	- 9,38	-25,49	
67.	2,74	110	+ 30	-3,43	- 7,15	-24,12	
68.	2,82	60	+40	-2,35	- 5,28	-22,31	
68/a	4,00	100	+25				Cseppkő- kiszáló
69.	2,23	200	-38	-4,01	- 5,88	-23,69	
70.	2,86	102	-14	-4,58	- 3,16	-24,37	
70/a	6,55	200	-55				
71.	3,81	120	+ 8	-6,47	+ 0,10	-23,84	
72.	1,88	120	-24	-7,33	+ 1,59	-24,61	Feneketlen has. bef.
72/a	9,50	340	+60				
73.	1,90	340	+47	-6,11	1,14	-23,21	
74.	3,92	132	- 9	-8,70	4,02	-23,83	
75.	3,10	128	-17	-10,53	6,36	-24,73	
75/a	2,82	225	- 4				
/b	4,39	182	+31				
/c	2,44	238	+22				
76.	9,92	99	-30	-11,87	14,84	-29,69	Óriás -t.
77.	9,13	96	+10	-12,81	23,78	-28,11	
77/a	6,00	96	+22				
/b	5,16	106	-20				
/c	2,53	142	-66				
/d	3,60	112	-18				
/e	3,47	132	+20				

Psz.	t _f	α°	φ°	X	Y	Z	Megj.:
78.	6,15	188	-42	-17,33	+23,15	-32,22	
79.	1,60	262	-78	-17,38	+22,82	-33,79	
80.	2,93	218	-50	-18,86	21,66	-36,03	
81.	4,00	274	-20	-18,60	17,91	-37,40	
82.	4,30	63	- 9	-16,67	21,69	-38,08	
83.	4,86	70	-82	-16,44	22,33	-42,89	Ötös-t.
84.	2,43	216	-54	-17,60	21,49	-44,85	
85.	9,88	135	-10	-24,48	28,37	-46,57	Füg.kert
85/1	7,70	273	- 9,5			-47,84	
/2	4,22	288	-47			-50,92	
/3	4,61	2	-17			-52,27	
/3a	1,67	295	+16			-51,81	
/4	4,20	358	-14				
86.	3,12	98	- 4	-24,91	31,45	-46,79	
87.	4,74	121	+22	-27,17	35,22	-45,01	
88.	2,35	188	-28	-29,23	34,93	-46,11	
89.	3,45	132	+ 6	-31,52	37,48	-45,75	
90	5,60	32	+36	-27,68	39,88	-42,46	
91.	6,54	312	+32	-23,97	35,76	-39,00	Lian-t.
92.	6,55	138	+34	-28,01	39,39	-35,33	
93.	3,50	-	+90	-28,01	39,39	-31,83	
83/a	7,50	90	+40				
85/a	7?00	120	-35				
94.	4,05	158	-16	+65,55	-48,40	-85,81	45-->
95.	1,25	12	-52	66,36	-48,23	-86,87	
96.	6,55	158	-14	60,47	-45,85	-88,56	
97.	3,30	168	+12	57,31	-45,18	-87,77	
98.	2,32	144	-46	56,01	-44,23	-89,44	
99.	3,89	166	-20	52,46	-43,34	-90,77	
100.	3,54	174	+20	49,15	-43,00	-89,55	
101.	0,30	-	-90	49,15	-43,00	-89,85	Tajbegerűjt.
102.	6,55	208	-68	46,99	-44,15	-95,93	
102/a	3,35	326	-48				
103.	3,30	170	+42	44,57	-43,72	-93,72	
104.	2,80	168	- 4	41,84	-43,14	93,92	
105.	3,10	198	- 8	38,92	-44,09	-94,35	

↑
Tajbegerűjt.
↓

Psz.	t _f	α°	β°	X	Y	Z	Megj.:
106.	4,40	110	+80	38,66	-43,37	90,01	
107.	2,80	265	0	38,41	-46,16	-90,01	
107/a	7,00	344	+20				
107/1	15,0	-	+90				Piramis
108.	5,00	166	-20	33,86	-45,03	-91,72	
109.	3,00	122	-10	32,29	-42,52	-92,25	
110.	1,00	70	0	32,63	-41,58	-92,25	
111.	18,00	-	-90	32,63	-41,58	-110,25	Döbbenet-sz.
112.	3,00	294	+76	+84,18	-55,32	-83,31	50 →
113.	2,35	9	+70	84,97	-55,19	-81,10	
114.	4,00	341	+36	88,07	-56,26	-78,80	Tétova-tr.
115.	5,60	21	+24	92,85	-54,43	-76,52	
116.	4,70	320	-29	95,99	-57,07	-78,80	
117.	6,35	13	- 1	102,08	-55,66	-78,91	Bálterem
117/a	8,55	326	+14				
118.	3,96	331	- 3	105,54	-57,58	-79,12	
119	3,85	42	-18	108,26	-55,13	-80,31	
120.	2,65	125	-75	107,87	-54,57	-82,87	
121.	5,66	143	-14	103,48	-51,26	-84,24	
121/a.	2,70	111	±22				
122.	3,88	228	-23	101,09	-53,92	-85,76	
123.	3.10	170	-66	99,85	-53,69	-88,59	Gyöngy-szemle

① *End. and i. sim.*

①

Pz.	t _f	α	φ	Lead	Δx	Δy	X	Y	ΔE	Z	1980.
124	1,00	200°	-60°	0,50	-0,47	-0,17			-0,87	-52,68	85/13/12 ↓
124	19,05	0°	-90°	-					-10,05	-62,73	" L - olma "
125	4,07	8°	+47°	2,77	+2,74	+0,38			+2,98	-59,77	(Kor. koraj v + 0,7)
126	6,63	270°	+20°	6,23					+2,27	-57,48	
127	3,62	320°	+18°	3,44					+1,12	-56,36	
128	8,70	270°	0°	8,70					±0,00	-56,36	
126/1	19,00	350°	-60°	5,00					-8,66		
129	19,80	205°	-25°	^{9,78} 4,89					-4,56	-67,29	124 ↓
129/2	7,35	115°	+40°	5,63					+4,72		
130	9,31	0°	-90°	-					-9,31	-76,60	Rubi: olma olga, korar My-i kel + 0,7
126/2	20,50	0°	+90°								
131	5,64	24°	+47°	3,83	+3,49	+1,55	+9,85	-10,69	+4,10	-22,16	13 ↓ (Sipakubal inatad)
132	3,03	330	+80	0,53	+0,45	-0,26	+10,30	-10,95	+2,98	-19,18	
133	2,11	8	+39°	1,64	+1,62	+0,23	+11,92	-10,72	+1,33	-17,85	
134	1,43	346	+38	1,13	+1,09	-0,27	+13,01	-10,99	+0,88	-16,97	
135	2,30	18	+21	2,15	+2,04	+0,66	+15,05	-10,35	+0,82	-16,15	
136	4,27	346	+6	4,25	+4,12	-1,03	+19,17	-11,36	+0,44	-15,71	
137	4,00	0°	-90°	-	0	0	+19,17	-11,36	+4,00	-11,71	
138	2,50	288	-18	2,38	+0,73	-2,26	+19,90	-13,62	-0,77	-12,48	
139	5,47	303	-38	4,31	+2,34	3,61	+22,24	-17,23	-3,37	-15,85	
140	3,02	180°	-32°	5,256	-2,56	0	+19,68	-17,23	-1,60	-17,75	
141	8,60	27	-20°	8,08	+7,19	+3,67	+26,87	-13,56	-2,94	-20,39	
142	2,60	5°	+19	2,46	+2,45	+0,21	+29,32	-13,35	+0,85	-19,74	
143	2,43	26	-11	2,38	+2,13	-1,26	+31,45	-14,61	-0,46	-20,18	
144	9,80	11	-22	9,09	+8,92	+1,73	+40,37	-12,88	-3,67	-23,85	
145	3,40	29	0°	3,40	+2,97	+1,65	+43,35	-11,23	0	-23,85	
146	5,91	8	-74°	1,63	1,61	+0,23	+44,95	-11,00	-5,68	-29,53	

(97) 158,174

(2)

(3)

Pa	z	δ	φ	κ	Δx	Δy	X	Y	ΔZ	Z	Notes
147	3,50	13	-17	9,35	3,26	+0,70	+48,21	-10,25	-1,02	-30,55	Mari
148	3,60	360°	-12°	3,52	+3,52	0	+51,23	-10,25	-0,75	-31,30	Bujidos
149	5,30	30°	-22°	4,91	+4,25	+2,41	+55,98	-7,8	-1,98	-33,28	
150	1,50	142°	-26	1,35	-1,06	+0,83	+54,92	-6,97	-0,66	34,32 -3,94	
151	5,95	243	-14	5,77	-2,62	-5,14	+52,30	-12,11	-1,44	-35,38	
152	2,08	144	-66	0,81	-0,68	+0,50	+51,62	-11,61	-1,90	-37,18	
153	3,52	211	-16	3,38	-2,85	-1,77	+48,73	-13,35	-0,97	-38,15	
154	4,80	0°	-90°	-	0	0	+48,73	-13,35	-4,80	-43,05	
155	2,35	28	+2°	2,35	+2,07	+4,10	+50,80	-13,35	+0,08	-42,97	
156	7,30	342	-76	1,77	+1,68	-0,71	+52,48	-12,8	-7,08	-50,05	M 7 - ca
157	10,05	13	-25	2,21	+2,20	+2,05	+61,35	-10,75	-4,25	-54,30	
158	2,28	348°	-10°	4,38	+4,00	-0,47	+63,55	-11,22	-0,39	-54,69	
159	7,83	24	+56	9,06	+8,99	+1,78	+67,55	-9,44	+0,49	-48,20	
160	9,92	353	-24	9,06	+9,99	-1,10	+76,54	-10,54	-4,03	-52,23	
161	9,54	8°	+12°	9,33	+9,23	+1,30	+85,77	-9,24	+1,98	-50,15	
162	2,84	34°	+14°	2,75	+2,27	+1,54	+88,04	-7,7	+0,69	-49,57	M 7 vége
135/a	8,00	0°	+90°								
142/a	16,00	0°	+90°								
148/a	8,00	0°	+90°								
158/a	23,00	0°	+90°								
160/a	14,50	5°	-47°								
145/a	20,00	0°	+90°								
153/a	5,50	200°	+70°								
163	2,26	184	-52°	1,39	-1,38	-0,096	+4,53	-12,33	-1,78	-27,98	137
164	3,95	120°	-48°	2,64	-1,32	2,286	+3,21	-10,05	-2,94	-39,92	
165	9,75	270°	-48°	6,52	0	-6,52	+3,21	-16,57	-7,24	-38,16	Cócora
A 166	4,68	320°	-40°	3,58	+2,74	-2,30	+5,95	-18,82	-3,00	-41,16	
167	13,60	354°	-36°	14,00	10,95	-1,14	+16,88	-20,01	-7,88	-49,14	

(78)

(5)

(5)

P ₃₂	t _f	δ	φ	t _{red}	Δx	Δy	x	y	Δz	Z	Magn.
218 ₁	10,00	0	+90°	-	-	-	-	-	+10,00	-13,85	1457
219 ₁	2,94	20°	+10°	2,89	+2,71	+0,95	+42,87	-60,45	+0,51	-13,34	91. Apr. 18 Sokol, Kominka L, Pavlik, Molnar P, Kondouch Co.,
220 ₁	2,07	270°	+5°	2,54	0	-	-	-	+0,22	-13,12	
221	6,10	0	-90°	-	-	-	-	-	-6,10	-19,22	Tektar - Lenam
222	2,26	147°	+77°	0,57	-0,47	+0,31	+42,4	-60,14	+2,49	-16,73	
223	2,52	272°	+2°	2,52	+0,08	-2,51	+42,48	-62,65	+0,09	-16,64	
224	4,15	280°	+34°	3,56	+0,61	-3,50	+43,09	-66,15	+2,14	-14,50	
225	5,76	271°	+13°	5,61	+0,09	-5,60	+43,18	-71,75	+1,29	-13,21	
226	3,45	290°	+52°	2,12	+0,72	-1,99	43,9	-73,74	+2,72	-10,49	
227	3,04	332°	+29°	2,65	+2,33	-1,24	+46,23	-77,98	+1,47	-9,02	
228	1,94	220°	+7°	1,93	-1,47	-1,24	+44,76	-76,22	+0,24	-8,78	
229	3,10	0	-90°	-	-	-	-	-	-3,10	-11,88	
230 ₁	7,83	300°	-41°	5,90	+2,95	-5,10	+47,71	-81,32	-5,14	-17,02	
223/a	10,40	275°	-30°	1	-	-	-	-	-6,80	-23,92	92. apr. 18, Sokol, Kominka L, Diznowsky T.
227/a	7,40	0	+90°	-	-	-	-	-	+7,40	-16,52	
214/a	4,50	8	+40°	3,45	-	-	-	-	+2,89	-13,63	Verfärbes - t. felett
214/b	3,50	290°	+4°	3,40	-	-	-	-	+0,85	-12,78	
214/c	4,04	332	0°	4,04	-	-	-	-	0	-12,78	
214/d	1,94	237	-10°	1,91	-	-	-	-	-0,34	-13,12	
214/e	5,75	322	-28°	4,48	-	-	-	-	-2,70	-15,82	
214/f	9,37	347°	-11°	9,20	-	-	-	-	-1,19	-17,61	
214/g	4,00	317	-3°	3,98	-	-	-	-	-0,21	-17,82	
214/h/1	2,68	37	+12	2,62	-	-	-	-	+0,56	-	
1a/2	6,27	123°	-39°	4,87	-	-	-	-	-3,94	-	
1a/3	5,30	119°	-60°	2,65	-	-	-	-	-4,59	-	
1a/4	5,50	96°	-67°	2,15	-	-	-	-	-5,06	-	
216+21	8,00	0	-90°	-	-	-	-	-	-8,00	-	
	134,09										(Magnituden: a 230. paraf.)
	807,89										

(5)

(6)

Pz	t _p	δ	φ	t _{end}	ΔX	ΔY	X	Y	ΔZ	Z	Notes
238	190 190	-	+90°	486 -	-	-	+67,55	-9,44	+11,00	-37,20	M 7
232	190	16°	+12°	268 268	+1,78	+0,51	+69,33	-8,93	+0,39	-36,84	1597
233	5,06	340°	-58°	578 578	+2,51	-0,97	+71,84	-9,90	-4,29	-41,10	M 7
234	5,07	13°	+50°	5,18	+5,04	+1,16	+76,88	-8,74	+6,18	-34,92	Heligoland
234/a	1,22	110°	+1°	1,21	-0,41	-	-	-	+0,02	-34,90	
234/b	7,25	25°	+36°	5,95	-	-	-	-	+4,32	-30,59	
234/c	4,05	6°	+55°	2,32	-	-	-	-	+3,31	-27,27	
234/d	3,45	50°	+40°	2,64	-	-	-	-	+2,21	-25,06	
234/e	3,10	348	+22°	2,87	-	-	-	-	+1,16	-23,90	
234/f	1,70	52°	-40°	1,30	-	-	-	-	-1,09	-24,89	
234/g	3,40	172°	+14°	3,29	-	-	-	-	+0,82	-	
234/h	3,80	186°	+10°	3,74	-	-	-	-	+0,65	-	
234/i	1,30	17°	-13°	1,26	-	-	-	-	-0,29	-	
234/j	3,11	315°	+32°	2,63	-	-	-	-	+1,64	-	
234/k	5,25	162°	+30°	4,54	-	-	-	-	+2,62	-	
245	5,18	342°	+36°	4,19	+3,98	-1,29	+42,39	-47,45	+3,04	-86,97	1077
246	2,40	130°	+14°	2,88	-1,85	+2,20	+40,54	-45,25	+0,59	-86,39	
247	6,15	70°	+62°	3,88	+0,98	+2,70	+41,52	-42,55	+5,43	-80,96	
248	2,82	103°	+16°	2,77	-0,62	+2,69	+46,90	-39,86	+0,48	-80,18	Katzenberg
248/a	3,35	352°	+28°	3,13	-	-	-	-	+1,57	-	
248/b	5,75	358°	+21°	5,26	-	-	-	-	+2,06	-	
249	7,70	180°	+0°	7,70	-7,70	-1,33	+33,20	-41,19	0	-80,48	
250	2,00	-	+90°	-	-	-	-	-	+2,00	-78,48	
251	10,00	100°	0°	17,00	-1,73	+9,84	+31,47	-31,35	0	-78,48	
252	2,50	200°	+40°	1,91	+1,79	-0,65	+29,68	-32,00	+1,60	-76,88	

(2)

P ₀	t ₀	δ	φ	h _{red}	ΔX	ΔY	X	Y	ΔZ	Z	M ₀
253,	3,25	272°	-10°	3,20	+0,11	-3,85	+29,79	-35,85	-0,56	-77,44	Kontrollreis
254,	8,08	174°	+53°	4,86	-4,83	+0,50	+24,96	-35,35	+6,45	-70,99	
252/a	6,04	356°	+37°	4,82	-	-	-	-	+3,63	-	
252/b	2,33	0°	+90°	0	-	-	-	-	+2,73	-	
252/c	3,00	260°	+45°	2,12	-	-	-	-	+2,12	-	
252/d	4,00	-	+90°	0	-	-	-	-	+4,00	-	
252/e	4,00	164°	0°	4,00	-	-	-	-	0	-	

A Hárs-hegyi Szent Miklós-barlang

Márvány-árki 1.sz. viznyelő, É-i Bakony, Kőris-hegy

Bakony, Márvány-árki-fennsík

Nyári tábor a Bakonyban, a Márvány-árki-fennsíkön

CSODABOGYÓS-BARLANG

(A Barlangtani Intézet felkérése alapján készített állapot-felvételi és nyilvántartó lap másolata)

I. AZONOSITÁS

1. Kataszteri száma:
2. Név: Csodabogyós-barlang
3. Szinonima: nem ismeretes

II. LOKALIZÁLÁS

4. Veszprém megye
5. Balatonederics
6. Keszthelyi-hegység
7. Bejárati koordináták:

X: 424 680 Y: 371 500 Z: 392

Bejárata a Balatonedericsi-fennsík K-i peremén nyílik az Ederics-hegy (406 m) csúcsától KÉK-re, 130 méterre, hegyoldalban, sziklakibúvásokkal tagolt szálerdőben.

III. JELLEMZŐ MÉRLETEI

8. Hossza: 2550 méter, részben részletesen felmért, részben (kb. 600 m) becsült adat.
9. Függőleges kiterjedése: -111 méter, részletes felmérés alapján.
10. Maximális horizontális kiterjedése: 186 méter.
11. Térfogata: kb. 15000 - 18000 m³
12. Bejárata: 0,8 x 0,8 m-es, függőleges tengelyű, természetes eredetű, omlott, ill. felszakadt, ovális nyílás, nagy sziklatömbök között.

IV. FÖLDTANI - MORFOGENETIKAI JELLEMZŐK

13. Befoglaló kőzet: Felső-triász kori Edericsi mészkő.
14. Üregesedés és a befoglaló kőzet viszonya: Posztgenetikus
15. Preformáló tényező: tektonika.
16. Üregkialakító hatás: Tektonikus elmozdulások, omlások.
A barlang néhány pontján (pl. Bálterem) keveredési korróziós formák is megfigyelhetők.
17. 1. Jellege: Többszintű, hálózatos
2. Lépcsőzetes és aknaszerű
3. Jellemző szelvénytípus: Tektonikus hasadék, omlott zónák, néhány helyen oldott boltíves.
18. Morfológiai elemek:
 1. Kürtők közepes számban fordulnak elő. Leggyakoribb a tektonikus hasadéokra illeszkedő, esetleg vetőbreccsába felharapózott kürtő, - ezek falát gyakran omladék alkotja. Egy helyen található, a Gyönyöröktermében szálkőzetben, korrózió által létrehozott kürtő.
 2. Aknák egyes szakaszokon tömegesen fordulnak elő, tektonikus hasadékok mentén. A hasadékok átmérője leggyakrabban 0,8 - 1,5 m, de helyenként 4-5 m-es hasadékatmérő is előfordul. A legmélyebb aknák 60 - 70 m mélyek (Ötvenkettes csapdája, Feneketlen hasadék.
 3. Meander nem ismeretes
 4. Gömbfülke nem ismeretes
 5. Egyéb nagyformák: tört omlott felületek, nagy elterjedésben.
 6. Szinlő nem ismeretes
 7. Menyegzeti csatorna nem ismeretes
 8. Csorga nem ismeretes

9. Gömbüst: Alárendelten, lokálisan fordul elő a barlang mélyebb zónájában, a Gyönyörök-termében. Az ép formák megmaradását elősegítette, hogy e rész kevésbé töredezett a tektonika hatására.
- 10-16: Nem ismeretes
17. Vetőtükör: Több helyen, különböző síkokban, nagy felületeken fordul elő. Számos helyen az aknák, termek falát ez alkotja.
18. Breccsazóna: Helyenként, főleg a barlang felső szakaszain. Pl. a Vetődéses-terem feletti járatok, Tükör-terem térsége ebben alakult ki.
- 19-27.: Nem ismeretes.
- Korábbi kitöltésszint maradványai (28.pont) több helyen találhatóak (agyag tanúfalak, falra cementálódott aljzati törmelék, stb).
- 29-31.: Nem ismeretes.
32. Kicsepegéses kutak: Csakis egy helyen, a Világító kérdéjel mauzóleumának talpát képező agyagban, kis felületen láthatók.
- 33-35.: Nem ismeretesek

V. SZILÁRD KITÖLTÉS

19. Szervetlen

1. Függőcseppkő: Lokálisan sok, zömében fejlődő aktív cseppkövek. Főleg a Meseország, Függőkert, Bársony-fülke, Bál-terem térségében.
2. Állócseppkő: Lokálisan sok, zömmel fejlődő. Tömegesen a Függőkert térségében alakultak ki, ahol tiznél több egy méter magasságot meghaladó stalagmit látható. Előfordulnak még a Bál-terem, Vetődéses-terem, Bársony-fülke térségében és az 52-es csapdájában.

3. Cseppkőoszlop: Kevés található, Főleg a Meseország, Függekert zónájában
4. Szalmacseppkő: Tömegesen a Függekertben és Meseországban. Aktiv, 10-50 cm hosszú képződmények.
5. Cseppkőlefolyás: A barlangban elterjedt, kis- és nagy felületeken is. Zömmel aktivak.
6. Cseppkőbekéregzés: Sok helyen, főleg aktivak
7. Cseppkőlécek: Helyenként (Függekert, Lián-terem) fordulnak elő, általában aktivak.
8. Cseppkőzászló: Lokálisan fordul elő, zömmel altiv.
9. Cseppkődob: Nem ismeretes.
10. Mikrotetarata: Lokálisan, kis felületeken zömmel fejlődő.
11. Cseppkőmedence: Nem ismeretes.
12. Cseppkőcsésze: Egy helyen figyelhető meg, a Gyöngyörök termében.
13. Barlangi gyöngy nem ismeretes
14. Cseppkőszinlő: Kevés helyen de előfordul.
15. Szegfűkalcit: Nem ismeretes.
16. Cseppkőbaldachin: Egy-két helyen, kis méretben.
17. Heliktitek: Lokálisan, kis és nagy felületeken, zömmel működőek (Függekert, Vetődéses-terem)
18. Huzatborsókövek lokálisan, nagy felületen a Bálterem felé menő járatban és a Vetődéses-teremben található.
- 19.-20: Nem ismeretes
21. Hidegvizes visszaoldás nyomai a Világító Kérdőjel Mauzóleumának falán látható, ahol a vastag cseppkőbekéregzést, a csepegő viz által kialakított csatornák szabdalják.

22. Montmilch: Gyakori, nedves, kenhető állapotban jelenik meg, legnagyobb mennyiségben a Tejbegyűjtő térségében.

35.-43.: Nem ismeretes.

V.19./b. Törmelékes, helyben keletkezett kitöltés:

1. Omladék: Tömegesen fordul elő, mind szelvényképző, mind szelvénykitöltő, aljzati, vagy főtealkotó mennyiségben. Anyaga edericsei mészkő, helyenként vetőbreccsa.
2. Kőzettörmelék: Elterjedt helyenként nagy mennyiségben.
3. Cseppkőtörmelék: Helyenként nagy mennyiségben fordul elő.
- 4-5: Nem ismeretes.
6. Mészkőkavics: Nyomokban fordul elő.
7. Befoglaló kőzet oldási maradéka: Agyag, nyomokban.
8. Befoglaló kőzet ősmaradványai: Nem ismeretes.
9. Befoglaló kőzetből kimállott egyéb anyagok: nincs.
10. Egyéb: A barlang alsóbb szakaszain az aknák alján kvarchomok fordul elő, agyaggal vegyesen.

V.20. Szerves kitöltés

- a., Talaj, humusz: Elsősorban a barlang bejárati zónájában (kb.20 m mélységig), valamint a felszín közelébe felharapózó barlangrészekben, nyomokban.
- b., Növény: Nincs, gyökerek a felszint megközelítő részekben (pl.Lián-terem) tömegesen előfordulnak.
- c. Állat, fosszilis, a barlang bejárati zónájából kevés csontmaradvány került elő (A múzeumba szállítva)
Állat, recens: Rágcsálómaradványok, denevérfélék maradványa tömegesen (Denevértemető)

Recens élőlények a barlang bejáratí szakaszában található: pókok, rovarok. Denevérek és guánójuk szórványosan, kevés helyen fordul elő.

V.21. Csepegő vizek

1. Időszakos: Elterjedten, de gyér hozammal
2. Állandó: Elterjedten, de gyér hozammal.

V.22. Folyó vizek: Nem ismeretsek.

V.23. Állóvizek: Nem ismeretesek.

V.24. Karsztvizszint: Nem ismeretes.

V.25. Klimatikus tényezők

a., Hőmérséklet: Csak szórványos mérések alapján
átlagosan: 9,4 - 9,6 °C

b., Páratartalom: Telített (kivétel nyári, behúzó
légáramlás idején a bejáratí szakasz, kb.
a Sipálya terméig).

c., CO₂ tartalom, néhány szórványos mérés alapján
átlagosan: 0,2 - 0,4 térf. % (Draggerrel)

d., Légáramlás: A bejáraton nyáron befelé-, télen
kifelé irányuló, igen erős huzat van, amely-
nek áramlási sebessége eléri a 2 - 5 m/sec
értéket is.

e., Radonaktivitás mérés még nem történt.

VII. FELDOLGOZÁS

26. - térképezés
- fotódokumentáció

27. Felfedezése: Első tiz méterig terjedő szakaszának feltárási időpontja ismeretlen, - a 70-es évekre tehető.
A további, tulajdonképpeni Csodabogyós-bg-ba, 1990 szeptemberében, az Acheron és Labirint Csoport jutott be.
Első irodalmi említés: 1990.

VIII. Látogathatóság

28. Objektív feltételek: A barlang 50 %-a, alapfelszereléssel járható, a további részekbe pedig technikai eszközök, kötél, mászógépek stb. szükséges.
29. Szubjektív feltételek:
Kulcsot, ill. vezetőt előzetes egyeztetés alapján az Acheron ill. a Labirint Csoport biztosít. Vezető nélkül látogatni veszélyes és nem ajánlott.
Levelezési címek: Kárpát József, Budapest II.
Pusztaszeri út 5/a 1025, ill.
Takács Ferdinánd, Cserszegtomaj
II.kerület 201. 8372

IX. MESTERSÉGES LÉTESÍTMÉNYEK

30. Kiépítés: nincs.
31. Lezárás: Életvédelmi és balasactvédelmi célból 1991-ban került lezárásra, a bejárat szintje alatt 5 m-rel, egy szűkületbe beépített, betonozott keretben levő, rácsos csapóajtóval.
32. Épített műtárgyak: Vaslétrák: 2 db 1,5 méteres,
1 db 5 méteres, 1 db 4 méteres, 1 db 3,5 méteres,
1 db 4,5 méteres, 1 db 12 méteres.
33. vezetékös műtárgy: nincs.
34. Műszer: 3 db kihelyezett hőmérő.
35. Ideiglenes műtárgy: nincs.

X. VÉDELEM:

36. Fokozottan védett barlang, 1992 óta.
37. Kezelő: Közép-dunántúli Természetvédelmi Igazgatóság
 Üzemelő: nincs.
 Gondozó: Acheron és Labirint Bg.kut.Csoport.
 Kutatási engedély: Acheron és Labirint Csop., 1990 óta.
38. A felszín a Keszthelyi Tájvédelmi Körzet részét képezi.
 Tulajdonos az állam.
 A területen erdőgazdálkodás folyik.
 Veszélyeztető tényező: Esetleges gondatlan barlangjárás,
 vagy szándékos károkozás.
40. Természetes állapot értékelése:
- a bejárat környezete rendezett, tiszta,
 - a barlangban a járattalp 40 %-a eredeti állapotú,
 ill érintetlen,
 - a falfelületek 95 %-a érintetlen.

KEZELÉSI ÚTMUTATÓ

- A barlang lezárása, és rendszeres (2-4 hetenkénti) ellenőrzése megoldott, bejáratának feltörésével eddig senki nem kísérletezett.
- A barlangon belül járóútvonalakat lenne célszerű kijelölni a Lián-teremben és a Gyönyörök terme térségében is, a talpon levő képződmények védelme érdekében.
- A barlang feldolgozását az alábbi témakörökben célszerű folytatni: térképezés, (felszinnel együtt), fotódokumentáció folytatása, klimatológiai mérések, tektonikai és morfológiai feldolgozás.

ACHERON-KÚTBARLANG

(A Barlangtani Intézet felkérése alapján készített állapot-
felvételi- és nyilvántartó lap)

I. AZONOSITÁS

1. Kataszteri száma:
2. Név: Acheron-kútbarlang
3. Szinonimák száma: 1 Birkás-Kovács kútbarlang

II. LOKALIZÁLÁS

4. Zala megye
5. Cserszegtomaj I. kerület
6. Keszthelyi-hegység
7. Bejárati Koordináták

X:	Y:	Z:	143,5 (a kút szája)
		Z:	115,5 (a bejárat szintje)

Bejárata a község belterületén, az I. kerületben található, Birkás Kovács János udvarán. Környezetében a terep sík, a felszínen lakóházak, udvarok, háztáji földek találhatóak.

III. JELLEMZŐ MÉRLETEI

8. Hossza: 215 méter, részletesen felmért adat
9. Függőleges kiterjedés: +3,5 méter, részletesen felmért
10. Max. horizontális kiterjedés: 135 méter
11. Térfogat: 400 m^3 , becsült adat
12. Bejárata: A kútaknában, annak átellenes falaiból indul két nyilással, 28 méter mélyen. A nyilások szélessége 1,0 ill. 0,8, magasságuk 0,3 és 0,25 m. Mindkét bejárat lapos, réteglapmenti bebújó, természetes nyílás, amelyet a kútásás tárt fel.

IV. FÖLDTANI-MORFOGENETIKAI JELLEMZŐK

13. Befoglaló kőzetek:
 - I. Felső-triász fődolomit (a fekében)
 - II. Pannon kvarchomokkő (a fedőben)
14. Üregesedés és befoglaló kőzet viszonya: posztgenetikus
15. Preformáló tényező: A két kőzet közel horizontális, síkfelületet alkotó réteghatára.
16. Üregkialakító hatás: Langyos - meleg karsztvizek keveredési korróziója
17. 1. Jellege: egyszerű, egyszintes
2. Lejtésviszonyok: vízszintes, csupán az ÉNy-i ágban található 3 m szintkülönbségű, 10 m hosszú emelkedő.
3. Jellemző szelvénytípus: kuszoda (lapos, rétegsík alatti) valamint rövid szakaszon szabálytalan, omlott.
18. Morfológiai elemek
 - 1-től 4-ig: nem ismert
 5. Egyéb nagyforma: Tört, omlott felületek a barlang ÉNy-i ágának utolsó 15 méterén
 - 6-tól 14-ig: nem ismeretes
 15. Mennyezeti sík: A barlang 80 %-ában a főtét ilyen forma alkotja
 16. Egyéb kisforma: nincs
 17. Vetőtükör: nem ismeretes
 18. Box-work szerkezet: Formájuk alapján annak tekinthetők a bejáratí szakaszon a homokkőfalakon és tömbökön helyenként megfigyelhető, sejtes, kazettás szerkezetű mikroformák.
 19. Kalcittelér: nem ismeretes
 20. Barittelér: nem ismeretes

21. Kipreparálódott rétegfelületek: nem ismeretes
22. Tűzkő: nem ismeretes
23. Limonit: A barlang 80 %-ában nagy tömegben (tizezrével) limonitcseppkövek találhatóak. Hosszuk 5 - 30, vastagságuk 0,5 - 8 cm. A limonitkéreg a főtén (a frissen omlott felületek kivételével) általános.
24. Ősmeradványok: nem ismeretesek
25. Őskarsztos kitöltés: nem ismeretes
- 26-től 28-ig: nem ismeretes
29. Inaktív patakmeder: A vályú- ill. mederszerű talpszelvény ilyen benyomást kelt. Esetleg az lehetett (?)
30. Kavicsterasz: nem ismert
31. Száradási repedések: A barlangon belül a járattalpat mindenütt jellemzik. A repedéssokszögek átmérője 5-50 cm.
- 32-től 35-ig: nem ismeretes

V. SZILÁRD KITÖLTÉS

19. Szervetlen

1. Függőcseppkő: Limonitcseppkövek, nagy tömegben, (ld. IV.23.pontot).
- 2-től 5-ig: nem ismeretesek
6. Cseppkőbekérgeződés: A kútakna falán, 15-25 m mélység között, 7-8 m² felületen, 0,5-1 cm vastagságban.
- 7-től 36-os sorszámig: nem ismeretes
37. Aprókristályos gipsz: Nyomokban az ÉNy-i ágba
38. Makrokristályos gipsz: Igen kevés
39. Limonit: Limonitcseppkövek és limonitkéreg nagy tömegben (Ld. IV.23. pontot)

40. Fekete lerakódás: nem ismeretes
41. Jég: nem ismeretes
42. Antropogén mészkiválás: A kútban levő cseppkőkérgeződések ennek tekinthetők, ugyanis anyaga az udvaron terített murvából és a kútgyűrűk betonjából származhat, valamint a képződmények mesterséges létesítményben (ásott kút) alakultak ki.
43. Erősen színező okkersárga agyag borítja a járattalpat 70-30 %-ban. Az ÉNy-i ág végén egy-két kobaltkék hematit - hidrohematit folt található. (Ezek hasonlóak a Cserszegtomaji-kútbarlangban tömegesen találhatóéhoz).

V.19/b. Törmelékes, helyben keletkezett

1. Omladék: A barlang 15 %-án, az ÉNy-i ág végén, ahol helyenként szelvénykitöltő mértékben halmozódott fel.
2. Kőzettörmelék: A barlang 5-10 %-án, anyaga homokkő.
3. Cseppkőtörmelék: Az aljzaton számos letört limonit-cseppkődarab található.
- 4-től 6-os sorszámig: nem ismeretes
7. Befoglaló kőzet oldási maradéka: Okkeres agyag és kevés helyen előbukkanó dolomitliszt.
- 8-tól 10-ig: nem ismeretes

V.19/c. Törmelékes, behordott kitöltés:

nem ismeretes

V.20. Szerves kitöltés

- a., Talaj, humusz: nem ismeretes
- b., Növény: nincs adat
- c., Állat, fosszilis: nem ismeretes
recens: nem ismeretes
- d., Antropogén: nem fordul elő

V.21. Csepegő vizek

1. Időszakos: A barlang ÉNy-i ágának 1-2 pontján rendkívül gyenge csepegés tapasztalható
2. Állandó: A kútakna falában fakadó, kishozamú vizki-búvás 15 m mélység alatt állandó csepegést idéz elő.

V.22. Folyó vizek: Rétegforrás a kút falában ($Q = \text{kb. } 0,2 \text{ l/min}$)

V.23. Állóviz: A kútakna alján, a barlang bejárati szintje alatt 4 m-rel, 0,1-0,2 m mélységű viz található, amely a kútba hulló csepegővizekből ered.

V.24. Karsztvízszint: nem ismeretes

V.25. Klimatikus összetevők

- a, Hőmérséklet: Egyszeri mérés alapján az ÉNy-i ágban mérve: $12,4^{\circ}\text{C}$
- b. Páratartalom: Egyszeri méréssel 100 %-nak adódott, de valószínűleg mindig telített.
- c. Egyszeri mérés 1983-ban, Drager-pumpával az ÉNy-i ágban: 0,1 térf. %.
- d. Légáramlás: Adat nincs, - igen csekély barometri-kus huzat tételezhető fel.
- e. Radon aktivitás: mérés nem történt.

VII. FELDOLGOZÁS

26. - térképezés
- fotózás (kevés)
- morfogenetika
- ásványtani

27. Felfedezés: Bár bejárati nyílását 1957-ben a kút ásása közben felfedezték, bejárására csak 1983-ban került sor. Első irodalmi említés (csupán a bg. feltételezett létéről): 1965-ben, a felfedezés tényéről: 1983-ban.

VIII. LÁTOGATHATÓSÁG

28. Objektív feltételek: A bejárati kútaknába kötél, ill. mászó és ereszkedő eszközök szükségesek. A barlang járatai alapfelszereléssel, technikai nehézségek nélkül járhatók.
29. Szubjektív feltételek: Mivel magánterületen található látogatása csak külön engedéllyel lehetséges.

IX. MESTERSÉGES LÉTESÍTMÉNYEK.

30. Kiépítés: nincs
31. A kút hagyományos, rácsos faajtaja lakattal lezárva 1983 óta, életvédelmi és természetvédelmi okok miatt.
32. Épített műtárgyak: nincsenek
33. Vezetékes műtárgy: nincs
34. Beépített műszer: nincs
35. Ideiglenes műtárgy: nincs

X. VÉDELLEM

36. Fokozottan védett barlang
37. Kezelő: Közép-dunántúli Természetvédelmi Igazgatóság
Veszprém, Vár u. 31. 8200
Üzemelő: -
Gondozó: nincs
- Kutatási engedély: 1983-tól, Acheron csop., de munka jelenleg a barlangban nem folyik
38. Felszín:
- a. Nem védett terület
 - b. Magántulajdon
 - c. Lakóházak, udvarok, háztáji kertek
39. Veszélyeztető tényező:
- Esetleges gondatlan barlangjárás a sérülékeny képződmények állagát veszélyeztetheti.

40. Természeti állapot értékelése:

- a bejárat környezetének állapota elfogadható
- a barlangban a járattalp 60 %-ban érintetlen
- a falfelületek 98 %-ban érintetlenek

KEZELÉSI ÚTMUTATÓ

- A barlang lezárása, őrzése és rendszeres ellenőrzése megoldott, mivel lakott ház udvarán, zárt magánterületen nyílik.
- A járattalp jellegzetes mikrofotmái, üledékei és kiszáradási repedéseinek megvédése érdekében, a barlang 70-80 %-án célszerű lenne járóútvonalat kijelölni, ami a limonitcseppkövek véletlenszerű rongálódásának veszélyét is csökkentené.
- A barlangról a meglévő fotódokumentáció szegényes, így annak kiegészítése, valamint a barlang üledéktani és klimatológiai vizsgálata is hasznos lenne. Alaposabban meg kéne vizsgálni a további feltáró kutatások lehetőségeit is.
- Látogatását - védelme érdekében - csak a feltáró, ill. helyismerettel rendelkező csoport kíséretében javasoljuk engedélyezni.

További intézkedéseket egyelőre nem látunk szükségesnek.

Kárpát József

CSERSZEGTOMAJI-KÚTBARLANG

(A Barlangtani Intézet felkérése alapján készített állapot-
felvételi- és nyilvántartó lap másolata)

I. AZONOSÍTÁS

1. Kataszteri száma:
2. Név: Cserszegtomaji-kútbarlang
3. Szinonimák száma: 2
 - Dornyai Béla-barlang
 - Barlangoskút ürege

II. LOKALIZÁLÁS

4. Zala megye
5. Cserszegtomaj II. ker.
6. Keszthelyi-hegység
7. Bejárati koordináták:

X:	Y:	Z:
		181,0 (a kút szája)
		131,0 (a bejárat szintje)

Bejárata a község belterületén, a II. kerületben levő temető szélén nyílik, a "T" alakú műútágazás DK-i szögletében. Környezetében a terep sík, temető ill. szántóföld található mellette.

III. JELLEMZŐ MÉRLETEI

8. Hossza: 2300 méter, részben részletesen, részben vázlatosan felmért, részben (kb. 150 m) becsült adat.
9. Függőleges kiterjedés: +2, -9 méter, részben részletesen felmért, részben becsült adat.
10. Maximális horizontális kiterjedés: 146 m
11. Térfogat: 6000 m³, amely becsült adat
12. Bejárata: A kútakna betonozott falában nyílik, 50 méter mélységben. Alakja boltíves, szélessége 0,8, magassága 1,7 m
Jellege: Mesterséges, horizontális tengelyű, a mesterséges falazatban tudatosan alakították ki, a felfedezés után.

IV. FÖLDTANI - MORFOGENETIKAI JELLEMZŐK

13. Befoglaló kőzetek:
 - I. Felső-triász földolomit (a fekében)
 - II. Pannon kvarchomokkő (a fedőben)
14. Üregesedés és befoglaló kőzet viszonya: Posztgenetikus
15. Preformáló tényező: A két kőzet közel horizontális réteghatára, ill. erősen tagolt határfelülete
16. Üregkialakító hatás: Langyos - meleg karsztvizek keveredési korróziója
17.
 1. Jellege: hálózatos, vízszintes
 2. Lejtésviszonyok: Vízszintes (kisebb szintkülönbségektől eltekintve)
 3. Jellemző szelvénytípus: kuszoda, alagút, szabálytalan omlott
18. Morfológiai elemek:
 - 1-től 4-ig: nem ismert
 5. Egyéb nagyforma: tört, omlott felületek foltokban
 - 6-tól 14-ig: nem ismert
 15. Mennyezeti sík: réteglapmenti felharapózással a a főtében 5 helyen alakult ki: a Szürke-terem, Kis Szürke-terem, Körút és Holt-tó térségében konglomerátumot és kék, pirites agyagot is feltárva.
 16. Egyéb kisforma: A homokkő falfelületek, szeszélyes, tarajos mikroformái, amelyek az alóla kioldódott dolomitfelszín formaegyüttesének negatívját képezik.
 17. Vetőtükör: nem ismert
 18. Box-work szerkezet: formája alapján annak tekinthetők a barlang szinte minden pontján, a homokkőfalakon megfigyelhető sejtes, kazettás szerkezetű kőzetcsipkék
 19. Kalcittelér: nem ismert
 20. Baritteléb: nem ismert

21. Kipreparálódott rétegfelületek: homokkőben, konglomerátumban, ill. pirites agyagban felharapózással jöttek létre 5 helyen, a Szürke-terem, Kis Szürke-terem Körút és Holt-tó térségében.
22. Tűzkő: nem ismert
23. Limonit: a barlang 30 %-ában a falakon vörös bevontot alkot, néhány helyen pedig limonitcseppkövek is megfigyelhetők
24. Ősmaradványok: a homokkőben számos helyen növényfoszsziliák és lenyomatok figyelhetők meg, amelyek valószínűleg 1 fajhoz tartoznak. A Szürke-terem főtéjét alkotó agyagrétegből egy vizilófog is előkerült.
25. Őskarsztos kitöltésként fogható fel a hajadani dolomitfelszín karsztos formáiba települt homokkő.
26. Kovásodás: a barlangot befoglaló homokkő hidrokvarcittá kovásodott, minden bizonnyal hidrotermális hatásokra. A barlangra általánosan jellemző.
27. A befoglaló kőzet egyéb sajátosságai: a feküben megjelenő dolomit erősen porlódik, ill. murvásodik.
28. Korábbi kitöltésszint maradványai: a Holt-tó térségében, hajdani vízszinteket jelző elszíneződött sávok láthatók a falakon.
29. Inaktív patakmeder: nem ismert
30. Kavicsteras: nem ismert
31. Száradási repedések: A K-i Labirintusban, Holt-tóban, Karácsony- és Húsvét-ágban általánosak. A talajon levő kaolinos, limonitos agyagban a repedéssokszögek 0,2 - 1,0 m átmérőjűek. Az omladéktömbök tetején levő vékonyabb kitöltésben az agyagpoligonok mindössze 1 - 5 cm átmérőjűek (Pikkeés-terem, Ebédlő). Száradási repedések csak a bejárati szintnél 6-7 m-nél mélyebben fekvő zónákban fordulnak elő.
- 32-től 35-ig: nem ismertek

V. SZILÁRD KITÖLTÉS

19. Szervetlen

1. Fügőcseppkő: néhány limonitból felépülő 5-10 cm-es példány a Karácsony-ágban és a Kék-vörös-ágban megfigyelhető.

2-től 37-ig sorszámozott kiválások nem ismeretesek

38. Makrokristályos gipsz: A barlang egészében gyakori, elsősorban csavart-rostos 1-5 cm átmérőjű gipszvirágok formájában, de előfordulnak hasonló méretű gipsztűk is.

39. Néhány limonitcseppkő a Kék-vörös-ágban és Karácsony-ágban található, a falakat szinező sötétvörös limonitbevonat pedig a barlang 30 %-ában megtalálható, elsősorban a Keleti Labirintusban és a Vörös-ágban.

40. Fekete lerakódás: A homokkőfalakon gyakoriak a többitiz négyzetméternyi felületű, koromfekete, bársonyos kiválások. Leggyakrabban a K-i Labirintusban és a Kék-Vörös-ágban figyelhetők meg.

41. Jég: nem ismeretes

42. Antropogén mészkiválás: jelenléte kizárható

43. Egyéb ritkaságok: Kobaltkék és tűzpiros foltok alakjában jelentkező kiválások a homokkő falakon, amelyek a vizsgálatok szerint (Kraus 1982) hematitból és hidrohematitból épülnek fel. Főleg a K-i Labirintus Tarka-termében és a Kék-vörös-ágban találhatóak nagy számban.

V.19/b. Törmelékes, helyben keletkezett

1. Omladék: Egyes szakaszokon tömeges, helyenként szelvénykitöltő is. Anyaga kvarchomokkő, elhanyagolható mennyiségben pedig konglomerátum.

2. Kőzettörmelék: A barlang kb. 30 %-án borítja a járattalpat. Anyaga kvarchomokkő, alárendelten murvás dolomit és kevés konglomerátum.

3-tól 6-os sorszámig: nem ismeretes

7. Befoglaló kőzet oldási maradéka: Dolomitliszt, okkeres, limonitos agyag, szinte mindenütt elterjedten.

8. Befoglaló kőzet ősmaradványai: Pannon növényfossziliák és lenyomatok a homokkőben. A felharapózással helyenként feltárult kék, pirites agyagból a Szürke-terem főtéjében egy vizilófog is előkerült.

9. Befoglaló kőzetből kimállott egyéb anyagok: nem ism.

10. Egyéb: nem ismeretes.

V.19/c. Törmelékes behordott kitöltés:

nem ismeretes

V.20. Szerves kitöltés

a., Talaj, humusz: nem ismeretes

b., Növény: nem ismeretes

20/b.4. Baktérium: Vizsgálatok nem történtek

5. Gomba: Néhány helyen foltokban penész előfordul

6-tól 10-ig: nem ismeretes

c., Állat, fosszilis: nem fordul elő

Állat, recens:

Kizárólag 20/c.16: Rovarok, néhány faj rendszeresen, de alaposabb vizsgálat e téren még nem történt.

d. Antropogén

d.1-től d.15-ig: nem fordul elő

d.16. Feliratok: Recens, jelenkori, igen kis számban

V.21. Csepegő vizek

1. Időszakos: nem ismeretes

2. Állandó: Két helyen, a Közép- és Lovassy-teremben igen gyér csepegés, hozama 1-15 csepp/óra.

V.22. Folyó vizek: nem ismeretesek

V.23. Állóviz: nem ismeretes

V.24. Karsztvizszint: nem ismeretes

V.25. Klimatikus összetevők

a, Hőmérséklet: Több éven át, kshelyezett, ill. hordozható műszerekkel mérve:

minimum: 12,4°C

átlag: 12,8°C

max.: 13,0°C

b. Páratartalom: Több alkalommal mérve, a barlang minden pontján a relatív páratartalom mindig telített (100 %)

c. CO₂ tartalom: Mérése több éven át, rendszeresen, n Drager-pumpával történt.

átlag: 1,5 térf.%

max.: 4,1 térf.%

d. Légáramlás: Mérése alkalmanként, a bejáratnál leszűkitett szelvényben történt alkalmanként. Az egy bejáratú, zsákszerű, izolált barlangban csak barometrikus huzat mutatható ki, időszakosan.

Átl. léghozam a bejáratnál: 40 m³/óra

Eddig mért maximum: 80 m³/óra

e. Radon aktivitás: Háromévi, nyomdetektoros mérések alapján:

átlag: 30 kBq/m³

max.: 46 kBq/m³

VII. FELDOLGOZÁS

26.	- térképezés	- kutatástörténeti
	- fotódokumentáció	- ásványtani
	- klimatológiai vizsgálatok	
	- morfogenetika	

27. Felfedezés: 1930, első irodalmi említés: 1931

VIII. LÁTOGATHATÓSÁG

28. Objektív feltételek:

A bejáratnál kútaknában a vaslétrán történő biztosításhoz kötél, esetleg mászó és ereszkedőgépek szükségesek. A barlang járatai alapfelszereléssel járhatók, technikai nehézségek nélkül.

29. Szubjektív feltételek:

Kulcsot, ill. vezetőt, előzetes egyeztetés alapján az Acheron, ill. a Labirint csoport biztosít.

Levelezési címek: Kárpát József, Budapest II.

Pusztaszeri út 5/a 1025, ill.

Takács Ferdinánd, Cserszegtomaj

II.kerület 201. 8372

IX. MESTERSÉGES LÉTESÍTMÉNYEK

30. Kiépítés: nincs

31. Lezárás: Életvédelmi és természetvédelmi célból 1983-ban került lezárásra, betonozott keretben levő, vasrácsból készült csapóajtóval.

32. Épített műtárgyak:

- hid a kútban a barlang szintjénél sinacélból, jó áll.

- 51 méter fixen rögzített szögvas létra a kútaknában.

33. Vezetékes műtárgy: Elektromos vezeték és 3 hajólámpa, csak a kútaknában

34. Műszer: 11 db khelyezett hőmérő és 7 db alfa detektor

35. Ideiglenes műtárgy : nincs

X. VÉDELEM:

36. Fokozottan védett barlang

37. a. Kezelő: Közép-dunántúli Természetvédelmi Igazgatóság
Veszprém vár u. 31 8200
- b. Üzemelő: nincs
- c. Gondozó: Acheron és Labirint Barlangkutató Csoportok
- d. Kutatási engedély: Acheron csoport (1990-től a Labirint csoporttal együttműködve)
38. Felszín
- a. Nem védett terület
- b. Állami tulajdon
- c. A barlang feletti területen temető található
39. Veszélyeztető tényező: nincs
40. Természeti állapot értékelése:
- a bejárat környezete rendezett
 - a barlangban a járattal 2 %-ban érintetlen
 - a falfelületek 98 %-ban érintetlenek

KEZELÉSI ÚTMUTATÓ

- A barlang lezárása és a bejárat rendszeres (napenkénti) ellenőrzése megoldott, további intézkedést csak havária (barlangfeltörés) esetén igényel.
- Célszerű lenne a forgalmas helyen levő bejáratnál ismertető táblát elhelyezni, amely a barlang rövid ismertetését tartalmazná és a látogathatóság módját közölné.
- Járóútvonal kijelölése a Tarka-terem és a Krácsony-ág térségében lehet szükséges, a járattalpon még épen látható kiszáradási repedések és érintetlen üledékek megóvása érdekében.

A barlang gondozását a kutatását végző csoportok a jövőben is ellátják. További intézkedéseket egyelőre nem látunk szükségesnek.

Kárpát József

A TÁBOR-HEGYI-BARLANG TÉRKÉPEZÉSE

A SZIKKTI SE-vel való együttműködésünk keretében, decemberben végeztük el a sajátos, hévizes eredetű, dolomitban képződött barlang felmérését. A SZIKKTI SE a barlang kutatásával évek óta foglalkozik, - a térkép minden bizonnyal a munkákhoz is jó segédanyagot biztosít.

A felmérést a barlangmérésben általánosan alkalmazott mágneses tájékozású sokszögvonallal, geológuskompasszal, mérőszalag és lejtőszögmérő igénybevételével végeztük el, két mérőbrigáddal. Az elkészült alaprajzot és hossz-szelvényt jelentésünkhöz mellékeljük.

A barlang fő adatai:

Hossza: 117,3 m

Legn. függ. kiterjedés: 22,9 m (+6,5, -16,4)

Legnagyobb vízsz. kiterjedés: 29,5 m

Kárpát József

Felszakadások

TÁBOR - HEGYI - BARLANG

(HOSSZ-SZELVÉNY)

BEJÁRAT
0

Előcsarnok

-5—

Travi

Alsó járat

-10—

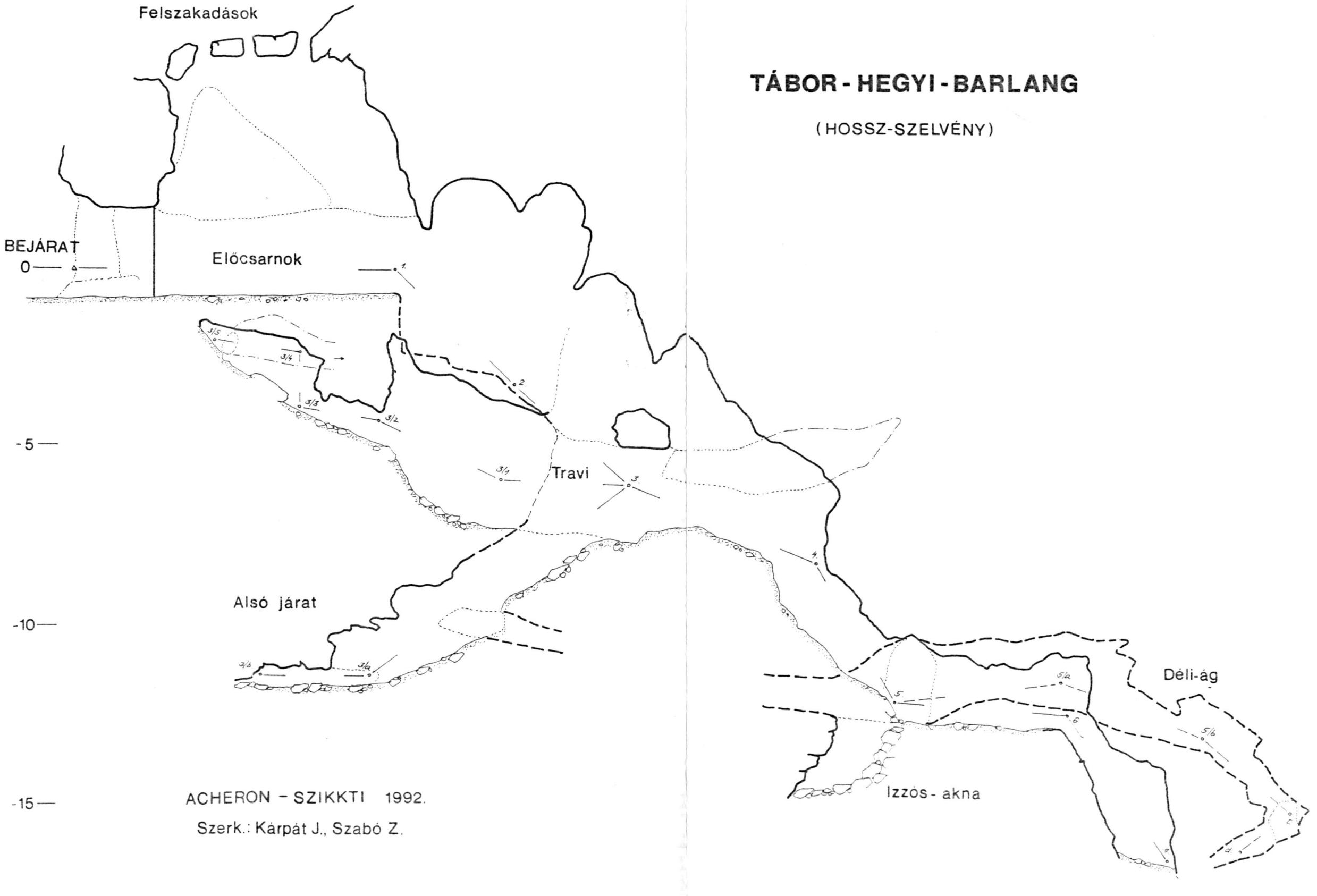
Déli-ág

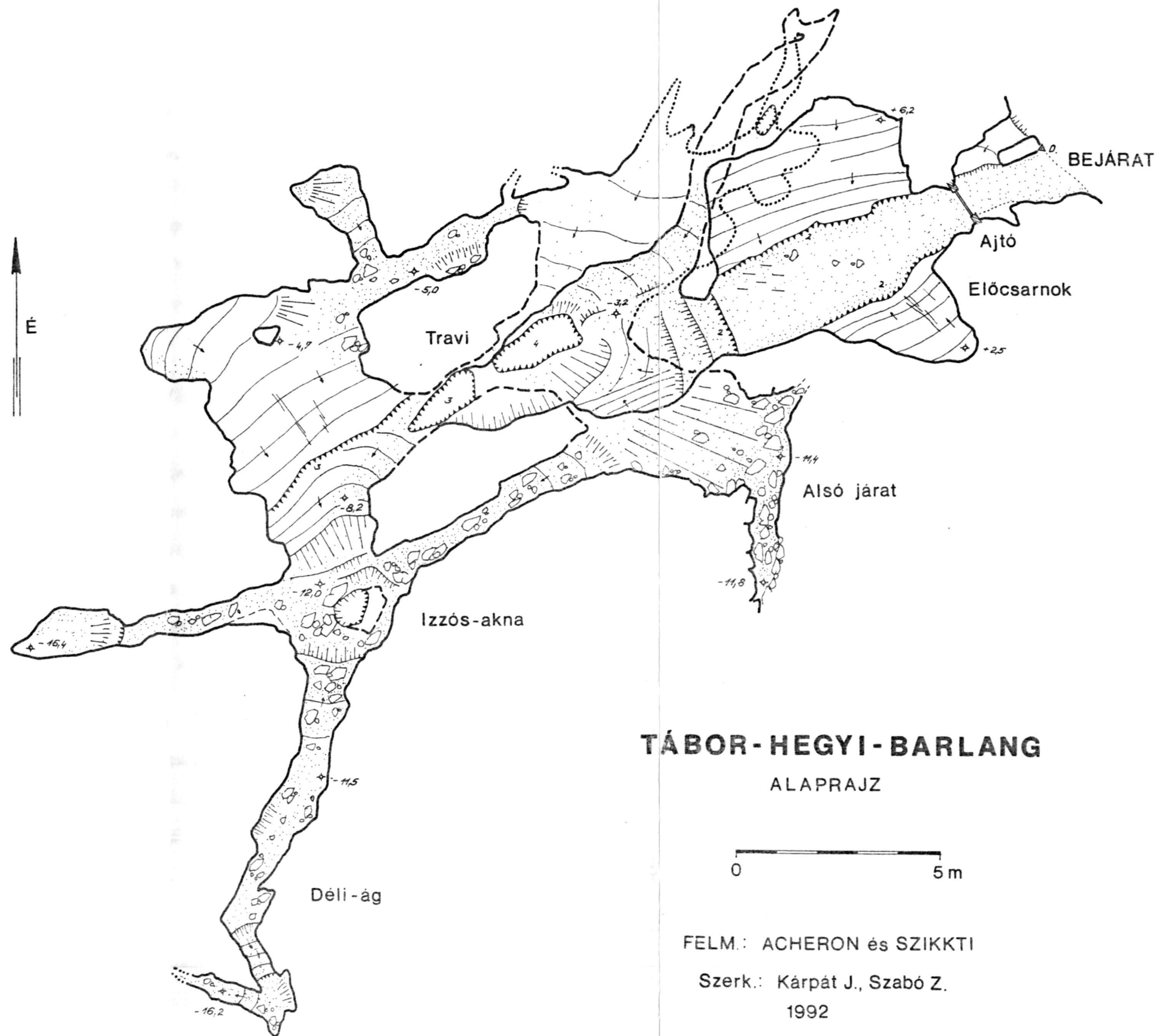
-15—

ACHERON - SZIKKTI 1992.

Szerk.: Kárpát J., Szabó Z.

Izzós - akna

TÁBOR-HEGYI-BARLANG

ALAPRAJZ

FELM.: ACHERON és SZIKKTI

Szerk.: Kárpát J., Szabó Z.

1992

ÉRDEKESSÉGEK A MÁTYÁS-HEGYI-BARLANG KUTATÁSTÖRTÉNETÉBEN

A közelmúltban kerültünk kapcsolatba Csontos Jánossal, aki az 1962-67 között, a honvédség és munkásőrség által szervezett "Denevér raj" nevű alakulat tagjaként tevékenykedett 1965-ben kb. 6 hónapig. A bányamérnökök, bányamentők, katonatisztek, barlangászok bevonásával összeállított csoport feladata a II.világháború alatt a budai villákból elrabolt értékek, a budai barlangokba elrejtett hadianyagok felkutatása volt. A kutatásokról térképek és jegyzetek is készültek.

A csoport akkori vezetője Cilinger János sajnos már nem él, helyettese Ujtsek Ferenc Tatabányán található meg, jelenleg 60-65 éves lehet. Pontosabb adatok talán tőle lennének, vagy lesznek beszerezhetőek. A velünk kapcsolatban álló Csontos János úr, sajnos nem emlékszik mindenre pontosan vissza, hiszen azóta három évtized telt el és szakmája is távol áll e szakterülettől. Ennek ellenére rendkívül érdekes és gondolatébresztő dolgokat mesélt kutatási területünkkel kapcsolatban.

Elmondása szerint a németek a Pilis és Budai-hegység több barlangját használták raktárnak. E helyekről a csoport a hadsereg felderítő osztagaitól kapott információkat és ezek alapján kutatták fel a szóban forgó objektumokat. Miután elszállították az esetleg talált hadianyagokat, a bejáratokat eltömték és álcázták.

A Mátyás-hegyi-barlanggal kapcsolatban az alábbiakat mondta:
A barlangot már az 1948 évi felfedezés előtt is ismerték a né-

metek és raktárnak használták. Megemlítette, hogy a barlangban tett leszállásaik során többször átmentek egy Adolf-terem nevű üregen, amelynek főtéjére kb. 2 m magasan 2-3 m átmérőjű, 20-30 cm vastag horogkeresztet kormoltak. Ilyen teremről jelenleg nem tudunk, valószínűleg valamelyik más néven ismert teremről van szó.

A beszélgetések során szóba került a barlang legmélyebb pontján levő Tó is. A szifonból az iszap eltávolítása után többször is átjutottak a szifonon, szabadtüdőssel és feltérképezték a túloldali részeket. A 4-5 m hosszú szifonon úgy jutottak át, hogy hason fekve bújtak a vízbe, majd oldalt fordulva egy szűkületen át jutottak a levegős üregbe. A szifon után kis terem található, majd egy aknán át újabb hasadékok vezetnek tovább a "Kolossy-tér felé". Egyik leszállásuk alkalmával egy délutánt el is töltötték a szifonon túli részekben térképezés, jegyzetelés céljából.

Bár teljesen valószínűtlen - elmondása szerint egyik alkalommal a Mátyásból a Pál-völgyi kőfejtőbe, egyszer pedig a Mátyás-hegy ÉK-i oldalán egy kis kápolna mellett jutottak ki, - a hang mellette a földön volt.

A szifonon való átjutás lehetőségeit több bűvárcsoport is vizsgálta, - mint tudjuk eredménytelenül, mivel a szifon kb. 9 m után erősen beszűkül. A Denevér csoport esetleges átjutására rendkívül alacsony vízállás és iszap hiánya vagy a végpont előtt felvezető esetleges hasadék nyújthatott lehetőséget. (Az egyik bűvárcsoport egy merülés alkalmával szűk, légteres

üregbe felvezető hasadékot látott, amelyen azonban nem fértek át.

A tóval kapcsolatos kérdések tisztázására a jövőben megkíséreljük a vízszint szivattyúkkal való csökkentését, ami a tó eredetét, jellegét is megmutathatná és fény derülhetne az esetleges további járatok létezésére is. A tó térsége talán a Pál-völgyi-barlanggal való összeköttetés kutatásában is előrelépést jelentene.

Dianovszky Tibor - Szabó Károly

C S O P O R T É L E T

10 ÉVES AZ ACHERON BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLY

Szaksosztályunk, 1982.évi megalakulása óta a Budai XI SE (akkoriban még Kelenföldi Tömegsport Egyesület) keretén belül működik. Tevékenységünket jórészt feltáró barlangkutató, térképezés, dokumentáció és alapkutató jellegű tudományos vizsgálatok képezik, de súlyt fektetünk tagtársaink továbbképzésére és túrák szervezésére is.

Létszámunk az elmúlt tíz év során általában 20-35 fő között alakult.

Kutatási területeink: Keszthelyi-hegység, Északi-Bakony, Pilis és Budai-hgs., de a 80-as évek elején az Aggteleki-karszton is tevékenykedtünk.

Főbb eredményeinket és kutatási témáinkat az alábbiakban foglaltuk össze:

A Szaksosztály által feltárt jelentősebb barlangok, barlangszakaszok

Csodabogyós-barlang (A Labirint Csop.-tal együtt.)	2600 m	Keszthelyi	1990-92
Mátyás-h.bg.új részek	650 m	Budai-hgs.	1982-92
Cserszegtonaji-kútbarlang	450 m	Keszthelyi	1982-91
Úröni Anfiteátrum-barlang	250 m	Pilis	1991
Acheron-kútbarlang	210 m	Keszthelyi	1983
Baradla Alsó-bg.(közreműködés)	100 m	Aggteleki	1982
Futónacska viznyelőbarlang	90 m	Bakony	1989
Háló-réti-zsouboly	70 m	Aggteleki	1984
Mátyás-hegyi DK-i kőfejtő	70 m	Budai-hgs.	1986-92
Eplényi viznyelők	60 m	Bakony	1988-89
Kőrös-hegyi viznyelők	50 m	Bakony	1985-90
Alkotmány-barlang	40 m	Aggteleki	1984
Son-hegyi viznyelők	40 m	Bakony	1987-88

A Szakosztály által térképezett jelentősebb barlangok,
barlangszakaszok

Mátyás-hegyi-barlang	4800 m	Budai-hgs.	1982-89
Ferenc-h.bg. (MÁFI-val együtt)	3000 m	Budai-hgs.	1988-92
Csodabogyós-barlang	2000 m	Keszthelyi	1990-92
József-h.bg.(közreműködés)	1000 m	Budai-hgs.	1984
Jávorkúti-vny.bg.(közrem.)	950 m	Bükk-hgs.	1984
Kő-lyuk I és II.(közrem.)	620 m	Bükk-hgs.	1984
Solyvári Ördöglyuk	500 m	Budai-hgs.	1988-91
Cserszegtonaji-kútbg.új részek	450 m	Keszthelyi-hgs	82-91
Legény-barlang	400 m	Pilis	1987
Bereuendi Krist.bg.(közrem.)	400 m	Villányi	1984
Pilis-barlang	380 m	Pilis	1982-89
Papp Ferenc-barlang	360 m	Pilis	1989
Bátori-barlang (Kinizsivel)	350 m	Budai-hgs	1986
Harcaszájú-barlang	290 m	Budai-hgs.	1983
Acheron-kútbarlang	210 m	Keszthelyi	1983
Ürömi Anfiteátrum-barlang	250 m	Pilis	1991
Mátyás DK-i kőfejtő bg.jai	200 m	Budai-hgs.	1984
Hideg-lyuk	150 m	Budai-hgs.	1983
Leány-barlang	180 m	Pilis	1987
Bagyura - Kis Hideg-lyuk	180 m	Budai-hgs.	1986
Szopláki Ördög-lyuk	145 m	Pilis	1987
Kopolya-forrásbarlang	100 m	Aggteleki	1982
Kossuth-bg. bejárati szakasz	100 m	Aggteleki	1988
Pénz-lyuk	85 m	Bakony	1990
Zabföldi-barlang	85 m	Aggteleki	1982
Kecskés-forrás barlangja	80 m	Aggteleki	1982
Zelezna Baba-barlang	70 m	Budai-hgs.	1989

Fontosabb tudományos kutatási témáink

- Többéves klimatológiai mérésorozat a Mátyás-hegyi-, Pál-völgyi- és Cserszegtonaji barlangokban
- A Szeulő-hegyi barlangterápiás kezelésekhöz kapcsolódó klimatológiai, levegőösszetétel- és légáramlásvizsgálatok

- Vizkéniai uérések a Mátyás-hegyi- és Szentlő-hegyi-bg.-ban
- A Mátyás-hegyi-barlang tektonikai térképezése
- A Mátyás-hegyi-barlang tavának vízszintregisztrálása
- Alfa nyomdetektoros vizsgálatoğ a Cserszegtonaji- és Mátyás-hegyi-barlangban
- A Kőrös-hegy és Sou-hegy víznyelőinek morfológiai vizsgálata
- Lámpaflóravizsgálatok a Pál-völgyi-barlangban
- A balatonedericsi Csodabogyós-barlang környékének földtani viszonyai
- Sztereo fényképezés alkalmazása a morfológiai vizsgálatokhoz
- A Róka-hegyi-barlang klimatológiai és levegőösszetétel vizsgálata
- Karsztmorfológiai és barlangtani megfigyelések Érd - Biatorbágy térségében
- Vizsgálatsorozat a Cserszegtonaji-kútbarlang légszereforgalmának tanulmányozásához

Egyéb tevékenységünk:

Az MKBT éves Vándorgyűlését három alkalommal rendeztük meg.
1983-ban a Cserszegtonaji barlangoknál, önállóan
1986-ban Budapesten a Bekey, Kinizsi és Papp F.csoporttal,
1990-ben Cserszegtonaj, Balatonederics és Tapolca barlangjainál a Labirint és Bauxit csoporttal együttműködve.

Heti megbeszéléseinket, csoportgyűléseinket csütörtökönként a Szentlő-hegyi-barlangnál tartjuk, ahol a tevékenységünkkel részletesebben megismerkedni vágyókat szívesen látjuk.

Kárpát József
szakosztályvezető

SZAKOSZTÁLYUNK MŰKÖDÉSE

Szakosztályunk ez évben ünnepelte megalakulásának 10 éves jubileumát, amely alkalomból fejezetünkhöz egy - a tiz év munkáját címszavakban összefoglaló - anyagot is csatoltunk. A jubileum alkalmából készítettünk egy tevékenységünket bemutató tablót is, amely a Szemlő-hegyi-barlang fogadóépületében került kifüggesztésre.

Júniusban a jubileum alkalmából egy baráti találkozót rendeztünk, amelyre a csoportunknál fennállása alatt tagként megfordult valamennyi kutatótársunkat meghívtuk. A kb. 70 fővel lebonyolított rendezvényt a Pál-völgyi kőfejtőben szerveztük, ahol baráti beszélgetések, barlangtúrák és tá-bortűzzel egybekötött vacsora adta a programot.

Jelenlegi taglétszámunk 33 fő, fenntartó szervünk a Budai XI SE és az MKBT-nek is tagcsoportja vagyunk. Csoportgyűléseinket minden csütörtökön 18 órakor a Szemlő-hegyi-barlang előadótermében tartottuk, de januártól - bizonytalan ideig - összejöveteleink színhelye, hasonló időpontban a Pál-völgyi-barlang kezelőépülete lesz.

Tevékenységünk fő iránya a feltáró barlangkutatás és a barlangdokumentáció készítés, de néhány tudományos vizsgálat-sorozatot is végzünk.

Kutatási területeink a Keszthelyi-hegységben, a Bakonyban, a Fővárosban és a Budai hegység területén találhatók.

Kutatási területeinkről és az ott folyó munkákról jelenté-

vonatkozó fejezetei részletesen beszámolnak.

A továbbképzések keretében ez évben 2 kutatótársunk végzett barlangi idegenvezetői tanfolyamot, 2 fő pedig kutatásvezetői igazolványt szerzett.

Jó és régi az együttműködésünk a cserszegtomaji Labirint csoporttal, akikkel közösen végezzük a Cserszegtomaji-kútbarlang, valamint a Csodabogyós-barlang kutatását és rendszeresen képviseltetik magukat bakonyi táborainkban is. Megkezdődött a kapcsolatok kiépítése a tapolcai kutatócsoporttal is, bár igen szerény aktivitásuk miatt ezidáig a közösen tervezett munkákba (pl. Nagy nyelvő feltárása) nem nagyon kapcsolódtak be. Elmondásuk szerint jövő évtől csoportjuk rendezi sorait és nagyobb aktivitással fognak tevékenykedni.

A Barlangtani Intézettel és az MKBT-vel jó munkakapcsolatban állunk, ami különösen a megbízásos szakmai munkák szervezésében és koordinálásában valamint a Társulat rendezvényein való részveteleinkben mutatkozik meg.

Csoporttársaink ismereteinek bővítése céljából az idén is számos túrát szerveztünk, mind külföldre, mind hazai karsztvidékekre.

Az MKBT éves Vándorgyűlésén kb. 25 fővel vettünk részt, és ennek kapcsán bejártuk az esztramosi Rákóczi-barlangot, a Baradlát, a Béke- és a Kossuth-barlangot. Ezen kívül több túrát tettünk a Bükk, Mecsek, Pilis és Budai-hegység általunk

kevésbé ismert barlangjaiba is. Négy túrán voltunk Romániában a Bihar- és Királyedő hegységekben, ahol, többek között a Virfurasul-, Csodavár, Focul Viu-, V5-ös barlangokba jutottunk el, számos felszíni karsztjelenség tanulmányozása mellett. Két csoporttársunk a Földtani Társulat szervezésében olaszországi vulkánokat keresett fel.

Mintegy szakosztályunk működését, reménybeli tevékenységét előrevetítve, jelentésünkhöz mellékeljük 1993.évi munkatervünket is.

AZ ACHERON BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLY 1993 ÉVI MUNKATERVE

BALATONEDERICSI CSODABOGYÓS-BARLANG

- A barlang további feltáró kutatása, a Labirint cspp.-tal együtt
- A feltárt szakaszok térképezésének folytatása
- A felszín topográfiai térképezésének kiterjesztése
- Klimatológiai és légáramlásmérések
- Célkutatás a szomszédos Szél-likkal való összeköttetés feltárása érdekében
- Fotódokumentáció készítése
- A barlang természetvédelmi gondozása a Veszprémi Természetvédelmi Igazgatóság iránymutatásával
- A barlang turisztikai hasznosításának szorgalmazása

BALATONEDERICSI NAGY-NYELŐ BARLANGJA

- Megoldás kidolgozása a végponti zóna stabilizálására és a feltáró munkák folytatása
- A nyelvővel szomszédos (DNy-i) berogyás megbontása (A munkákat a tapolcai és a Labirint csoporttal együttműködve kívánjuk végezni)

CSERSZEGTOMAJI-KÚTBARLANG

- A feltáró kutatások folytatása a Labirint csop.-tal együttm.
- Klima-, levegőösszetétel- és radonkoncentráció-mérések
- A barlang természetvédelmi gondozása

ÉSZAKI-BAKONY

- A feltáró kutatás folytatása a Márvány-árki-fennsíkron
- Újabb karsztobjektumok felderítése és dokumentálása
- Térkép- és fotódokumentációk készítése
- A korábban a területen feltárt barlangok állagmegóvása és továbbkutatási lehetőségeinek újraértékelése

BOLHA-HEGYI HASADÉKBARLANG (Biatorbágy)

- Új bejárati akna rályukasztása és a végponti bontás megkezdése

HÁRS-HEGYI ÚJ BARLANG

- A barlang feltáró kutatásának megkezdése, együttműködve a most alakuló XIII.ker.-i csoporttal

ÜRÖMI AMFITEÁTRUM-BARLANG

- A 80 m mélyen levő tó búvárokkal való továbbkutatása, a már kimutatott szomszédos tavas. terem elérésének és a tó mélységének tisztázása reményében
- A barlang fotódokumentációjának elkészítése
- Vaslétrák beépítése a képződmények megóvása és a leszál-lások megkönnyítése érdekében
- A barlang lezárásának megbízható kialakítása
- A CO₂ koncentráció, a légcseré és a karsztvízszint mérése

ÜRÖMI KONGÓ-BARLANG

- Próbabontások végzése a barlang jelenlegi mélypontján
- Fotódokumentáció készítése

MÁTYÁS-HEGYI DK-i KŐFEJTŐ

- A korábban felhagyott ll.sz. kutatóakna stabilizálása és továbbbontása

MÁTYÁS-HEGYI-BARLANG

- Feltáró kutatási lehetőségek további vizsgálata
- A barlang természetvédelmi gondozása a Budapesti Természetvédelmi Igazgatóság iránymutatásával
- A radonmérések folytatása, alapvető klimamérések
- A tó vízszintingadozásának mérése
- Barlangtakarító akciók szervezése
- A Tó leszivattyúzásának megkísérlése

SZEMLŐ-HEGYI-BARLANG

- A klimatológiai és vízkémiai mérések folytatása a SZIKKTI Sportegyesülettel együttműködve

BÁTORI-BARLANG

- A barlang természetvédelmi gondozása, turisztikai jellegű bemutatásának előkészítése

Budapest 1993. január 20.

Kárpát József
szakosztályvezető